

АРТУРО ПЕРЕС-РЕВЕРТЕ

ЗЛАТОТО НА КРАЛЯ

Част 4 от „Приключенията на капитан Алатристе“

Превод от испански: Боряна Дукова, 2009

chitanka.info

*На Антонио Карденал,
за десетте години приятелство,
кино и звън на шпаги.*

*Дали с награда някой ще ни
почете,*

*омраза или слава чака ни
накрая?*

*Докрай историята който
прочете,*

тогава истината ще узнае.

*Гарсилас
о де ла Вега*

I. ОБЕСЕНИТЕ В КАДИС

„Вече съвсем сме оклюмали глави, понеже тия, които е редно да ни почитат, ни лишават от благоволенieto си. Вече почти сме погубили поради нашите прегрешения самото име испанец, чиято мощ в битките хвърляше някога в трепет целия свят...“

Затворих книгата и погледнах натам, накъдето се визираха всички. Подир няколко часа на затишие „Хесус Насареньо“ навлизаше в залива, тласкан от западния вятър, който със скърцане издуваше сега брезента на гротмачтата. Скупчени на борда на галеона, в сянката на големите платна, войници и моряци сочеха труповете на англичаните, увиснали красиво под стените на крепостта „Санта Каталина“ или на бесилки, издигнати по дължината на брега в междата с лозята, които се издаваха над океана приличаха на гроздове в очакване на берачите, с тази разлика, че „берачите“ вече им бяха видели сметката.

— Псета — каза Курро Гароте и плю в морето.

Беше с мазна и мръсна кожа като всички нас: на борда разполагахме с оскъдни количества вода и сапун, но затова пък с гниди колкото нахутени зърна: такава беше положението след петседмично пътуване от Дюнкерк през Лисабон със завръщащите се в родината ветерани от похода във Фландрия. Той попипваше ядно лявата си ръка, почти напълно осакатена от англичаните при редута Терхейден, и наблюдаваше със задоволство ивицата суша на Сан Себастиан, която миеха привилите и отливите. Там, срещу параклиса и кулата с фара, догаряха останките на кораба, който сам граф де Лекст беше наредил да подпалят ведно с всички мъртви негови бойци, които беше успял да прибере, преди да натовари отново хората си и да се оттегли.

— Получиха си заслуженото — рече някой.

— По-скъпо щяха да си платят — отбеляза Гароте, — ако бяхме пристигнали навреме.

Гледката разпалваше у него желание сам да окачи някой от ония гроздове. Англичаните и холандците, надуты и безочливи, както винаги, бяха нападнали Кадис преди седмица със сто и петдесет бойни кораба и десет хиляди души, решени да разграбят града, да изгорят нашата армада в залива и да завземат галеоните на флотилиите на Бразилия и Нова Испания, които всеки момент се очакваха да пристигнат. По-късно великият Лопе де Вега в комедията си „Девойката със стомната“ успя да предаде настроението им в прословутия си сонет:

*С измама англичанинът се осмели
лъва испански в бърлогата да изненада...*

И така Лекст се беше появил скришом, коварно и по пиратски, като истински англичанин (нищо, че сънародниците му винаги се прикриваха зад свитъци документи и измамна лицеприятност). Стовари той много хора и накрая завзе форта Пунтал. По това време нито младият Чарлз I, нито министърът му Бъкингам бяха преглътнали проявеното преди време неуважение спрямо тях, когато първият пожела да се венчае за една от инфантите на Испания, но стана така, че го размотаваха в Мадрид, протакаха работата и накрая се върна посрамен в Лондон. Имам предвид премеждието, което ваши милости навярно ще си спомнят: тогава капитан Алатристе и Гуалтерио Малатеста едва не му надупчиха жакета. Колкото до Кадис, за разлика от събитията от преди тридесет години, когато градът беше плячкосан от Есекс, то този път Господ беше пожелал това да не се повтори. Нашите хора бяха грабнали оръжията, отбранявайки се равностойно, а към войниците от галерите на херцог де Фернандина се присъединили жителите на Чиклана, Медина Сидония и Вехер, без да броим пешаците, конниците и старите войници, подвизаващи се из околностите. Вкупом те оказали такава съпротива на англичаните, че последните били сполетени от кървав разгром. По този начин, след много мъки и без да минава оттам, откъдето възнамерявал, Лекст бързешком се качил на корабите, защото бил научил, че вместо флота

със златото и среброто на Индиите всъщност се задавали нашите галеони, шест големи испански и португалски кораба, както и други по-малки съдове (в този период с португалците деляхме империя и врагове, благодарение на наследството по майчина линия на великия крал Фелипе, втори от Австрийската династия), при това всички с добра артилерия, войници от реформирани легиони и ветерани с разрешително за демобилизация, все хора, свикнали с огъня на боя във Фландрия. Нашият адмирал беше научил в Лисабон за случващото се и издуваше платната, за да стигне, преди да е станало прекалено късно.

Работата е там обаче, че платната на еретиците вече се бяха превърнали в бели точки на хоризонта. Бяхме се разминали с тях предишния следобед, видяхме ги отдалеч как се бяха отправили към дома, след неуспешния им опит да повторят удара от деветдесет и шеста година, когато целият Кадис беше лумнал в пламъци и бяха отнесли със себе си дори книгите от библиотеките. Забележително е как англичаните не спират да се хвалят толкова с разгрома на така наречената от тях Непобедима армада, и с дела като тия на Есекс, ала никога не споменават случаите, в които се е оказало, че сметките им са били криви. Злочестата Испания беше империя в упадък, с толкова врагове, готови да топят хляба си в паницата ѝ и да оближат трошите, но все пак ни бяха останали още зъби и нокти, за да продадем скъпо кожата на стария лъв, преди върху трупа да се нахвърлят гарваните и мародерите, на които лютеранското и англиканското двуличие (дяволът ги въди и те се сдушват) винаги е позволявало да съвместяват без притеснение преклонението пред Бога с пиратството и търговската облага — при еретиците последният крадец може да се смята за почтен представител на една свободна професия. То, ако се вярва на техните хронисти, би означавало, че ние, испанците сме воювали и поробвали от високомерие, алчност и фанатизъм, докато всички останали, които ни дишаха във врата, са грабили, въртели контрабанда и изстребвали в името на свободата, справедливостта и напредъка. Направо да не вярваш нито на очите си, нито на ушите си. Тъй или иначе, в онзи прословут ден англичаните се бяха провалили в Кадис и оставили зад себе си тридесет кораба, опозорени знамена и приличен брой загинали на сушата, около хиляда, без да става дума за изостаналите и пияните, които нашите избесили безмилостно по стените и лозята. Този път аркебузът на ония кучи синове им гръмна откъм приклада.

Отвъд укрепленията и лозята различихме града с белите къщи и високите камбанарии, подобни на стражници. Заобиколихме крепостта Сан Фелипе, озовахме се срещу пристанището и вдъхнахме мириса на испанската земя, както магаретата душат тревата. Няколко оръдия ни приветстваха с барутни салюти, а бронзовите гърла, подаващи се от нашите амбразури, им отвърнаха неколkokратно. На носа на „Хесус Насаренъ“ моряците подготвиха железните котви за спускане. И накрая, когато платната, събрани от качените на реите мъже, се отпуснаха върху дървените конструкции и такелажа, аз пъхнах в раницата си „Гусман де Алфараче“^[1] (купена ми от капитан Алатристе в Антверпен, за да имам четиво по време на плаването) и отидох да се присъединя към господаря и другарите му, намиращи се на планшира между гротмачтата и абордажната кула. Почти всички вдигаха гълчава, щастливи от близостта на сушата, знаейки, че всеки момент ще се свърши с неизвестностите на пътуването, с опасността неблагоприятните ветрове да ни запратят към крайбрежните рифове, със смрадта на гадния живот под палубата, с повръщането, с влагата, с водата, вмирисана и разпределена на дажби от по четвъртинка на ден, със сухата бакла и червясалите сухари. Защото, ако е мизерно положението на войника на сушата, много по-мизерно е то в морето — та нали, ако Господ бе пожелал да прати човека да живее там, то тогава нямаше да му даде крака и ръце, а хриле.

Та най-сетне с Диего Алатристе слязохме на брега и тогава моят господар се усмихна леко и сложи ръка на рамото ми. Имаше замислен вид, а зеленикавите му очи изучаваха гледката пред нас. Спомням си, дори ми мина през ума, че въобще няма вид на човек, пристигащ на дълго жадувано място.

— Пак сме тук, момче.

Каза го странно, някак примирено. В неговата уста да бъдеш там звучеше като да си на което да е друго място. А аз гледах Кадис, запленил от светлината, падаща върху белите му къщи, и от величествеността на огромния синьо-зелен залив. Онази светлина е толкова различна от моето родно Оняте и при все това я чувствах толкова близка. Като своя.

— Испания — измърмори Курро Гароте.

Усмиваше се накриво, с изражение на негодник и произнесе името между зъбите, сякаш го изплю.

— Старата неблагоприятна кучка — додаде той.

Попипваше недъгавата си ръка, сякаш внезапно го беше заболяла, или пък си задаваше въпроса в името на какво за малко не я беше загубил, ведно с кожата си, на редута Терхейден. Щеше да каже още нещо, но Алатристе го погледна косо, със строгото си изражение, с пронизващите си зеници и онзи орлов нос над мустаците, който му придаваше заплашителния вид на жесток сокол. Погледна го за миг, после обърна взор към мен и отново прикова ледените си очи в малагенеца, който затвори уста и повече не продума.

Междувременно котвите се спуснаха във водата и нашият кораб остана неподвижен в залива. Откъм пясъчната ивица, свързваща Кадис с твърдата земя, се виждаше как се вдига черен дим от укреплението Пунтал, но градът почти не беше пострадал от последиците на битката. Хората ни поздравяваха, размахвайки ръце от брега, струпани пред кралските складове и сградата на митницата, а едномачтови корабчета и по-малки съдове прииждаха от всичките ни страни и екипажите отправяха към нас приветствени възгласи, сякаш причината англичаните да побегнат от Кадис бяхме ние. После разбрах, че по погрешка ни бяха взели за авангарда на флота от Индиите, чието ежегодно пристигане бяхме изпреварили с няколко дни, както между прочем бяха сторили Лекст и англиканските му пирати.

Кълна се в тялото Христово, че нашето пътуване също беше дълго и изпълнено с превратности, най-вече за мен, който никога не бях виждал студените северни морета. От Дюнкерк в конвой от седем галеона, няколко търговски и още няколко баски и фламандски корсарски кораба, общо шестнадесет платнохода, ние бяхме успели да разкъсаме холандската блокада от север, където никой не ни очакваше. Там нападнахме херинговия флот на нидерландците, устройхме им прекрасно преследване, после заобиколихме Шотландия и Ирландия и накрая се спуснахме на юг по океана. Търговските кораби и един от галеоните се отклониха от пътя, поеха към Виго и Лисабон, а ние, на останалите големи съдове, продължихме с курс към Кадис. Колкото до корсарските кораби, те останаха на север, за да се посветят на работата, която най-добре им се удаваше и която се заключаваше в ограбване, подпалване и възпрепятстване на морските дейности на

врага, по същия начин, по който постъпваха с нас на Антилите и където другаде ни свареха. Понякога обаче късметът им изневеряваше и тогава, паднеха ли ни в ръцете, въобще не им прощавахме.

Именно при това пътуване взех участие в първата си морска битка. Случи се, след като преминахме протока между Шотландия и Шетланд, само на няколко левги на изток от острова, наречен Фоула или Фоул, черен и негостоприемен като всички онези земи със сиво небе. Там срещнахме голяма флотилия от тия риболовци на херинга, които холандците наричат *buizen*, която беше ескортирана от четири бойни лютерански кораба, сред които една голяма, изящна урка^[2]. Докато нашите търговци се постараха да не се забъркват и обърнаха посоката, за да хванат попътен вятър, баските и фламандските корсари налетяха като лешояди на риболовците, а „Вирхен дел Асоге“^[3], така се казваше нашата предводителка, поведе нас, тези, които бяхме останали, срещу бойните кораби на холандците. Еретиците, какъвто им беше обичаят, предпочетоха да си поиграят на артилерийски огън. Стреляха отдалеч с оръдия от по четиридесет фута и с топчета, благодарение на ловкостта на маневрите на техните екипажи, привикнали повече с морето от испанците. Във въпросното умение (доказа го и разгромът на Великата армада) англичани и холандци винаги ни бяха превъзхождали, тъй като техните господари и управници насърчаваха мореплавателската наука и се грижеха за моряците, като им плащаха добре. Докато Испания, чиято огромна империя зависеше от морето, ги беше загърбила, свикнала да получава повече от войника, отколкото от мореплавателя. Защото докато и уличниците по пристанищата парадираха, че са от фамилиите Гусман и Мендоса, а военната служба минаваше за занятие на благородници, то изкарващите прехраната си в морето, се смятаха за хора с низше поприще. Резултатът беше, че врагът се сдобиваше с добри артилеристи, с обучени екипажи, с опитни в морето и боя капитани, а ние, макар да разполагахме с добри адмирали и лоцмани и още по-добри кораби, имахме натоварена на борда много смела пехота и това беше почти всичко, с което разполагахме. Така или иначе, истината е, че по онова време ние, испанците, все още всявахме страх при среща лице в лице. Последното беше причината морските битки да се свеждат винаги до опити на холандците и англичаните да ни държат далеч, да отнасят мачтите ни, да обрулват палубите и да ни изтребват

масово, докато се предадем. Ние пък, точно обратното, се опитвахме да ги приближим достатъчно, за да минем в абордаж, при който испанската пехота даваше най-доброто от себе си и обикновено се оказваше безмилостна и непобедима.

Така премина сражението при остров Фоула. Нашите се стремяха да скъсат дистанцията, както обикновено правехме. А неприятелят с много стрелба се мъчеше да ни попречи, както пък той си знаеше. Ала „Асоге“, въпреки наказателния удар, който разкъса такелажа и остави палубата му потопена в кръв, успя да се вреже храбро наред еретиците, толкова близо до кораба водач, че платната на блинда, разперени в страни от кораба, метяха предната палуба на холандците. Оттам се хвърлиха въжетата за абордаж и многобройни испански пехотинци нахлуха в урката сред изстрели на мускети и сред размахани пики и секири. И не след дълго ние, които се люшкахме от вятъра на борда на „Хесус Насареньо“, и обстрелвахме другата част от неприятеля, видяхме как нашите стигат до капитанската кула на холандците и жестоко се разплащат за всичко, което противниците им бяха причинили от разстояние. Достатъчно е да отбележа кратко, че най-големите късметлии сред еретиците бяха онези, които се хвърлиха в ледената вода само и само да избегнат клането. Така ние превзехме два кораба и потопихме третия, а четвъртият се изплъзна, но в доста окаяно състояние. В това време корсарите (нашите фламандски католици от Дюнкерк не останаха по-назад в делото) с най-голямо удоволствие разграбиха и подпалиха двадесет и двата кораба за херинга, които поемаха отчаяно ту в една, ту в друга посока, подобно на кокошки, в чийто кокошарник са нахълтали лисици. На свечеряване — на тия географски дължини това се случва, когато в Испания още грее следобедното слънце — опънахме платната на югозапад. Зад нас остана хоризонтът, целият в пожари, крушение и разруха.

Нямаше повече прекеждия, освен неудобствата, присъщи за пътуването. Ако не смятаме, разбира се, триденевната буря по средата на пътя между Ирландия и нос Финистере, която остави всички ни яко разтърсени под палубата, мълвящи „Отче наш“ и „Аве Мария“, и едно изпуснато оръдие, което размаза като хлебарки неколцина в преградните стени, преди да успеем да го закрепим отново. Бурята нанесе такива щети на галеона „Сан Лоренсо“, че в крайна сметка се наложи той да се раздели с нас и да потърси помощ във Виго. После

пристигна новината, че англичаните пак са нападнали Кадис, узнахме го с голяма тревога в Лисабон. Тъй че, докато няколко кораба, охрана на пътя към Индиите, отплаваха с курс към Азорските острови, за да пресрещнат флота със съкровищата, да я подсилят и закрилят, ние опънахме платната към Кадис, и то точно навреме, та при пристигането си да видим гърбовете на англичаните.

Цялото пътуване по море с голяма наслада и полза употребих в четене на книгата на Матео Алеман^[4], както и на други книги, с които капитан Алатристе ме беше снабдил, или пък бях успял да открия на борда. А те, ако не се лъжа, бяха „Животът на оръженосеца Маркос де Обрегон“, истинска историческа хроника, и втората част на „Знаменитият идалго дон Кихот де ла Манча“. Пътуването имаше и практична страна за мен, която с времето щеше да ми бъде от изключителна полза. След опита ми във Фландрия, където се бях сдобил с всички умения, свързани с войната, капитан Алатристе и приятелите му ме посветиха в истинското майсторство на оръжията. Бях на път да навърша шестнадесет години и тялото ми придобиваше добри пропорции, като фламандските неудачи бяха заздравили крайниците, калили характера и укрепили духа ми. Диего Алатристе знаеше по-добре от всеки друг, че острието прави равни простия човек и най-издигнатия монарх, и че когато ти се паднат лоши карти, прибягването до толедската стомана е по-добър похват от много други, за да изкараш хляба си или за да си го защитиш. Затова, с цел да допълни възпитанието ми откъм трудната му страна, започната вече във Фландрия, той реши да ме въведе в тайните на фехтовката. Тъй че всеки ден търсехме някое спокойно място на палубата, където приятелите ни оставяха достатъчно пространство и дори се събираха около нас на групички, за да следят действията ни с очи на познавачи и да ни обсипват с мнения и съвети, подправени с разкази за геройства и приключения, понякога повече измислени, отколкото действителни. Сред тези вещи фехтувачи (веднъж казах, че няма по-добър учител от онзи с многото рани) ние с капитан Алатристе упражнявахме удари с върха на острието, финтове, скъсявания на дистанцията и оттегляния, опасни удари отгоре и отдолу с посичане с право или странично острие, въобще целия набор, съставляващ уменията на професионалния фехтувач. Така се научих да налитам стремглаво, да спирам противниковата шпага и да влизам право към гърдите, да

отстъпвам, като прерязвам лицето с удар, да посичам и да намушквам с шпагата и камата, да заслепявам със светлината на уличен фенер или със слънцето, да си помагам безцеремонно с ритници и удари с лакът, както и на хиляди хитрости, научих се как да неутрализирам острието на съперника с плаща и как да убивам с едно „Боже, прости“. Накратко научих всичко, което се предполага, че включва вещината на наемния фехтувач. И макар въобще да не подозирах, много скоро щях да имам случай да я приложа на практика, защото ни очакваха едно писмо в Кадис, един приятел в Севиля и едно невероятно приключение край бреговете на река Гуадалкивир. За всичко това и за всяко нещо по реда си възнамерявам да разкажа обстойно на ваши милости.

Скъпи капитан Алатристе,

Навярно ще Ви изненадат тия слова, които на първо място имат за цел да Ви приветстват с добре дошли при завръщането Ви в Испания, което, надявам се, е приключило щастливо.

Благодарение на новините, които изпращахте от Амстердам, където Ви попариха с вряла вода, добри ми войнико, можах да следвам стъпките Ви и се надявам да сте все така жив и здрав, както и Вашият скъп Иниго, въпреки всички капани на жестокия Нептун. Ако е така, повярвайте, явявате се в точния час. Защото, в случай че при вашето пристигане в Кадис флота от Индиите още не е дошла, трябва да Ви помоля веднага да поемете за Севиля, и то по най-бързия начин. В град Бетис се намира нашият господар, кралят, който е на посещение в Андалусия с Нейно Величество кралицата. И тъй като продължавам да се радвам на благоразположението на Филипо IV^[5] и неговата главна опора, графа-херцог^[6] (макар вчерашният ден да си отиде, утрешният още не е дошъл, и един неподходящ сонет или епиграма могат да ми костват ново заточение в моя Евксински Понт в Торе де Хуан Абат^[7]), сега и аз съм тук, в тяхната знатна компания, като правя по малко от всичко и привидно много от нищо, поне официално. Колкото до неофициалната работа, за нея ще

Ви разправя пространно, когато имам удоволствието да Ви прегърна в Севиля. Дотогава не мога да Ви кажа нищо повече. Освен че става дума, имайки предвид, че е свързано и с ваша милост, разбира се, за прекеждие с шпаги.

Изпращам ви крепка прегръдка и поздрав от граф де Гуадалмедина, който също е тук, юначага, както винаги, и прелъстява севилките.

Винаги ваш приятел:
Франсиско де Кеведо Вийегас

Диего Алатристе прибра писмото в дрехата си, качи се на шалупата и се настани до мен сред денковете с багажа ни. Разнесоха се гласовете на лодкарите, които наведоха гърбове над веслата. Те разплискаха водата и „Хесус Насареньо“ остана назад, неподвижен в тихите води, до другите галеони, издигнал високите си, черни от калафатника стени, а червената боя и позлатата му проблясваха на дневната светлина. Мачтите му се извисяваха към небето сред преплетените такелажи. Скоро се озовахме на твърда земя и почувствахме как повърхността ѝ играе под несигурните ни нозе. След дългото време, прекарано на корабната палуба, вървахме сред хората смутени от толкова пространство за движение. Наслаждавахме се на вида на храната, изложена пред дюкяните: портокали, лимони, стафида, сливи, на мириса на подправките, осоленото месо и белия хляб от пекарните, на познатите гласове, предлагащи прелестни неща и съблазнителни стоки, като хартия от Генуа, восък от Берберия, вина от Санлукар, Херес и Ел Пуерто, захар от Мортил... Капитанът се обръсна и подстрига косата и мустаците си пред една бръснарница, а аз стоях до него и гледах слисан наоколо. По онова време Кадис още не беше изместил Севиля по пътя за Индиите и градът беше малък, с четири-пет хана и кръчми. Ала улиците, пълни с генуезци, португалци, чернокожи и мавритански роби, се къпеха в ослепителна светлина, въздухът трептеше прозрачен и всичко изглеждаше весело и съвсем различно от Фландрия. Не беше останала почти никаква следа от скорошната битка, макар че отвред се виждаха войници и въоръжени граждани. А площадът на катедралата, до която стигнахме след

бръснарницата, гъмжеше от хора, дошли да благодарят за избавлението на града от оплячкосване и опожаряване. Вестоносецът, чернокож освободен роб, изпратен от дон Франсиско де Кеведо, ни чакаше там, според уговорката. И докато ние се освежавахме в една пивница и похапвахме парчета риба тон с пшеничен хляб и варен зелен фасул, поръсен със зехтин, мулатът ни осветли относно положението. Всички ездитни животни били реквизирани заради тревогата с англичаните, обясни той, и най-сигурният начин да стигнем до Севиля бил да отидем до пристанището „Санта Мария“, където са пуснали котва кралските галери, и там да се качим на една от тях, която се готви да тръгне нагоре по Гуадалкивир. Чернокожият беше наел малко корабче с капитана и четирима моряци. Тъй че се върнахме на пристанището, като по пътя той ни предаде някакъв документ с подписа и печата на херцог де Фернандина. В писмото се нареждаше да се осигурява на Диего Алатристе-и-Тенорио, кралски войник с разрешително за отпускат от Фландрия, и на прислужника му Иниго Балбоа Агире, свободно преминаване и отплаване за Севиля.

На пристанището, където бяха струпани вързопи с багажи и войнишки принадлежности, се простихме с някои другари, които се навъртаха наоколо, привлечени колкото от хазартните игри, толкова и от разголените леки жени, които се възползваха от пристигането ни, за да хванат лесна плячка. Когато се сбогувахме, Курро Гароте вече беше пуснал корени край една игрална маса. Седнал там, той пускаше в ход повече измами, отколкото са цветята през май, и се вихреше с тестето, сякаш от това зависеше животът му. Беше разкопчал дрехата си и здравата му ръка лежеше на кръглата дръжка на бискайската кама, за всеки случай, с другата играеше и надигаше една кана с вино между вземанията и хвърлянията на картите, подправени с ругатни и проклетия, сякаш вече виждаше половината от кесията си преминала в чужди ръце. Въпреки всичко малагенецът прекъсна заниманието си, за да ни пожелае успех и да уточни, че все още се видим някъде, тук или там.

— В краен случай в ада — заключи той.

След Гароте се сбогувахме със Себастиан Копонс, който, както ще си припомнят ваши милости, беше от Уеска, стар войник, дребен, сух, жилав и по-несловоохотлив от самия капитан Алатристе. Копонс заяви, че възнамерява да се наслади няколко дни на отпуската си в

града, а сетне и той щял да поеме за Севиля. Имаше петдесетина лазарника, много походи зад гърба си и прекалено много белези от шев по тялото си (последният, от мелницата на Руйтер, минаваше през слепоочието му, та чак до ухото) и може би наистина беше време, отбеляза той, да помисли за Сийяс де Ансо, селцето, в което се беше родил. Една хубава жена и малко собствена земя щяха да му дойдат добре, ако успееше да свикне да разцепва буци земя вместо лютерани. С господаря се разбраха да се видят в Севиля, в страноприемницата на Бесера. При сбогуването им забелязах, че се прегърнаха без думи, без превземки, но така здраво, че и на двамата им се очертаха мускулите.

Съжалявах, че се разделяме с Копонс и Гароте, макар че вторият, въпреки преживяното заедно, никога не ми допадна истински с къдравата си коса, златна обица и опасни маниери на дребен мошеник. Но стана така, че това бяха единствените другари от старото отделение от Бреда, които дойдоха с нас до Кадис. Останалите се бяха пръснали насам-натам: майоркинецът Лоп и галисиецът Ривас лежаха на две педи под фламандската земя, единият — при мелницата на Руйтер, другият — при редута Терхейден. Бискаецът Мендиета, ако въобще можех да го броя, навярно повръщаше кръв в някой зловещ войнишки лазарет в Брюксел. Братята Оливарес, които отведоха моя приятел Хайме Кореас като техен носач, бяха заминали за нова кампания, присъединявайки се към легиона на испанските пехотинци на дон Франсиско де Медина, след като нашият легион от Картагена, толкова изстрадал през дългата обсада на Бреда, беше временно разформиран. Войната във Фландрия се беше проточила. Говореше се, че след хвърлените усилия в пари и човешки жертви през последните години графът-херцог Оливарес, любимец и първи министър на нашия крал Фелипе IV, беше решил да разположи горе на север армията в отбранителна позиция, да се сражава с минимални загуби и да намали войската, предвидена за преки сблъсъци до крайно необходимото. Истината е, че шест хиляди войници волю-неволю се оказаха освободени от служба. По този начин с „Хесус Насареньо“ се връщаха в Испания мнозина ветерани, едни стари и болни, други скътали платите си, едни изпълнили определеното време за служба, други поели към различни легиони из Полуострова или Средиземно море. Всички обаче бяха толкова уморени от войната и опасностите, че можеха да кажат като онзи герой на Лопе:

*Тъй страшни ли са тези лютерани?
Нима нанасят толкова вреда?
Нали и те все пак са дело Божие
и несъмнено, ако Той реши, ще може
без мен да ги затрие без следа.^[8]*

На пристанището в Кадис се разделихме и с чернокожия пратеник на дон Франсиско де Кеведо, като преди това той ни показа корабчето. Качихме се на борда, отгласнахме се от сушата с гребане и след като минахме отново между нашите внушителни галеони (не се случваше често да ги види човек от нивото на водата), собственикът нареди да се вдигне платното, понеже вятърът беше благоприятен. Така прекосихме залива с курс към устието на Гуадалате и на смрачаване се натоварихме на борда на „Левантина“, стройна галера, пуснала котва в средата на реката наред с много други. Всички те бяха с реи и рангуоти, вързани на палубите, и се намираха пред високите солници на левия бряг, които приличаха на снежни планини. Градът, бял и кафяв, се простираше на десния бряг, с извисяващата се голяма кула на крепостта, закриляща подхода към пристана. Пристанището „Санта Мария“ беше главната база за галерите на нашия господар, краля, и моят господар го познаваше от времето, в което беше воювал по море срещу турци и бербери. Що се отнася до галерите, тези бойни машини, движени от мускули и човешка кръв, и за тях той знаеше повече, отколкото мнозина биха желали да знаят. Затова, след като се представихме на капитана на „Левантина“, който, щом видя нашия документ, ни позволи да останем на борда, Алатристе потърси удобно място при някоя бойница, пусна в ръката на един от надзирателите на затворниците-гребци една пара и се настани редом с мен. Облегна се на багажа ни и не отдели ръка от камата през цялата нощ. Защото в гурапите^[9], иначе казано, галерите, прошепна той тихо в ухото ми с танцуваща под мустаците му усмивка, и най-почтеният, като започнеш от капитана и свършиш с последния каторжник, не стига до рая, без да изкара поне триста години в чистилицето.

Спах увит в дългото си наметало. Хлебарките и въшките щъкаха отгоре ми, към което бях привикнал по време на дългото плаване с „Насареньо“. От плъхове, дървеници, бълхи и други подобни кръвожадни и отблъскващи твари, всеки кораб и въобще плавателен съд, притежава завидни легиони, които са способни да погълнат цял юнга на закуска, без да се съобразяват дали е петъчен ден, или са велики пости. И всеки път, когато се будех за ритуала на чесането, срещах съвсем отблизо отворените очи на Диего Алатристе, толкова светли, та изглеждаха направени от самата лунна светлина, която се движеше бавно над главите ни и над мачтите на галерата и си спомнях шегата му за екипажа на галерата и чистилището. Истината е, че никога не го чух да обсъжда причината за отпуската, поискана от нашия капитан Брагадо в края на кампанията в Бреда, и нито тогава, нито после успях да изтръгна и думица по въпроса. Но предугаждам, че това решение имаше нещо общо с мен. Едва доста по-късно научих, че в един момент Алатристе е обмислял между другото и възможността да замине с мен за Индиите. Вече съм разказвал, че след смъртта на баща ми при едно от укрепленията на Юлих през двадесет и първа година капитанът се грижеше за мен, както намираше за уместно. По онова време беше стигнал до заключението, че след приключване на фламандската военна одисея, впрочем полезна за подрастващо момче в онзи век и в моето положение, ако не затрие в нея здравето, кожата или акъла си, е дошло време да се помисли за образованието ми и за бъдещото ми завръщане в Испания. Не смяташе, че войнишкият занаят е най-добрият за сина на приятеля му Лопе Балбоа, макар че аз опровергах това по-късно, когато след Нордлинген, отбраната на Фуентерабия и войните в Португалия и Каталуния, заминах като офицер-знаменосец за Рокроа и след като бях развявал знамето, се установих като лейтенант в кралските пощенски служби, а сетне и като капитан от испанската гвардия на крал Фелипе IV. Ала тази биография още повече доказва правотата на Диего Алатристе. Защото, въпреки че се сражавах достойно като добър католик, испанец и баск на много бойни полета, малко получих за това, и всичките си привилегии и повишения дължах повече на благоволенieto на краля, на връзката ми с Анхелика де Алкесар и на късмета, който винаги ме е следвал, отколкото на възнаграждение за описания войнишки живот. Испания рядко е майка, по-често е мащеха, плаща зле за пролятата

кръв в нейна служба. Други, с повече заслуги от мен, изгнаха из чакалните на бездушни чиновници, в приютите за инвалиди или пред портите на манастирите, по същия начин, по който преди бяха гнили в щурмове и из окопите. И ако аз се оказах щастливец по изключение, то в занаята на Алатристе и моя, по правило след цял живот под куршумите, валящи като градушка по нас, свършваш така:

*Премазан, целия покрит със рани
се луташ с просба във ръка
за лек и милост молиш се така,
дорде накрай животът не престане.*

Или молиш вече не за привилегия, облага, да застанеш под нечие знаме, нито дори за хляба за децата си, а като обикновен просяк, защото си се върнал еднорък от Лепанто, Фландрия или от ада, а ония ти затръшват вратата под носа, защото:

*Добре, разбрах, воювахте за краля,
ръката си във жертва сте отдали,
но Фландрия е някъде далече,
а тук на нас дотегнало е вече
да плащаме за чуждите провали.*

Предполагам също, че капитан Алатристе вече усещаше възрастта, но нямам предвид, че остаряваше, нека ваши милости не ме разбират криво, защото в онзи период (края на първата четвърт на века) — трябва да беше на около четиридесет и малко отгоре. Говоря за състаряването отвътре, сполитащо мъже, които, подобно на него, от юноши воюват в името на правата вяра, без да получават в замяна нищо друго, освен белези, поръчения и мизерен живот. Кампанията в Бреда, на която Алатристе възлагаше някакви надежди за себе си и за мен, се оказа неблагоприятна и тежка, с несправедливи предводители, жестоки пълководци, прекалено много себеотрицание и твърде малка облага. С изключение на взетото при плякосването на Оудкерк и

няколко дребни местни грабежа, сега, две години по-късно, ние бяхме толкова бедни, колкото и в началото, ако не броим платата при разпускането (тази на господаря ми, на нас, носачите, такава не се полагаше), под формата на няколко сребърни ескудо, която щеше да ни позволи да преживеем някой и друг месец. Въпреки това обаче на капитана щеше да му се наложи да воюва още, защото животът неизбежно щеше да ни принуди да се върнем под испанските знамена. И така щеше да продължи, докато накрая щях да го видя, вече с посивели коси и мустаци, да умира така, както бе живял — прав, с шпагата в ръка и със спокойни и безразлични очи. Това беше в деня на битката при Рокроа, денят, в който най-добрата пехота в света се остави равнодушно да я унищожат на бойното поле, защото беше вярна на своя крал, на легендата и на славата. Заедно с нея, по начин, който открай време познавах, присъщ му както в щастливи дни, които бяха малко, така и в мъка, която беше много, капитан Алатристе угасна, верен на себе си. Последователен в собствените си мълчания. По войнишки.

Но да не изпреварваме събитията. Разправях на ваши милости, че много преди всичко това да се случи, нещо умираше в този, който тогава беше мой господар. Нещо трудно за определяне, за което започнах да си давам истинска сметка при онова пътуване по море, което ни върна от Фландрия. Аз, достигнал що-годе някакво просветление със съзряването през годините, без още да проумявам в какво точно се състоеше тази част от Диего Алатристе, я виждах бавно да крее. По-късно заключих, че става дума за вяра, или за остатъци от вяра: вяра може би в човешката природа, или в това, което неверниците еретици наричат случайност, а праведните хора именуват Господ. Или може би в болезнената увереност, продължила много време и много векове, че някой ще изкара онази клета наша Испания от бездънния и безнадежден кладенец, в който се спускаше тя, ведно със самия Алатристе. И досега се питам дали моето присъствие край него, младостта и погледът ми (тогава още го боготворях) не го крепяха, принуждавайки го да се държи и да не изпада в отчаяние. Отчаяние, в което при други обстоятелства вероятно щеше да се удави подобно на мушиците във виното на ония кани, които понякога се оказваха прекалено дълбоки. Или да вземе безвъзвратното решение за един последен поглед в черното дуло на пистолета.

[1] „Животът на шмекера Гусман де Алфараче“ от Матео Алеман (1547–1614), класическо произведение на жанра роман за пикаро или „шмекерски роман“; тези романи разказват в реалистичен стил за хитростите и шмекеериите на главния герой, с които той се старее да забогатее и да се издигне в обществото. — Б.пр. ↑

[2] Урка (исп.) — голям кораб за превоз на зърнени и други култури, също и за риба. — Б.пр. ↑

[3] Вирхен (исп.) — Дева, има се предвид Дева Мария. Според католическата традиция Дева Мария се е явявала в различни епохи, по различни начини и на различни хора. Според мястото, където това е ставало, идва и наименованието Вирхен де Фатима, Вирхен дел Кармен, Вирхен де Гуадалупе и т.н. В конкретния случай става дума за Вирхен дел Асоге, а по-нататък в романа Девата ще се свързва и с други места, например Вирхен де Регла. — Б.пр. ↑

[4] Матео Алеман (1547–1614) — автор на споменатия преди роман „Животът на шмекера Гусман де Алфараче“. — Б.пр. ↑

[5] Името на тогавашния испански крал Фелипе IV тук, както и на други места, в които е споменавано от героя Франсиско де Кеведо, е изписано и звучи по италиански Филипо IV, навярно намек за престоите на поета в Италия. — Б.пр. ↑

[6] Става дума за Гаспар де Гусман, граф Оливарес, (1587–1645 г.), довереник и първи министър на крал Филип IV, политически противник на Ришельо. Един от най-именитите испански държавници. Заради заслугите му крал Филип IV го удостоява с херцогска титла. — Б.р. ↑

[7] Торе де Хуан Абад — малко селище в Ла Манча, където Франсиско де Кеведо получава наследство и прекарва известно време от живота си. — Б.пр. ↑

[8] Стихотворенията в книгата са преведени от Боряна Джанабетска. — Б.р. ↑

[9] Гурапи е мн.ч. на думата „гурапа“, която идва от арабската дума „гурап“, означаваща кораб, галера. — Б.пр. ↑

II. РАБОТА ЗА ШПАГИ

— Налага се да се убива — каза дон Франсиско де Кеведо. — И навярно доста.

— Разполагам само с две ръце — отвърна Алатристе.

— Четири — отбелязах аз.

Капитанът не отделяше очи от каната с вино. Дон Франсиско нагласи очилцата си и ме погледна замислен, преди да се обърне към мъжа, седнал на маса в другия край на странноприемницата в едно закътано ъгълче. Когато пристигнахме, го заварихме там и нашият приятел поетът го назова месер Олмедийя, без да ни запознае, нито да ни даде някакви пояснения, само дето след малко добави думичката „ковчежник“, ще рече, това беше ковчежникът Олмедийя. Беше дребен, слаб, плешив и много блед мъж. Имаше свит, миши вид, независимо от черната одежда и от засуканите нагоре мустаци, допълнени от къса и рядка брада. По пръстите му се виждаха петна от мастило: приличаше на беден юрист или на дребен чиновник, живеещ на светлината на свещите сред свитъци хартия и документи. Сега го видяхме да кима съдържано на безмълвния въпрос, отправен му от дон Франсиско.

— Сделката има две части — обясни Кеведо на капитана. — Съгласно първата ще го придружите по някакви негови дела — той посочи дребния мъж, който запазваше равнодушен вид под нашите изпитателни погледи... — За втората част можете да вербувате необходимите ви хора.

— Необходимите хора вземат предплата.

— Господ ще даде.

— Откога забърквате Господ в тия сделки, дон Франсиско?

— Имате право. Тъй или иначе, с него или без него, точно злато няма да липсва в този случай.

Беше снижил гласа си, не зная дали заради споменаването на Господа или на златото. Изминалите две дълги години от нашето премеждие с Инквизицията, когато дон Франсиско де Кеведо, пришпорвайки силно коня си, спаси живота ми в разгара на

религиозното правораздаване, бяха издълбали още няколко бръчки на челото му. Имаше уморен вид дори когато надигаше неизбежната кана вино, този път бяло, отлежало, от Фуенте дел Маестре. Слънчевият лъч от прозореца осветяваше златистата ръкохватка на шпагата му, моята ръка, облежната на масата и профила на капитан Алатристе срещу светлината. Странноприемницата на Енрике Бесера, прочута с агнешкото с мед и с яхнията от свински бузи, се намираше близо до публичния дом „Компас де ла Лагуна“, до портата на Аренал^[1]. От горния ѝ кат зад стените и спалното бельо, които проститутките простираха на верандата, за да се суши на слънцето, можеха да се видят мачтите и флаговете на галерите, пуснали котва от другата страна на реката, на брега на Триана^[2].

— Виждате ли, капитане — рече поетът. — Пак се случва така, че не ни остава друго, освен да се бием... Макар че този път аз няма да съм с вас.

Сега се усмихваше приятелски и успокоително, с онази особена обич, която винаги беше хранил към нас.

— Всеки човек — измърмори Алатристе, — си има сянка.

Беше облечен в кафяво, с кадифена горна дреха, пелерина без украшения, платнени широки панталони до коляното и „по гамаши“, казано по войнишки. Последните му ботуши, чиито подметки бяха целите в дупки, бяха останали на борда на „Левантина“. Беше ги разменил с един помощник-надзирател за малко сух хайвер от змиорка, варена бакла и мях вино, с които да изкараме пътуването нагоре по реката. Поради тази причина, една измежду няколкото други, моят господар не изглеждаше да съжاليا особено, че първото, което му се случваше, едва-що стъпил на испанска земя, беше предложение да се върне към стария си занаят. Може би и защото поръчката идваше от приятел или защото приятелят казваше, че предава поръчката от повисоко, и най-вече, така предполагам, защото в кесията, с която се връщаме от Фландрия, при разклащане не подрънкваше нищо. От време на време капитанът ме поглеждаше замислен, питайки се къде точно може да ме постави в цялата тая работа, предвид моите шестнадесет години, които бях навършил по онова време, както и уменията, на които той сам ме беше научил. Аз естествено не носех препасана шпага, само моята добра „кама на милосърдието“ висеше в пояса отзад на кръста ми. Ала вече бях участвал в походи като носач,

бях врял и кипял във войната, бях хитър, бърз, смел и способен да подавам подходящите принадлежности, в случай че нещо се объркаше. Предполагам, че дилемата за Алатристе беше дали да ме включи, или да ме остави настрана от предстоящото дело, макар че така, както стояха нещата, решението не беше само в неговите ръце. За добро или за лошо, както той самият току-що беше казал, всеки човек си има сянка. Колкото до дон Франсиско, от начина, по който ме наблюдаваше, с възхищение към избуялата ми младост и мъха по горната устна и страните ми, предусетих, че мислеше същото: бях във възрастта, в която едно момче е толкова способно да размахва шпага, колкото и да получава удари от нея.

— Иниго също — отбеляза поетът.

Познавах достатъчно добре господаря си и се бях научил да мълча. Така сторих и сега, като загледах съсредоточено, подобно на него, каната с вино (и в това отношение бях пораснал), която се намираше срещу мен на масата. Казаното от дон Франсиско не беше въпрос, а размишление върху нещо, което изглеждаше очевидно, и Алатристе кимна примирено и лениво. А аз почувствах прилив на светла и поривиста радост, която прикрих, приближавайки каната до устните си. Виното имаше вкус на слава и на зрялост. Вкус на приключение.

— Тогава да прием за Иниго — рече Кеведо.

Пихме и ковчежникът Олмедийя, онзи дребен и блед господин с траурно изражение, ни отвърна от масата си, без да докосва каната, само кимна сухо с глава. Що се отнася до капитан Алатристе, дон Франсиско и мен, това не беше първият ни тост за деня, след срещата, която събра трима ни в обща прегръдка на моста на лодките, свързващ Триана с Аренал, едва-що слезли от борда на „Левантина“. Бяхме преминали по продължението на брега, тръгвайки от пристанище „Санта Мария“, минавайки покрай Рота, после бяхме заплавали по песъчливо-каменистата плитчина на Санлукар към Севиля, отначало сред големите борове, израснали на песъчливата почва, а сетне сред горичките, зеленчуковите и овощни градини, които гъсто опасваха бреговете нагоре по прочутото русло на онази, която арабите наричаха Уад ел Кевир, или иначе казано — голямата река. В контраст с пейзажа, от онова пътуване аз си спомням най-вече свирката на надзирателя, отмерваща ритъма на гребане на каторжниците,

миризмата на нечистотия и пот, запъхтяното им дишане и дрънкането на веригите им, докато веслата потъваха и изникваха от водата с ритмична точност и тласкаха галерата срещу течението. Надзирателят, помощник-надзирателят и съдебният пристав се разхождаха по преходния мостик и следяха зорко подопечните си. От време на време бичът изплющяваше по голия гръб на някой муден гребец, за да вплете още един ред в покрилата го плетеница от белези и рани. Мъчително бе да се гледат гребците. Бяха сто и двадесет мъже, разпределени на двадесет и четири пейки, петима зад всяко гребло, с бръснати глави и брадясали лица. Торсовете им проблясваха от пот, докато се надигаха и после отново се отпускаха назад, за да тикат дългите дървени весла на двата борда. Измежду робите имаше покръстени мюсюлмани, стари турски пирати и вероотстъпници, но също така и християни, които гребяха като каторжници, в изпълнение на решението на съда, само защото не бяха имали достатъчно злато, за да купят снизходителността на съдиите.

— Никога — каза ми Алатристе доверително, — не се оставяй да те докарат тук жив.

Светлите му, студени и безизразни очи следяха гребането на онези нещастници. Вече съм казвал, че господарят ми познаваше добре този свят, понеже беше служил като войник в галерите на легиона на Неапол по време на събитията при Ла Голета и Лас Керкенас, и след като се беше сражавал с венецианците и берберите, той самият през тринадесета година е бил на крачка да се озове окован в турска галера. По-късно, когато станах кралски войник, аз също плавах на борда на шест кораба из Средиземно море и мога да ви уверя, че са малко нещата, свързани с мореплаването, които толкова да наподобяват пъкъла. За да покажа колко е жесток животът на гребца, стига да спомена, че дори най-тежките престъпления, наказвани с гребане на галера, не се изкупваха с повече от десет години, защото се смяташе, че това е максималното, което човек може да издържи, без да се прости със здравето или с живота си сред мъките и ударите с бич:

*Измиеш ли под дрипавите ризи
кръвта, която от телата блика,
ще видиш ясно как по тях се вие*

и яростният подпис на камшика.

Тъй или иначе, подтиквани от свирката и греблата нагоре по Гуадалкивир, стигнахме до града, който представляваше най-омайващо средище и пазарище на света, място за сключване на договори, галеон със злато и сребро, закотвен между славата и мизерията, разкоша и прахосничеството, океанска столица на богатствата, които ежегодно пристигаха през него с флота на Индиите. Това беше град, населен от благородници, търговци, духовници, мошеници и хубави жени, толкова богат, могъщ и красив, че нито Тир, нито Александрия в дните на разцвета си биха могли да се сравняват с него. Беше единна родина, свободно пасище, кълбо без край, майка за сираци и плащ за грешници като самата Испания от онзи период, едновременно великолепна и жалка, в която се ширеше недоимъкът и при все това всеки, който знаеше как да подири късмета си, не страдеше от липсата на нищо. Беше период, в който царуваше богатството, но и (както става в живота) човек можеше да изгуби всичко при най-малко невнимание.

Дълго време останахме да си бърчим в странноприемницата, без да разменим и дума с ковчежника Олмедийя. Но когато той се надигна, Кеведо каза да тръгнем след него и да го следваме отдалеч. Добре щяло да бъде, отбеляза поетът, капитан Алатристе да се сближи с въпросната личност. Излязохме на улица „Тинторес“, слисани от множеството чужденци, които посещаваха хановете там. После хванахме пътя за площад „Сан Франсиско“ и катедралата, а оттам по улица де Асейте стигнахме до Златната кула, където Олмедийя имаше някаква работа. Аз, както могат да предположат ваши милости, вървах и поглъщах всичко с широко отворени очи: току-що пометените входове, където жените изливаха вода с легени и натъкмяваха саксиите с цветя, магазините за сапуни, за подправки, за накити, за шпаги, кошовите с плодове, блестящите легенчета за бръснене, висящи от горните прагове на всички бръснарници, амбулантните търговци, разположили се по ъглите, дамите, придружавани от компаньонките си, мъжете, обсъждащи разгорещено разни дела, строгите каноници, яхнали мулетата си, робите — маври и чернокожи, къщите, измазани с

червена охра и вар, черквите с покриви от плочи, дворците, портокаловите, лимоновите дървета, кръстовете по улиците, поставени, за да напомнят за нечия насилствена смърт или за да възпрепятстват минувачите да облекчават нуждите си по ъглите... И всичко това, въпреки че беше зима, блестеше под щедрото слънце, което караше господаря ми и дон Франсиско да носят големия си плащ сгънат през рамо, а късия плащ прибран и да ходят с разкопчани горни дрехи. Към естествената красота на този прочут град се прибавяше фактът, че кралските особи се намираха там, та Севиля и нейните надхвърлящи сто хиляди жители се намираха в същински водовъртеж от глъчка и празненства. Тази година по изключение нашият господар Фелипе IV се канеше да удостои с царственото си присъствие пристигането на флота от Индиите, чието акостиране предполагаше изливането на поток от злато и сребро, разпределящи се оттам (повече за наше нещастие, отколкото за наше добро) към останалата част на Европа и света. Задморската империя, създадена преди век от Кортес, Писаро и неколцина други авантюристи, притежаващи малко скрупули и много кураж, хора, които са нямали нищо за губене освен живота си и много неща за печелене пред себе си, сега се беше превърнала в рог на изобилието. Тя позволяваше на Испания да поддържа войните, които имаха за цел да защитават военната ѝ хегемония и правата вяра, и които я бяха изправили срещу половината земно кълбо. Това бяха и средства, още по-нужни, ако въобще мога да се изразя така, в земя като нашата, в която (при някакъв случай вече съм го споменавал) всички си придаваха важност, на труда се гледаше с лошо око, търговията не се радваше на добра слава, а мечтата и на последния селяк беше да се докопа до грамота, удостоверяваща, че е идалго, за да живее, без да плаща данъци и без въобще да попипва работа. Тъй че младите хора предпочитаха да си опитат късмета в Индиите или Фландрия пред това да креят из безплодните поля, зависейки от благоволенieto на духовници лентяи, на невежа и мерзка аристокрация и на корумпирани чиновници, изпиващи кръвта и животeца им: съвсем истинско става унищожението на гражданите в деня, в който пороците се превърнат в привичка и тогаз порочният вече не се смята за безсрамник и всякакво долно деяние се превръща в нормално. Така, благодарение на богатите американски залежи, Испания удържа дълго време една империя, основаваща се на изобилието на злато и сребро и на стойността на

валутата си, която служеше както за плащане на войската (в случаите, когато ѝ се плащаше), така и за внос на чужди стоки и изделия. Защото ако спокойно можехме да пращаме в Индиите брашно, зехтин, оцет и вино, за всичко останало зависехме от чуждите страни. Последното налагаше да се търсят навън продоволствия и затова нашите златни дублони и прословути реали от по осминка сребро, които бяха много ценени, изиграха решаваща роля. Така се издържахме, благодарение на безмерното количество монети и късове благороден метал, пътуващи от Мексико и Перу до Севиля, откъдето после се пръсваха из всички европейски страни, и дори в Ориента, за да стигнат накрая в Индия и Китай. Но истината е, че от това богатство се възползваха всички освен испанците, чиято Корона вечно тънеше в дългове и въпросното богатство се стапяше още преди да е пристигнало. Тъй че, едва-що разтоварено, златото напускаше Испания, за да се прахоса в земите, където водехме войни, в генуезките и португалските банки, които бяха нашите кредитори, и дори в неприятелските ръце, както добре го каза самият дон Франсиско де Кеведо в безсмъртното си стихотворение:

*Почитан в Индиите се роди,
светът тогаз го гледаше с възхита,
но залиня и дните му отлитат,
съдбата смърт в Испания му отреди,
но в Генуа накрай навеки ще заспи.
И изродът красавец с него става,
могъщество той всекиму дарява,
единствен дон Дублон дарен е с власт такава.*

Пъпната връв, която поддържаше дъха на горката Испания (парадоксално богата), беше флотът, идващ от Индиите, заплашвана в морето колкото от ураганите, толкова и от пиратите. Затова пристигането ѝ в Севиля беше неописуем празник, тъй като освен златото и среброто на краля и на другите важни особи, идваха още кърмъзът^[3], индигото, дървото кампече^[4], бразилското дърво^[5], вълната, памукът, кожата, захарта, тютюнът и подправките, без да забравяме чесъна, джинджифила и китайската коприна, докарана от Филипините през Акапулко. Така нашите галеони плаваха в конвой от

Нова Испания до Тиера Фирме, и се събираха при Куба, образувайки гигантска флотилия. И трябва да се признае, че въпреки оскъдицата, проблемите и бедствията в продължение на дълго време испанските моряци вършеха достойно работата си. Дори в най-тежките моменти (само веднъж холандците плениха целия ни флот) нашите кораби не спряха да кръстосват морето с цената на много пот и много самопожертвователност. И винаги, с изключение на няколко злощастни епизода, успяваха да удържат далеч заплахата от френските, холандските и английските пирати в онази битка, която Испания беше повела срещу три мощни нации, решени да си поделят останките ѝ.

— Няма много стража — забеляза Алатристе.

Вярно беше. Флотилията всеки миг щеше да пристигне, кралят лично удостояваше Севиля с присъствието си, подготвяха се религиозни актове и обществени чествания и при все това почти не се забелязваха съдебни пристави и стражари по улиците. Малцината, които срещнахме, вървяха на групички, и носеха по себе си повече стомана, отколкото има в бискайска леярна, въоръжени до зъби, дебнещи и собствените си сенки.

— Имаше неприятен случай преди четири дни — обясни Кеведо. — Правосъдието реши да задържи един войник от галерите, пристанали в Триана, надойдоха войници и младежи да му помогнат, наизвадиха се ножове и се вдигна голяма олелия... Накрая стражата успя да го отведе, но войниците обградиха затвора и заплашиха да го подпалят, ако не им върнат другарчето.

— И как свърши тая работа?

— Затворникът беше видял сметката на един съдебен пристав, тъй че го обесиха на решетката, преди да им го предадат — поетът се смееше тихичко, докато разказваше случая. — ... Тъй че сега войниците търсят разплата със стражарите и правосъдието излиза само на групи и много се оглежда.

— А какво казва кралят за всичко това?

Намирахме се в сянката на капациите на прозорците на Въглищарницата, точно под Кулата на среброто, докато въпросният Олмедийя се занимаваше с делата си в Къщата на Монетата. Кеведо посочи зидовете на стария арабски замък, стигащи чак до високата

камбанария на катедралата. Червено-жълтите униформи на испанската гвардия (и през ум не ни минаваше, че след много години аз самият щях да облека такава) изпъстриха кулите на крепостната стена, украсени с гербовете на Негово Величество. Други стражи с алебарди и аркебузи бдяха на главната порта.

— Негово католическо и свещено кралско величество научава само това, което му кажат — рече Кеведо. — Великият Филипо е настанен в Алкасар^[6] и излиза оттам единствено за да отиде на лов, на празненство или за да посети нощем някой женски манастир... Нашият приятел Гуадалмедина, между впрочем, го ескортира. Станали са много близки.

Произнесени по този начин, думите „женски манастир“ ми навяха мрачни спомени. Не можах да не потръпна, припомняйки си горката Елвира де ла Крус и за това колко близо бях аз самият да се опека на онази клада. Сега дон Франсиско наблюдаваше една приятна на вид дама, следвана от компаньонката си и от една робиня арабка, натоварена с кошници и пакети, която откриваше обувките си, всеки път, когато повдигнеше кринолина на полата си, за да избегне огромната следа от конски фъшкии, застилаща улицата. Когато дамата мина покрай нас, запътила се към колата с две мулета, чакаща малко по-нататък, поетът намести очилата си и после свали много любезно шапка. „Лиси“, прошепна той с меланхолична усмивка. Дамата отвърна с леко кимване с глава и сетне се покри малко повече с наметалото си. Компаньонката отзад, жена, попрехвърлила години, цялата в черно, с вдовишка качулка като гарван и с броеница, дълга цели сто и петдесет зърна, го стрелна с изпепеляващ поглед и Кеведо ѝ се изплези. Когато ги видя да се отдалечават, той се усмихна тъжно и се обърна към нас, без да казва нищо. Поетът беше с обичайното си строго облекло: обувки със сребърна тока и чорапи от черна коприна, много тъмносив костюм и шапка в същия цвят с бяло перо, с кръста на Сантяго, избродиран в червено под късия плащ, заметнат на рамото му.

— Манастирите са негова специалност — добави той след краткото мълчание, замечтан и с очи, вперени в дамата и спътницата ѝ.

— На Гуадалмедина или на краля?

Сега Алатристе се подсмивваше под войнишките си мустаци. Кеведо не отговори веднага, а след като въздъхна дълбоко.

— И на двамата.

Застанах до поета, без да го поглеждам.

— А кралицата?

Попитах го с непреднамерен тон, почтителен и безупречен. Обикновено момчешко любопитство. Дон Франсиско се обърна и ме изгледа изпитателно.

— Тя е все така красива — отвърна той. — Вече говори малко по-добре езика на Испания — извърна поглед към Алатристе и после пак към мен. В очите му, зад стъклата на очилата, светеха закачливи пламъчета. — Упражнява се с компаньонките и с камериерките... И с придворните си дами — също.

Сърцето ми заби така силно, та се уплаших, че няма да мога да го прикрия.

— Всички ли я придружават в пътуването?

— Всички.

Улицата се завъртя пред очите ми. Тя беше в този пленителен град. Огледах се наоколо, към равния Аренал, ширнал се между града и Гуадалкивир, Аренал беше едно от най-живописните места на града, с Триана от другата страна, с платната на каравелите за сардини и скариди и какви ли не още лодки, сновящи между бреговете, с кралските галери, закотвени от брега на Триана, изпълващи го чак до моста на лодките, с Алтосано^[7] и зловещия замък на Инквизицията, издигащ се на него, и извънмерното изобилие на големите кораби откъм тукашния бряг: гора от мачти, греди, платна и флагове, пълно с народ, с търговски сергии, денкове със стока, с екота от чуковете на дърводелците на брега, с дима на калафатниците и с праха на корабната сонетка, с която се почистваха корабните корпуси в устието на Тагарете^[8]:

*Бискаецът донесъл е желязо и барут,
и боровите трупи са плод на негов труд.
От Индиите — амбра, досуц „сив кехлибар“,
Сребро и злато, перли във същия товар,
дървото от Кампече и кожите дори —
земята вместо с пясък настлана е с пари.*

Споменът за комедията „Севилският Аренал“, която бях гледал в театъра на ул. „Принсипе“, когато бях още почти дете, в компанията на Алатристе и в онзи знаменит ден, когато Бъкингам и Уелският принц се сражаваха редом с него, беше дълбоко запечатан в паметта ми. Изведнъж това място, този град, който и без това беше пленителен, придоби особена магия и вълшебство. Анхелика де Алкесар беше тук и навярно щях да я видя. Погледнах косо към господаря си, уплашен, че вихърът, който бушуваше у мен, можеше да си проличи. За щастие други грижи занимаваха мислите на Диего Алатристе. Той наблюдаваше ковчезника Олмедийя, който беше приключил работата си и сега идваше към нас с такова приветливо изражение, каквото би имал, ако му поднасяхме последно причастие: сериозен, загърнат до брадичката в траурните си дрехи, с черна шапка с малка периферия и без пера, и с онази странна рехавя брадица, подчертаваща сивото му, мишо лице; с две думи — приближаваше с антипатичния си вид, киселото си настроение и лошото си храносмилане.

— За какво сме му притрябвало на този истукан? — изсумтя капитанът, докато го гледаше как идва към нас.

Кеведо сви рамене.

— Тук е с някаква мисия... Самият граф-херцог дърпа конците. И мисията му ще постави в затруднено положение мнозина.

Олмедийя поздрави със сухо кимване с глава и ние тръгнахме подир него към портата на Триана. Алатристе зашепна на Кеведо:

— С какво се занимава?

Поетът отвърна също така тихо:

— Ами ковчезник е. Опитен в счетоводството... Този тип отбира доста от цифри, от митнически налози и прочие подобни неща. Голям майстор.

— И някой е крал повече от обичайното?

— Винаги има някой, който краде повече от обичайното.

Широкополата шапка на Алатристе хвърляше сянка върху лицето му, все едно че носеше маска. Това подчертаваше яркостта на очите му, в които се отразяваха светлината и картината на Аренал.

— А ние каква игра играем при това раздаване?

— Аз съм само посредник. Добре ми е в двора, кралят иска от мен да остроумнича, кралицата ми се усмихва... На фаворита правя някоя и друга дребна услуга и той ми отвръща със същото.

— Радвам се, че Фортуна най-сетне се е смилила над вас.

— Не го изговаряйте много високо. Толкова лукави удари са ми нанасяни, че й нямам голямо доверие.

Алатристе погледна поета насмешливо.

— Така или иначе, съвсем приличате на царедворец, дон Франсиско.

— Не ме будалкайте, господин капитан — Кеведо се почесваше притеснено над яката. — В много редки случаи музите са съвместими с топлата храна. Сега съм в добър период, стиховете ми се четат навсякъде... Дори ми приписват, както винаги, такива, които не са мои; включително някои, произведени от онзи Гонгора, вавилонец и содомит, чиито деди не се наситиха да възненавиждат сланината и да обковават обувките си в Кордова, където имат грамота на тавана на катедралата. И чиито последни публикувани поеми, току-що приветствах, между другото, с изящни децими, завършващи така:

*Задръжете газовете си в червата:
във този случай казал бих за вас,
че сигурно използва ви Парнас
като клоака, сбираща лайната.*

... Ала да се върнем към по-сериозни теми. Разправях ви, че херцог де Оливарес благоволява да ме държи край себе си. Ласкае ме и ме използва... Колкото до ваша милост, капитане, става дума за личен каприз на фаворита. По някакъв повод той си спомня за вас. Тъй като става дума за Оливарес, може да е за добро, а може и да е за лошо. Навярно е за добро. А и при някакъв случай сте предложили да му служите с шпагата си, ако ви помогне за спасяването на Иниго.

Алатристе ми отпрати бърз поглед и после потвърди бавно, с умислен вид.

— Дяволски добра памет има любимецът на краля — каза той.

— Да. За нещата, които го интересуват.

Господарят ми изгледа изпитателно ковчежника Олмедийя, който вървеше на няколко крачки пред нас сред шумотевицата на крайбрежната улица, с ръце зад гърба и с отблъскващ вид.

— Не изглежда много приказлив — вметна той.

— Не. — Кеведо се засмя ехидно. — В това отношение ваша милост и той ще си паснете отлично.

— Важна клечка ли е?

— Вече казах: само един чиновник. Но се нагърби да прерови лично всички документи, свързани с процеса срещу дон Родриго Калдерон за злоупотреби... Това достатъчно убедително ли е?

Потъна в мълчание, за да може капитанът да вникне в същността на въпроса. Алатристе подсвирна през зъби. Публичната екзекуция на могъщия Калдерон беше разтърсила преди години цяла Испания.

— А по чии следи души сега?

Поетът завъртя два пъти глава в знак на отказ и направи няколко крачки в мълчание.

— Някой ще ви го изясни тази вечер — отстъпи накрая той. — Колкото до мисията на Олмедийя, а оттам и вашата, нека кажем, че поръчката е на фаворита, а началният тласък е на суверена.

Алатристе изви глава, невярващ.

— Шегувате се, дон Франсиско.

— Честна дума, не. Дяволите да ме вземат, ако се шегувам... Или гърбавият Руис де Аларкон да ми изпие таланта от мозъка.

— Да му се не види.

— И аз това казах, когато ме помолиха да действам като посредник. Добрата страна е, че ако всичко свърши добре, ще имате някое и друго ескудо за харчене.

— А ако свърши зле?

— Опасявам се, че ще ви домъчнее за окопите на Бреда. — Кеведо въздъхна и се позавъртя като човек, търсец начин да смени темата на разговора — ... Съжалявам, но не мога да ви кажа нищо повече, засега.

— Нямам нужда от много повече — ирония и примирение танцуваха в зеленикавия поглед на господаря ми. — Само искам да знам откъде ще дойдат ударите.

Кеведо сви рамене.

— Откъде ли не, както обикновено — продължаваше да се оглежда наоколо, привидно безразличен. — Вече не сте във Фландрия... Това е Испания, капитан Алатристе.

Уговориха се да се видят вечерта в странноприемницата на Бесера. Ковчезникът Олмедийя, все така умърлушен като агне на заколение, се оттегли за почивка в хана, в който се беше настанил на улица „Тинторес“, където имаше стая и за нас. Господарят ми посвети следобеда на собствените си дела, завери военното си отпускно и се обзаведе с бельо и провизии (както и с нови ботуши), всичко това — с парите, които дон Франсиско му беше предплатил срещу бъдещата работа. Колкото до мен, аз се оказах свободен за немалко време и нозете ме отведоха да се позабавлявам в сърцето на града. Наслаждавах се на атмосферата на улици и улички, тесни, изпълнени с малки арки, с камъни, украсени с хералдически знаци, с барелефи на кръстове и ясли с младенеца Христос, с образи на Светата Дева и различни светци, препречени от каляски и конници. Беше едновременно мръсно и великолепно, трудно за възприемане битие, със скупчените хора по вратите на кръчмите и съседските дворове, както и с жените, които гледах с интерес след натрупания във Фландрия опит, мургави, загорели и непринудени, чийто особен акцент придаваше мек звън на говора им. Възхитих се на дворците с чудесни паркове зад решетките на портите, на които имаше вериги, за да покажат, че са неподвластни на обикновеното правосъдие. Предположих, че докато в Кастилия благородниците стоически отстояваха принципа да не се трудят, довеждащ ги до истинско разорение, то севилската аристокрация действаше по-свободно и в много случаи думите „идалго“ и „търговец“ се доближаваха по смисъл. Тъй че аристократът не презираше сделките, ако носеха печалба, а търговецът беше готов да плати торба пари, за да го приемат за идалго (дори шивачите изискваха чиста кръв, за да приемат човек в еснафа си). Това, от една страна, даваше повод за случаи, когато благородниците се унижаваха, за да се замогнат, но използваша влиянието и привилегиите си, за да остане всичко скрито-покрито, а от друга страна, така на труда и търговията, толкова полезни за народите, се гледаше с лошо око и те оставаха в ръцете на чужденците. Така по-голямата част от севилските благородници бяха богати плебеи, които купуваха издигането си на по-горно стъпало с пари и изгодни бракове и се срамуваха от почтените си занятия. А едно поколение търговци преминаваше в следващо, на лентяи големци, придобили титлата идалго, криещи произхода на богатството си и прахосващи го

безскрупулно. И се сбъдваше онова, което се говореше, че в Испания дядото е търговец, бащата — благородник, синът — комарджия, а внукът — просяк.

Посетих и Палатата на коприната, покрит пазар, пълен с дюкянчета, предлагащи скъпи стоки и накити. Бях облечен в черни дълги чорапи и бойни гамаши, кожен колан с препасана кама на кръста, елек с военна кройка над кърпената риза и си бях нахлупил много елегантна шапка от фламандско кадифе, плячка от войната, която вече започваше да се числи към доброто старо време. Благодарение на това и на младостта си представлявах нелоша картинка, поне така си мислех. Поизпъчих се, придавайки си вид на ветеран, разбира се, докато минавах край магазините за хладно оръжие на „Морската“ и „Бискайската“ улица, както и по стъргалото с надутите господа, държанките и докачливците, което се оформяше по улица „Сиерпес“, пред прословутата тъмница, между чиито мрачни стени беше лежал Матео Алеман и която самият дон Мигел де Сервантес беше разполагал злочестите си кости. Пристъпях надуто и покрай легендарните стълби на катедралата — същинска академия по шмекерство, с пъплещите по тях продавачи с табличките си на шия, безделници и просяци, показващи рани и деформации, по-лъжовни и от целувката на Юда, или едноръки мъченици, както наричаха тия от Фландрия: истински или мними ампутации, все за сметка на Антверпен или Мамора, но можеха преспокойно да бъдат приписвани и на прохода Ронсесвайес^[9] или Нумансия^[10]. Стигаше и един поглед към някои от самозванците, уж осакатени в името на истинската вяра, краля и родината, за да се разбере, че ако са виждали еретик или турчин, то е било само отдалеч и на театър.

Накрая стигнах до кралските дворци, загледан във веещото се над зъберите бойно знаме на австрийската династия и във внушителните стражи с техните алебарди, застанали пред главните порти. Поразходих се малко сред насъбралите се на групички севилци, които се надяваха да зърнат техни величества на влизане или излизане. И понеже тълпата се беше скупчила прекалено близо до подхода към дворците, а и аз — с нея, стана така, че един сержант от испанската гвардия дойде и грубичко ни нареди да се разпръснем. Зяпачите се подчиниха бързешком, ала синът на баща ми, жегнат от обноските на военния, продължи да се мотае небрежно и с надменен вид, с което

сякаш посипа горчица в носа на оня. Той ме блъсна неучтиво и аз, тъй като възрастта и скорошното фламандско минало ме бяха направили малко нещо специалист в обноските, го приех докачливо, извърнах се като хрътка и посегнах към ръкохватката на камата. Сержантът, снажен мъжага с големи мустаци, се изсмя:

— Виж ти. Имаме си побойник — каза той, измервайки ме с поглед от главата до петите. — От много малък се перчиш, момко.

Издържах погледа му, гледайки го право в очите, без срам, че постъпвам безсрамно, с пренебрежението на ветеран, какъвто наистина бях, въпреки крехката си възраст. Този самохвалко в последните две години бе ял топла храна, разхождал се бе из кралските палати и замъци с гиздавата си униформа на жълти и червени квадрати, докато аз се бях сражавал рамо до рамо с капитан Алатристе, бях видял да умират другарите ни в Оудкерк, при мелницата на Руйтер, при Терхейден и в окопите на Бреда, докопвах се до препитание под неприятелски обстрел, при това, докато холандската кавалерия ми дишаше във врата. Колко е несправедливо, мина ми изведнъж през ума, че човешките същества не могат да носят списъка с извършените си дела, изписан на челото. После се сетих за капитан Алатристе и за утеха си рекох, че някои го носят. Може би някой ден, разсъдих аз, хората ще научат какво съм сторил, или ще се досещат за това само от един поглед. А сарказмът ще заседне в гърлата на сержантите, дебели или слаби, чиято душа никога не е висяла на острието на шпагата.

— Перчи се камата ми, животно — отвърнах твърдо аз.

Онзи замига, не беше очаквал подобно нещо. Видях, че отново ме оглежда. Този път забеляза движението на ръката ми, посегнала назад, за да се опре на дръжката на дамаската кама, която се показваше от пояса ми. Сетне се взря в очите ми с тъпо изражение, което правеше невъзможно да се прочете какво има в тях.

— Мамка му, ще те...

Сержантът се размърда и това не предвещаваше нищо добро. Вдигна ръка да ми удари плесница, което е най-непоносимото оскърбление, (по времето на дедите ни е можело да се шамароса единствено мъж без шлем и ризница, което е означавало, че не е рицар). Казах си: край. Който винаги мъст дири, бързо може и да се затрие. Току-що се бях забъркал в работа без изход, защото името ми е Иниго Балбоа Агире и съм от Оняте и освен това идвам от Фландрия,

мой господар е капитан Алатристе и не мога да пропусна да се позабавлявам, щом има случай, в който честта се плаща с живота. Ща не ща, бях поел по таз пътека, тъй че когато ръката му се спуснесе, нямаше да имам друг изход, освен в замяна да наръгам бабаита в корема, око за око, и после да хукна през глава да се спасявам с надеждата, че никой няма да ме стигне. Казано накратко (както би отбелязал дон Франсиско де Кеведо), стана така, че за разнообразие не ми оставаше друго, освен да се бия. Тъй че затаих дъх и се подготвих за съдбата си с фаталистичното войнишко примирение, което дължах на близкото си минало. Ала Господ навярно прекарва времето си в спасяване на надути младежи, защото в този миг прозвуча тръба, портите се отвориха и до нас достигна тракането на колелета и чаткането на копита по калдъръма. Сержантът, верен на службата си, тутакси забрави за мен и се втурна да строи хората си. Аз си отдъгнах и останах там, мислейки, че току-що съм се избавил от голяма неприятност.

От дворците излизаха каляски и по гербовете на каретите и по конния ескорт разбрах, че това е нашата господарка кралицата с придворните и камериерките си. Тогава сърцето ми, което по време на премеждието беше туптяло ритмично и твърдо, едва не изхвъркна от гърдите ми, все едно току-що го бяха пуснали на свобода. Всичко се завъртя пред очите ми. Каляските минаваха сред приветствията и възторжените възгласи на хората, които се стичаха и се скупчваха по пътя им. Една царствена ръка, бяла, красива и обсипана със скъпоценности, махаше изискано на едно от прозорчетата в любезен отговор на отдаваните почести. Аз обаче следях нещо друго. Потърсих жадно с очи във вътрешността на другите минаващи каляски предмета на моето вълнение. Междувременно свалих шапка и изпънах тяло, гологлав и напълно спокоен пред бързо изнизващата се гледка на женски глави, с коси, свити на кок или с разпуснати къдрици, с ветрила, прикриващи лицата им, на помахващи за поздрав ръце сред надиплен атлаз и дантели. Едва в последната кола различих едни руси коси над сини очи, които се бяха вперили в мен, докато отминаваха, разпознавайки ме, с напрегнатост и изненада. После видението се отдалечи и аз останах, загледан смаяно в гърба на конника, изпъчил се на задницата на каляската, и в прахоляка, закриващ гербовете на конете от ескорта.

Тогава чух подсвирване зад гърба си. Подсвирване, което бих разпознал дори в ада. Звучеше точно така — „тирури-та-та“. Обърнах се и се озовах лице в лице с призрак.

— Пораснал си, хлапе.

Гуалтерио Малатеста ме гледаше в очите и бях сигурен, че може да чете в тях. Беше облечен в черно, както винаги, с шапка с голяма периферия в същия цвят. Страховитата на вид шпага с дългите куки висеше на кожения портупей. Не носеше нито дълъг, нито къс плащ. Беше все така висок и слаб, с лице, опустошено от едрата шарка и от белезите, придаващи му вид едновременно на мъртвец и палач, а усмивката, която ми отправяше в онзи момент, вместо да смекчи изражението му, го подсилваше още повече.

— Пораснал си — повтори умислен.

Като че ли беше на път да добави „от последния път“, но не го стори. Последният път беше на пътя за Толедо, в деня, в който ме отведе в затворена кола до тъмницата на Инквизицията. По различни поводи споменът за онова приключение беше толкова неприятен за него, колкото и за мен.

— Как я кара капитан Алатристе?

Не отговорих, задоволих се да издържа погледа му, тъмен и втрещен като на змия. При произнасянето на името на господаря ми, усмивката беше станала още по-коварна под тънките мустаци, оформени по италианската мода.

— Виждам, че все така се скъпиш на думи.

Беше подпрял лявата си ръка, облечена в черна ръкавица, на дръжката на сабята и се оглеждаше наоколо с разсеян вид. Чух го да въздъхва леко. Почти с досада.

— Значи и вие сте в Севиля — рече той и после замлъкна, без да благоволи да уточни какво има предвид. След малко отправи поглед към сержанта на испанската гвардия, който се намираще далеч, зает с хората при портата, и го посочи с брадичка.

— Присъствах на разправията ти с този. Бях отзад, сред тълпата — гледаше ме изпитателно, сякаш преценяваше промените, които се бяха извършили у мен от последния път насам — ... Виждам, че си доста докачлив, що се отнася до честта.

— Бях във Фландрия — не можех да пропусна да го кажа. — С моя капитан.

Поклати глава. Вече има няколко бели косъма, забелязах аз, в мустаците и по бакенбардите, показващи се изпод черните поли на шапката му. Както и нови бръчки и белези по лицето си. Годините минават за всички, помислих си. Включително за злосторните фехтувачи.

— Зная къде си бил — каза той. — Но с Фландрия или без нея, хубаво е да запомниш едно нещо: честта винаги се оказва сложно нещо за постигане, трудна за пазене и опасна за носене... Ако не вярваш, попитай твоя приятел Алатристе.

Застанах лице в лице с него с цялата твърдост, която можах да събера.

Сарказмът на Малатеста се хлъзна по нетрепващото ми изражение.

— Вече зная отговора — рече той кротко. — Други дела, без връзка с риториката, имам за оправяне с него.

Продължаваше да гледа замислено по посока на гвардейците при портата. Сетне се изсмя през зъби, като на шега, която не беше склонен да споделя с никого.

— Има дървени глави — рече неочаквано, — които никога не увират, като той глупак, който вдига ръка, без да се пази от твоята — очите на змия, черни и твърди, отново се забиха в мен. — ... Аз никога не бих ти дал повод да изтеглиш тая кама, хлапе.

Обърнах се да погледна гвардейския сержант. Перчеше се сред войниците, докато портите на Кралските алкасари се затваряха. Вярно беше: онзи тип не знаеше колко близо беше да получи педя стомана във вътрешностите си. А аз — да бъда обесен по негова вина.

— Помни го следващия път — каза италианецът.

Когато се завъртях отново, Гуалтерио Малатеста вече не беше там. Беше изчезнал сред хората и успях да мерна само една черна сянка сред портокаловите дръвчета под камбанарията на катедралата.

[1] Аренал (исп.) — квартал на Севиля край река Гуадалкивир, формиращ същинския център на града, заедно с още няколко квартала; буквалният превод е песъчлива почва. — Б.пр. ↑

[2] Триана — квартал на левия бряг на река Гуадалкивир, намиращ се извън стените на града. — Б.пр. ↑

[3] Кърмъз — насекомо, от което се добива червена боя. — Б.пр. ↑

[4] Дървото кампече — тропическо дърво, с твърда и много ценна дървесина, *Haemathylon campechanium*. — Б.пр. ↑

[5] Бразилско дърво — дърво, известно още като Дървото на щастието, *Dracaena fragans Massageana*. — Б.пр. ↑

[6] Алкасар (исп.) — дворец, думата е от арабски произход и с нея често се наричат кралските дворци в Испания, особено в южната ѝ част. — Б.пр. ↑

[7] Алтосано (исп.) — невисок хълм. — Б.пр. ↑

[8] Тагарете — река, вливаща се в Гуадалкивир. — Б.пр. ↑

[9] Според една испанска версия на легендата за рицаря Ролан испанският герой Бернардо дел Карпийо води баските, които искат да си отмъстят за нашествието на франките в Испания и убива Ролан в прохода Ронсесвайес или Ронсевал. — Б.р. ↑

[10] Обсадените от римляните жители на иберийския град Нумансия предпочели да се самоубият, вместо да се предадат на завоевателите. Този героичен период от историята на Иберийския полуостров е възпят и от Мигел де Сервантес в пиесата „Обсадата на Нумансия“. — Б.р. ↑

III. СЪДЕБНИ ПРИСТАВИ И СТРАЖАРИ

Очертаваше се вихрена веселба, по толедски^[1]. Но преди да се стигне до нея, вечеряхме и проведохме интересен разговор. Случи се още, че неочаквано се появи един приятел — дон Франсиско де Кеведо не беше казал на капитана, че човекът, с когото щеше да се срещне тази нощ, беше приятелят му Алваро де Марка, граф де Гуадалмедина. За най-голяма изненада на Алатристе, както и моя, графът се появи в странноприемницата на Бесера веднага щом се свечери, непринуден и сърдечен както винаги. Прегърна капитана, погали ме ласкаво по бузата и на висок глас поръча хубаво вино, подобаваща вечеря и удобна стая, за да побъбри с приятелите си.

— Да му се не види, трябва да ми разкажете за Бреда.

Беше облечен по модата, наложена от нашия господар, краля, изключение правеше единствено късият кадифен елек. Останалото бяха скъпи одежди, макар и дискретни, без бродерии и без позлати. Носеше войнишки ботуши, ръкавици в кехлибарен цвят, шапка и дълъг плащ. Под пояса освен шпагата и камата беше затыкнал два пистолета. Понеже познавахме дон Алваро, беше очевидно, че неговата нощ щеше да продължи и след нашата среща и че след полунощ нечий съпруг или някоя игуменка щяха да имат повод да бъдат нащрек. Сетих се за това, което беше споменал Кеведо относно ролята му на придружител в похожденията на краля.

— Изглеждаш много добре, Алатристе.

— И вие не изглеждате никак зле.

— Грижа се за себе си. Но не се заблуждавай, приятелю мой. Бездействието в двора всъщност е уморителен труд.

Беше все същият: напет хубавец, с изискани маниери, които не изглеждаха неуместни в съчетание с топлата му непосредственост, малко грубовата и почти войнишка, с която винаги се беше отнасял към моя господар, откакто последният беше спасил живота му след тежкия разгром при островите Керкенас. Той вдигна наздравица за Бреда, за Алатристе и дори за мен, поспори с дон Франсиско за

съгласните звуци в един сонет, погълна с превъзходен апетит агнешкото със сос от мед, сервирано във фин порцелан от Триана, помоли за една глинена лула и за тютюн, и сред кълбетата дим, които изпускаше, се изтегна на една страна, с разкопчан елек и доволен вид.

— Да поговорим за сериозни неща — каза той.

Сетне, докато подръпваше от лулата и отпиваше вино от Арасена, той се вгледа за известно време в мен, за да установи дали е уместно да чуя това, което той беше на път да каже. Накрая без повече увърталия ни постави в течение. Започна с обяснението, че системата на флота за докарване на златото и среброто, търговският монопол на Севиля и строгият контрол на пътуващите до Индиите имат за цел да попречат на чуждите попълнозовения и на контрабандата, както и да поддържат смазана грамадната машина за събиране на данъци, мита и такси, от които се хранеше монархията, наред с всички паразити, които успеяха да се вредят. Това беше причината за митническия кордон около Севиля, Кадис и залива му, които имаха привилегията да бъдат единствената порта към Индиите. Оттам кралските ковчезета се сдобиваха с обилна част от дохода си, с тази особеност, че при една корумпирана администрация като испанската, работата се нагаждаше така, че управителите и отговорниците плащаха на Короната определена сума срещу постове си и после тихомълком се оправяха, както те си знаят, крадейки на воля. Това, разбира се, не беше пречка във времена на голяма сиромашия кралят сегиз-тогиз да се обогати, като наложи за назидание някоя и друга конфискация на съкровища на частни лица, които пристигаха с флотилията.

— Проблемът е там — отбеляза той между две дърпания от лулата, — че всички тия данъци, предназначени да покрият разходите по защитата на търговията с Индиите, поглъщат това, което казват, че защитават. Нужно е много злато и сребро, за да се поддържа войната във Фландрия, националната корупция и националната апатия. Тъй че търговците са принудени да избират между две злини: да се окажат обезкървени от страна на кралската хазна или от незаконната контрабанда... Всичко това предизвиква големи надлъгвания — погледна усмихнат към Кеведо, подканвайки го за свидетел. — ... Така е, нали, дон Франсиско?

— Тук — съгласи се поетът — дори и най-къопавият плете мрежи на една кука.

— Или прибира злато в кесията си.

— Вярно е — Кеведо отпи дълга глътка, изтри устата си с опакото на дланта си. — В крайна сметка голяма власт има дон Дублон.

Гуадалмедина го изглежда възхитен.

— Добро определение, да му се не види. Ваша милост трябва да напише нещо по въпроса.

— Вече го сторих.

— Виж ти. Радвам се.

— „Почитан в Индиите се роди...“ — изрецитира дон Франсиско и отпи отново от каната, за да направи по-дълбок гласа си.

— А, това ли било — графът намигна на Алатристе. — Пък аз си мислех, че е на Гонгора.

Виното заседна в гърлото на поета наред глътката.

— Да му се не види макар! Триста дяволи...

— Добре, добре, скъпи ми приятелю...

— Нито добре, нито зле, в името на Лукавия. Подобно оскърбление като това на ваша милост не се среща и при лютераните... Какво общо мога да имам аз с тези лайняни римоплетци, които тъй прекрасно, след като бяха евреи и арапи, сега се правят на папи?

— Беше само закачка.

— Заради такива закачки обикновено се бия, господин графе.

— Обаче с мен, не си го и помисляйте — аристократът се усмихваше сговорчиво и добродушно, като приглаждаше къдравите си мустаци и острата брадичка. — Още си спомням урока по фехтовка, който ваша милост даде на Пачеко де Нарваес — той вдигна изящно десница и с голям апломб отмахна от главата си въображаема шапка — ... Поднасям ви своите извинения, дон Франсиско.

— Хм.

— Как тъй хм?... Аз съм гранд на Испания, по дяволите. Бъдете така добър да оцените жеста ми.

— Хм.

После, въпреки големите вълнения, духовете се успокоиха и Гуадалмедина продължи да допълва подробности, които капитан Алатристе слушаше внимателно, с кана вино в ръката, с профил, наполовина осветен в червеникаво от отблясъците на свещите, горящи

на масата. Войната е чиста, беше казал той веднъж, преди време. И в този момент разбрах добре какво е имал предвид. Колкото до чужденците, обясняваше Гуадалмедина, за да избегнат монопола, те използват местни посредници като подставени лица (наричат ги *слагачи*, с което всичко е казано) и така отклоняват стоки, сребро и злато, до които иначе никога не биха се добрали. Но освен това фактът, че галеоните тръгват от Севиля и се връщат в нея, си е стопроцентова измислица: почти винаги спират в Кадис, пристанището „Санта Мария“ или плитчината на Санлукар, където товарят и разтоварват. Всичко това насърчава мнозина търговци да се установяват в тази зона, където е лесно да се заобиколи надзорът.

— Стигнаха са дотам да строят кораби с един официално деклариран тонаж и друг, който е действителен. Всички знаят, че се заявяват пет и се транспортират десет. Но корупцията държи устите затворени и волята слаба. Прекалено много хора натрупаха така богатство (той огледа широката част на лулата, сякаш нещо привличаше вниманието му там)... — Участват и висши кралски чиновници.

Алваро де ла Марка продължи разказа си. Приспана от облагите, идващи от отвъдокеанската търговия, Севиля, както и останалата част от Испания, се оказваше неспособна да поддържа собствена индустрия. Много поданици на други страни бяха успели да се заселят тук и с упорство и труд се бяха наложили на пазара. Това им даваше привилегировано положение като посредници между Испания и цяла Европа, с която ние бяхме във война. Парадоксът беше, че докато се сражавахме срещу Англия, Франция, Дания, срещу Турчина и бунтуващите се провинции, същевременно купувахме от тях посредством трети лица стоки, снаряжения, катран, свещи и други стоки, необходими както на Полуострова, така и от другата страна на Атлантика. По този начин златото от Индиите изтичаше за финансиране на войски и кораби, които се биеха срещу нас. Това беше общоизвестна тайна, но никой не прекъсваше този трафик, защото от него всички се облагодетелстваха — в това число и кралят.

— Резултатът бие на очи: Испания отива по дяволите. Всички крадат, мамят, лъжат и никой не плаща, каквото се полага.

— На всичкото отгоре се хвалят с това — вметна Кеведо.

— На всичкото отгоре и това.

При тази картина, продължи Гуадалмедина, контрабандата на злато и сребро е от решаващо значение. Съкровищата, внасяни от частни лица, обикновено се обявяват на половината от стойността им, благодарение на съучастничеството на митничари и служители на Каса де Контратасион^[2]. С всяка флотилия пристигат купища богатства, които потъват в джобовете на частни лица или се озовават в Лондон, Амстердам, Париж и Генуа. Тази незаконна търговия се практикува с въодушевление от чужденци и испанци, търговци, чиновници, генерали от флота, пасажери, моряци, военни и духовници. Показателен е скандалът с епископ Перес де Еспиноса. След смъртта си преди няколко години в Севиля той оставил петстотин хиляди реала и шестдесет и два слитъка злато, които били секвестирани от Короната, щом се установило, че произхождат от Индиите и не са минали през митницата.

— Отделно от най-разнообразните стоки — добави аристократът, — се изчислява, че флотът, който е на път да пристигне сега, кара двадесет милиона реала в сребро от Сакатекас и Потоси, съкровище, което принадлежи на краля и на някои частни лица... Както и осемдесет квинтала^[3] злато на плочки.

— Това е само официалното количество — уточни Кеведо.

— Точно така. Смята се, че една четвърт от среброто пристига контрабандно. Що се отнася до златото, то почти изцяло принадлежи на кралската съкровищница... Но един от галеоните носи нелегален товар на слитъци. Товар, който никой не е обявил.

Алваро де ла Марка се спря и отпи една глътка, за да даде време на капитан Алатристе да схване добре идеята. Кеведо беше извадил кутийка с енфие, която приближи към носа си и вдиша леко. После кихна сдържано и се изтри с омачкана носна кърпа, която извади от ръкава си.

— Корабът се казва „Вирхен де ла Регла“ — продължи най-сетне Гуадалмедина. — Това е галеон с шестнадесет оръдия, собственост на херцога на Медина Сидония, плава под флага на генуезки търговец от Севиля, който се казва Херонимо Гарафа... На отиване превозва различни стоки, живак от Алмаден за мините със сребро и папски були, на връщане товари всичко, което може да побере вътре. А може да побере много, между другото е проверено, че официално декларираната му товаровместимост е деветстотин бурета от по

двадесет и седем аrobi^[4] всяко, когато в действителност различни хитрини на конструкцията му дават възможност за вместимост от хиляда и четиристотин...

Корабът „Вирхен де ла Регла“, додаде той, идва с флота и декларираният му товар включва течен кехлибар, кърмъз, вълна и кожи, предназначени за търговците в Кадис и Севиля. Кара също и пет милиона сечени сребърни реала (две трети от които собственост на частни лица) и хиляда и петстотин златни слитъци, предназначени за кралското съкровище.

— Добра плячка за пирати — отбеляза Кеведо.

— Най-вече ако се има предвид, че във флота тази година има още четири кораба с подобни товари. — Гуадалмедина погледна капитана сред дима на лулата... — Разбираш ли сега защо англичаните бяха така заинтересовани от Кадис?

— А откъде англичаните знаят всичко това?

— По дяволите, Алатристе. Как го знаем ние?... Щом с пари може да се купи дори спасението на душата, представи си как е за останалите неща. Тази вечер ми се струваш малко наивен. Къде си бил през последните години?... Във Фландрия или си витал из облаците?

Алатристе си наля още вино и не каза нищо. Очите му се спряха на Кеведо, който се усмихна под мустак и сви рамене. Това е положението, казваше жестът му. И никога не е било по-различно.

— Тъй или иначе — продължи Гуадалмедина, — няма почти никакво значение какво носи галеонът като деклариран товар. Знаем, че прекарва допълнително контрабанда сребро на стойност около един милион реала, макар че в този случай среброто е последното нещо, което ни интересува. Важното е, че „Вирхен де ла Регла“ носи в трюмовете си още две хиляди къса злато, които не са обявени (той насочи към капитана мундщука на лулата си)... — Знаеш ли колко струва този нелегален товар, ако се изчисли съвсем грубо стойността му?

— Нямам никаква представа.

— Струва двеста хиляди златни ескудо.

Капитанът погледна ръцете си, които лежаха неподвижни на масата. Пресмяташе мълчаливо.

— Сто хиляди мараведи — измърмори той.

— Точно така — Гуадалмедина се смееше. — Всички знаем колко струва едно ескудо.

Алатристе повдигна глава и впи очи в аристократа.

— Ваша милост греша — рече той... — Не всички го знаят така, както го зная аз.

Гуадалмедина понечи да отвори уста, несъмнено за да пусне някое ново остроумие, но леденото изражение на моя господар като че ли мигновено го разубеди. Знаехме, че капитан Алатристе беше убивал хора за една десетохилядна част от тази сума. Без съмнение в този момент той си представяше, както и аз самият, колко войска можеше да се купи с подобно количество пари. Колко аркебузи, колко живота и колко смърти. Колко човешки воли и колко съвеста.

Чухме Кеведо да се прокашля, после поетът изрецитира, сериозно и бавно, с тих глас:

*Крадат навсякъде без свян и страх,
за продан всичко е на този свят.
Гордее се крадецът със своя занаят —
че само бедността брочи се тук за грях,
не смее да повдигне беднякът поглед плах,
но случи ли се някой злато да задигне,
присъда строга него няма да го стигне.*

След това настъпи неловко мълчание. Алваро де ла Марка гледаше лулата си. Накрая я сложи на масата.

— За да се натоварят тези четиридесет квинтала злато допълнително — продължи най-сетне той, — плюс недекларираното сребро, капитанът на „Вирхен де ла Регла“ е накарал да махнат осем от оръдията на галеона. Дори и така той пътува претоварен, ако е вярно това, което се говори.

— На кого принадлежи златото? — попита Алатристе.

— Този момент е твърде деликатен. От една страна стои херцог де Медина Сидония, който организира операцията, предоставя кораба и отнася най-големите облаги. Има един банкиер от Лисабон и друг от Амстердам, както и няколко лица от двора... Едното от тях изглежда е кралският секретар Луис де Алкесар.

Капитанът ме стрелна за миг с поглед. Аз му бях разказал, разбира се, за срещата си с Гуалтерио Малатеста при Кралските дворци, макар без да споменавам за каляската и сините очи, които вярвах, че съм видял сред свитата на кралицата. Гуадалмедина и Кеведо, които от своя страна го наблюдаваха съсредоточени, се спогледаха.

— Маневрата — продължи Алваро де ла Марка, — се състои в следното: преди да разтовари официално в Кадис или в Севиля, „Вирхен де ла Регла“ да бъде спрян в плитчините на Санлукар. Генералът и адмиралът на флота са купени, така че под претекст, свързан с времето, англичаните или каквото друго там им хрумне, да накарат корабите да хвърлят котва там поне за една нощ. Тогава ще се извърши прехвърлянето на нелегалното злато на друг галеон, който чака наблизко: казва се „Никлаасберген“. Става дума за голям фламандски риболовен кораб от Остенде, с капитан, екипаж и корабоприитежател — все безупречни католици... Свободни да кръстосват между Испания и Фландрия, под покровителството на знамената на нашия господар, краля.

— Къде ще отнесат златото?

— Както изглежда, частта на Медина Сидония и на другите остава в Лисабон, където португалският банкер ще я прибере на сигурно място... Останалото заминава право за бунтовните провинции.

— Това е предателство — каза Алатристе.

Гласът му беше спокоен, а ръката, с която поднесе каната към устните си, топвайки мустаците си във виното, въобще не трепна. Но аз можах да видя как светлите му очи потъмняват по много странен начин.

— Предателство — повтори той.

Тонът, с който бе произнесена тази дума, съживи скорошни образи в паметта ми. Неустрашимите редици на испанската пехота в равнината на мелницата на Руйтер, с грохота на бойните барабани зад гърба ни, който будеше у онези, които щяха да умрат, носталгия по Испания. Добрият галисиец Ривас и знаменосеца Чакон, загинали, за да спасят знамето на сини и бели шахматни квадрати, на хълма при редута Терхейден. Вика на сто гърла, изтръгнал се на зазоряване в каналите, щурма на Оудкерк. Мъжете, които плачеха с кални сълзи,

след като се бяха били на нож в траншеите... Изведнъж и на мен си се прииска да пия и взех, че пресуших чашата си на една глътка.

Кеведо и Гуадалмедина отново размениха погледи.

— Това е Испания, капитан Алатристе — каза дон Франсиско. — Видно е, че ваша милост е забравил нашенските привички във Фландрия.

— Още повече — натърти Гуадалмедина, — че тук става дума за сделки. И не се случва за първи път. Разликата е, че сега кралят, и по-специално Оливарес, нямат доверие на Медина Сидония... Посрещането, което им оказа преди две години в земите на доня Ана^[5], и приятелските жестове, с които ги удостоява при това пътуване, не скриват факта, че дон Мануел де Гусман, осмият херцог, се е превърнал в малък крал на Андалусия... От Уелва до Малага и Севиля се слуша неговата воля. А това, ведно с маврите, които са насреща, и с Каталуния и Португалия, вечно прикрепени едва-едва към картата ни, се оказва опасно. Оливарес се страхува, че Медина Сидония и синът му Гаспар, херцогът на Ниебла, тъкмят коварен ход, с който се готвят да разклатят Короната... В друг момент тия неща биха се разрешили с тяхното обезглавяване след процес, напълно съответстващ на тяхното височайше положение... Но Медина Сидония стоят много високо и макар техният роднина Оливарес да ги ненавижда истински, никога не би се осмелил да забърка името си в такъв публичен скандал, още повече без доказателства.

— А Алкесар?

— Дори кралският секретар не е лесна плячка в днешно време. На него му провървя в двора, радва се на подкрепата на инквизитора Боканегра от Съвета на Арагон... Освен това графът-херцог го смета за полезен в опасните си двойни игрички. — Гуадалмедина сви рамене презрително. — Тъй че той се спря на едно дискретно и резултатно за всички решение.

— Да даде урок — отбеляза Кеведо.

— Точно така. Това означава да се отмъкне контрабандното злато под носа на Медина Сидония и да се вкара в кралските сандъци. Самият Оливарес е планирал удара с одобрението на краля и това е причината за въпросното пътуване до Севиля на техни величества: нашият Фелипе Четвърти иска да присъства на представлението. А сетне, с невъзмутимото си равнодушие, да се раздели със стария

херцог с една прегръдка, достатъчно отблизо, за да го чуе как скърца със зъби... Проблемът е, че скроеният от Оливарес план съдържа две части: една полуофициална, малко деликатна, и друга, неофициална, по-трудна.

— Точната дума е опасна — уточни Кеведо, винаги бдящ за точността на понятията.

Гуадалмедина се приведе над масата към капитана.

— В първата, както навярно вече си предположил, участва ковчежникът Олмедийя...

Господарят ми кимна бавно. Сега вече всяко парче от мозайката идваше на мястото си.

— А във втората — рече той — участвам аз.

Алваро де ла Марка погали изключително спокойно мустаците си. Усмиваше се.

— Ако нещо ми харесва у теб, Алатристе, то е, че не е нужно да ти се обясняват нещата по два пъти.

Излязохме да се поразходим из тесните и слабо осветените улици, когато нощта вече беше напреднала. Луната намаляваше и озаряваше с красива виделина покритите входове на къщите и позволяваше да се различат профилите ни под стрехите и тъмните корони на портокаловите дървета. Изрядко се разминавахме с тъмни фигури, които ускоряваха крачка при нашата поява, защото Севиля беше толкова несигурна, колкото и всеки друг град в тия късни доби. Когато излязохме на едно малко площадче, някакъв човек със забулено лице, който стоеше облегал до един прозорец и шушукаше нещо, се обърна, застана в защитна позиция, а прозорецът внезапно хлопна. И в черната сянка — беше силует на мъж — видяхме да проблясва стомана, носена за всеки случай. Гуадалмедина се засмя помирително, поздрави с „добра нощ“ неподвижния силует и продължи по пътя си. Шумът от нашите стъпки ни предшествахше по ъглите и уличките край зидовете. Понякога светлината на някое маслениче се прокрадваше през жалузите на прозорците, покрити с железни решетки, свещи или тенекиени лампи горяха по ъглите на някоя и друга улица, под мозаечните изображения на Непорочната Дева или страдащия Иисус.

Ковчезникът Олмедийя, обясни Гуадалмедина, докато вървахме, е бездушен канцеларски плъх, отдаден на цифрите и архивите, притежаващ истински талант за занаята си. Радвал се на пълното доверие на херцог де Оливарес, когото съветвал по счетоводните въпроси. И за да си изградим представа що за човек е той, Гуадалмедина отбеляза, че освен в разследването, което отвело до ешафода Родриго Калдерон, е взел участие и в делата срещу херцозите Лерма и Осуна. Като връх на всичко се водел за почтен — нещо нечувано в професията му. Единствената му известна страст били четирите математически действия, а целта на живота му била сметките му да излязат точни. Цялата тази информация за контрабандата на злато е резултат от доклади, получени от шпиони на Оливарес, потвърдени от няколкомесечни щателни разследвания от страна на Олмедийя из съответните кабинети, министерски канцеларии и архивни служби.

— Остава да се проучат единствено последните подробности — заключи аристократът. — Флотилията вече е била съзряна отдалеч, тъй че не остава много време. Всичко трябва да се реши утре по време на едно посещение, което Олмедийя ще направи на наемателя на кораба, въпросния Гарафа, за да изясни някои точки относно прехвърлянето на златото на „Никлаасберген“... Не ще и дума, че визитата няма официален характер и че Олмедийя не разполага с власт или авторитет, които би могъл явно да демонстрира — Гуадалмедина изви присмехулно вежди, — тъй че има вероятност генуезецът да се изплъзне, позовавайки се на високопоставено покровителство.

Минахме покрай една кръчма. Прозорецът светеше и до нас достигаше звън на китара. Вратата се отвори и през нея долетяха песни и смехове. Преди да отиде да потъне в пиянски сън, някой повърна шумно на прага изпитото вино. Между напъните му чувахме прегракналия му глас, който споменаваше Бога, ала не точно в молитва.

— Защо не вкараш в затвора този Гарафа? — пожела да узнае Алатристе... — Килия за разпит, писар, палач и добро обслужване с въженце за мъчение вършат чудеса. В крайна сметка, залогът е могъществото на краля.

— Не е толкова лесно. В Севиля властта си оспорват Кралският съд и Градският съвет, а архиепископът не пропуска да бъде на всяка

манджа мерудия. Гарафа е с добри връзки по тази линия, както и по линия на Медина Сидония. Ще избухне скандал, а междуременно златото ще се изпари... Не. Всичко трябва да стане незабелязано. А генуезецът, след като разкаже всичко каквото знае, ще се наложи да изчезне за няколко дни. Живее единствено с прислужника си, така че никой няма да се трогне особено, ако се изпари, дори завинаги — графът направи многозначителна пауза... — Нито дори кралят.

След като каза това, Гуадалмедина повървя известно разстояние в мълчание. Кеведо крачеше близо до мен, малко по-назад, като се поклащаше важно, накуцвайки, а ръката му беше на рамото ми, сякаш по някакъв начин искаше да ме задържи настрани от цялата тази работа.

— Накратко, Алатристе: ти раздаваш картите.

Не виждах лицето на капитана. Съзирах само тъмния му силует пред мен, шапката и края на шпагата му, очертаващи се в светлите правоъгълници, които луната рисуваше под стрехите. След малко чух думите му:

— Да се отървем от генуезеца е лесна работа. Що се отнася до другото...

Замълча и спря. Стигнахме до него. Стоеше с наведена глава, а когато вдигна лице, светлите му очи се озариха от отблясъците на нощта.

— Не обичам мъченията.

Каза го простичко, с равен тон, без драматизъм. Звучеше като обективен факт, изказан на глас. Не обичаше още киселото вино, пресолените манджи, мъжете, неспособни да се ръководят от правила, дори тези правила да бяха строго индивидуални, различни или извън общоприетото. Настъпи тишина и ръката на Кеведо се отдели от рамото ми. Гуадалмедина се прокашля неловко.

— Това не е мое решение — рече той накрая с известно неудобство. — И на мен не ми се нрави да зная за това. Да се изтръгне необходимата информация, е задача на Олмедийя и на теб... Той върши неговата си работа, а на теб ти се плаща, за да му помагаш.

— При всички случаи това с генуезеца е лесната част — отбеляза Кеведо с тон на човек, който иска като посредник да вмъкне още нещо.

— Да — потвърди Гуадалмедина. — Защото, когато Гарафа сподели и последните подробности по сделката, все още ще е останала

една малка процедура, Алатристе...

Беше се изстъпил срещу капитана и неудобството отпреди беше изчезнало в думите му. Не можех да видя добре лицето му, ала съм сигурен, че в този момент се усмихваше.

— Ковчежникът Олмедийя ще ти подsigури средства, за да вербуваш една избрана група... Стари другари и подобни на тях хора. Смелчаци, които умеят да си служат със стоманата, за да съм по-ясен. Най-доброто, което се предлага на пазара.

Хленчът на един просяк със светилник в ръка, събиращ милостиня за заукойни литургии, прозвуча от другия край на улицата. „Спомнете си за покойните — казваше той. — Спомнете си“. Гуадалмедина остана загледан в светлината, докато тя се стопи в мрака и накрая отново се обърна към господаря ми.

— После ще трябва да нападнеш един проклет фламански кораб.

Така, унесени в приказки, стигнахме до онази на част на града със зида, минаващ край Аренал, до арката Голпе с изображението на Светата Дева от Аточа на варосаната стена — през нея се отиваше към прочутия публичен дом „Компас де ла Лагуна“. Когато портите на Триана и Аренал бяха затворени, тази малка арка и публичният дом бяха най-сгодният начин да се излезе извън стените на града. А Гуадалмедина, според това, което ни довери с леки недомлъвки, имаше важна среща в кръчмата „Гамара“^[6], в Триана, от другата страна на моста, свързващ двата бряга. „Гамара“ граничеше с един метох, чиито монахини бяха известни с това, че се намираха на това място против волята си. Неделната им служба беше по-посещавана от последното театрално представление: бъкеше от народ, от едната страна на решетките — черни була и бели ръце, а от другата — въздишащи ухажори. Във връзка с това се говореше, че най-високопоставени господа (включително знатни чужденци, както и нашият господар кралят) в ревностната си вяра стигат до такива крайности, че за да засвидетелстват религиозната си преданост, идват тук на посещение и в малките часове на нощта.

Колкото до публичния дом „Компас“, то често срещаният израз „по-голяма уличница и от Мендес“, се дължеше именно на факта, че

една от жените с фамилия Мендес (чието име използва, наред с други хора на перото, самият Франсиско де Кеvedo в прословутите си весели романи на Ескараман^[7]), беше възпитаничка на това заведение, което предлагаше на пътниците и търговците, отседнали в близката улица „Тинторес“ и из другите странноприемници на града, както и на самите жители кореняци, разбира се, хазартни игри, музика и жени от тия, за които великият Лопе каза:

*Възможна ли е лудост по-голяма
от тази на младеж, за гибелта готов,
пожертвал всичко свое от любов към таз,
която среща го с измама?*

... И за които довършва мисълта така, както никой друг не би могъл, съвсем в свой стил, не по-малко великият дон Франсиско:

*На уличници щом се доверява,
ако на вкусовете им угажда,
презрение единствено поражда
човекът, който ги възнаграждава.*

*Такъв човек нещастник жалък става
и жалка си остава радостта му,
но жалък се оказва, скъпи дами,
и този, що на вашта чест се уповава.*

Заведението въртеше някой си Гарсипосадас, от известна севилска фамилия. Той имаше брат, поет в двора (приятел на Гонгора между другото и изгорен същата година заради содомия заедно с някой си Пепийо Инфанте, мулат, и той поет, който беше работил като прислужник на адмирала на Кастилия), както и друг — изгорен преди три години в Малага като тайно изповядващ юдейската вяра. И понеже където са двама, там са и трима, въпросните случаи в семейството му бяха спечелили прозвището Гарсипосадас Препечения. Този достоен

субект изпълняваше умело тежката задача на татенце или баща на вертепа, смекчаваше с монети възраженията в името на безпрепятственото развитие на занаята, опитваше се да убеди посетителите да оставят оръжията си в преддверието и възпрепятстваше влизането на лица под четиринайсетгодишна възраст, за да не нарушава разпорежданията на губернатора. Що се отнася до останалото, гореспоменатият Гарсипосадас Препечения беше в прекрасни отношения със съдебните пристави и стражарите, които, спазвайки принципа „ти на мен, аз на теб“, най-безцеремонно покровителстваха търговията му. Последната напълно основателно би могла да се опише със следното:

*Известен съм като хитрец лукав,
наслади търся и се забавлявам.
Ядосат ли ме, длъжен не оставам,
отплащам се — такъв е моят нрав.*

Удовлетворението, не ще и дума, означаваше добре натъпкана кесия. Около това място се навърташе пасмина от братството^[8], юнаци, които се кълнях в душата на Ескамия, негодяи, самохвалковци от квартала Нерия, купци на животи и търговци на удари с нож — пъстра гозба, подправена със заблудени аристократи, забогатели в Перу испанци, буржоа с дълбоки джобове, духовници, преоблечени в светски дрехи, комарджии, невинни душици, които плащаха чужди сметки, полицейски доносници, виртуозни изнудвачи, изобщо хорица от всякакъв сорт. Някои бяха толкова големи измамници, че надушваха чужденеца от аркебузен изстрел, като при това често бяха имунизирани срещу правосъдието, за което, вече речено в стихове, написа самият дон Франсиско де Кеведо:

*Безвластен е законът във Севиля —
Теглото на кесията решава
присъдата дали да влезе в сила.*

По този начин, закрилян от властта, в „Компас“ всяка нощ преминаваше върволица от хора, отдавайки се на скверна веселба, полята с най-доброто и изискано вино — то се вливаше като река, а понякога излизаше и като водопад. Там се танцуваше лъстивата сарабанда и всеки вършеше, каквото му е по сърце. Публичният дом беше обитаван от над тридесет сирени на вярна служба, като всяка разполагаше със собствено помещение. Важните личности посещаваха „Компас“ в събота вечер, та затова всяка събота сутрин пристигаше един полицейски агент, за да провери дали сирените не са заразени с френската болест^[9] и съответно да предизвикат клиента да бълва змии и гущери, питайки се защо Господ не изпраща на турчина и на лютерана туй, що е отредил нему. Всичко това, според носещите се слухове, изкарваше от кожата архиепископа. Понеже, както можеше да се прочете в една паметна бележка от ония дни: „в Севиля има най-много незаконно съжителстващи, лъжесвидетели, мошеници, убийци, спекуланти-прекупвачи... Игралните домове са повече от 300, а леките жени — повече от 3000“.

Но да се върнем на нашия разказ, което не означава, че ще се отдалечим много-много от темата. Бяхме стигнали дотам, където Алваро де ла Марка се канеше да се раздели с нас — под арката Голпе, почти на входа на публичния дом. Тогава злата съдба пожела оттам да минат нощните стражи, обхождащи града, и един съдебен пристав с жезъла си. Както ще си припомнят ваши милости, неприятната случка с обесения войник отпреди няколко дни беше отприщила враждебни действия между правосъдието и войнишкото съсловие от галерите. И както едните, така и другите търсеха всякакви възможни начини да си върнат на отсрещната страна. Тъй че денем не се виждаше полиция по улиците, а нощем войниците не излизаха от Триана, нито минаваха портите, водещи към вътрешността на града.

— Виж ти, виж ти — рече приставът, щом ни видя.

Първоначално Гуадалмедина, Кеведо, капитанът и аз се спогледахме объркани. Лош късмет беше, че сред цялата тази пасмина, която сновеше нагоре-надолу из мрака край Лагуна, този хубавец със стражите избра да се закачи именно за нас.

— На господата самохвалковците им харесва да се поразтъпчат и да подишат свеж въздух — додаде приставът с много подигравателен тон.

Можеше да си позволи присмеха и доброто настроение, защото беше подсигурен от четирима души, вържени с шпаги и кръгли щитовете, чиито лица показваха, че не си падат много-много по шегите, а мъждивата светлина на онова място ги правеше да изглеждат още покисели. Тогава схванах. Огрени от малкия уличен фенер на Вирхен де Аточа, одеянията на капитан Алатристе и Гуадалмедина, както и моите, имаха вид на войнишки. Дори късата кадифена дреха на Алваро де ла Марка беше забранена в мирно време (колкото и да е странно, предполагам, че си я беше сложил тази нощ, за да ескортира краля), а беше достатъчно да се хвърли един поглед на капитан Алатристе, за да се надуши от левга, че е на военна служба. Кеведо, съобразителен както винаги, видя да се задава градоносният облак и реши да оправи положението:

— Проявете снизхождение, ваша милост — обърна се той прелюбезно към пристава. — Та тези идалгоси са хора на честта.

Прииждаха любопитни да видят какво става и се насъбираха около нас: две-три леки жени с къси наметки, няколко съмнителни личности, един пияница, помъкнал голяма бутилка с вино гарнача^[10]. Самият Гарсипосадас Препечения подаде глава изпод арката. Такова струпване на хора вдъхна кураж на пристава.

— Кой е молил ваша милост да обяснява това, което ние и сами можем да установим?

Чух как Гуадалмедина цъкна припряно с език. „Не се огъвайте, ваши милости“, насърчи един глас, скрит сред сенките и зяпачите. Отекнаха и смехове. Под малката арка се скупчваше още народ. Някои вземаха страната на правосъдието, а други, които бяха мнозинството, ни поощряваха да се впуснем в забавната игра на стражари и апаши.

— Задържани сте в името на краля.

Последното не вещаеше нищо хубаво. Гуадалмедина и Кеведо размениха погледи и аз видях как аристократът заметна плаща през рамо, откривайки ръката си и шпагата, като едновременно с това се възползваше от възможността да закрие лицето си.

— Не е здравословно да се страда от една тъй неразумна постъпка — рече той.

— Дали ваша милост ще страда, или не — изпъчи се непреклонно приставаът, — не давам и пукната пара.

При подобна размяна на любезности сблъсъкът ставаше неизбежен. Колкото до моя господар, той стоеше неподвижен и мълчалив, гледаше оня с жезъла и полицаите. Орловият му профил и буйните му мустаци под широкополата шапка му придаваха внушителен вид в полумрака. Или поне на мен, който го познавах добре, ми се струваше така. Бих дал всичко на света за една шпага, защото онези бяха петима, а ние четирима. След миг поправих сметката си, отчаян. С моите две педи стомана, които носех, наброявахме едва трима и половина.

— Предайте шпагите — каза съдебният пристав, — и бъдете така любезни да ни придружите.

— Това са важни личности — направи последен опит Кеведо.

— А аз съм херцог де Алба.

Ставаше очевидно, че приставът беше решен да постигне своето, дори сметката му да излезеше крива. Това беше негова територия и съгражданите му го наблюдаваха. Четиримата стражари изтеглиха шпагите и започнаха да ни заграждат в широк полукръг.

— Ако успеем да се отървем и никой не ни разпознае — прошепна хладнокръвно Гуадалмедина с глас, приглушен от наметката пред лицето, — утре случаят ще бъде погребан дълбоко... Ако ли не, господа, най-близката църква е тази на Сан Франсиско.

Онези от полицейската дружина все повече приближаваха. С черните си дрехи стражите почти се сливаха с тъмнината. Под арката зяпачите създаваха допълнително настроение с шегаджийски пляскалия с ръце. „Дай им да се разберат, Санчес“, подхвърли някой подигравателно на пристава. Без да бърза, много уверен в себе си и много надут, въпросният Санчес напъха жезъла в пояса си, изтегли шпагата, а в лявата ръка размаха огромен пистолет.

— Броя до три — каза той още по-безстрашен. — Едно...

Дон Франсиско де Кеведо леко ме отмести назад, като застана между стражарите и мен. Гуадалмедина наблюдаваше сега профила на капитан Алатристе, който продължаваше да стои на същото място, невъзмутим, изчислявайки разстоянията и извъртайки тялото си много бавно, за да не изпуска от поглед лицето на стража, стоящ най-близо, и без да престава да следи крадешком останалите. Забелязах, че Гуадалмедина търсеше с очи този, когото моят господар гледаше, а

сетне, забравяйки за него, се взираше в друг, сякаш приемаше това препятствие за преодоляно.

— Две...

Кеведо отмахна късия си плащ. „Нямаше друг изход и прочие“, измърмори той през зъби, докато отпускате кукичката на плаща си, за да навие тъканта подобно на кръгъл щит около лявата си ръка. От своя страна Алваро де ла Марка заметна така плаща си, че да защити половината от торса си от ударите с нож, които щяха да завалят като градушка. Аз се отделих от Кеведо и застанах до капитана. Дясната му ръка се насочваше към ръкохватката на шпагата, а лявата докосваше дръжката на камата. Можех да чуя дишането му, поривисто и дълбоко. Изведнъж си дадох сметка, че от няколко месеца, всъщност от Бреда, не съм виждал да убиват човек.

— Три — съдебният пристав вдигна пистолета и извърна лице към зяпачите. — В името на краля, благововете да се предадете на правосъдието!

Не беше довършил репликата си, когато Гуадалмедина стреля по него от упор с един от малките си револвери, а гърмежът го отхвърли назад така, както си беше, все още с извърнато лице. Една жена под арката изпищя и в тъмнината премина очаквателен шепот, защото да гледаш как ближните се бият или се мушкат едни други с ножове е стара испанска традиция. И тогава, в същия този миг, Кеведо, Алатристе и Гуадалмедина посегнаха към хладните оръжия, в улицата проблеснаха седем голи остриета и всичко протече дяволски бързо: звън, тряс. Стоманата хвърляше искри, стражарите надаваха викове „в името на краля, предайте се в името на краля“, чуваха се възгласи и шумотевница и сред зрителите. А аз, който също бях изтеглил своята кама от ножницата, останах да гледам как за по-малко от половин „Аве Мария“ Гуадалмедина промуши меката част на ръката на един от стражарите, Кеведо прокара прорез през лицето на друг, като го залепи за стената, с длани върху раната и кървящ като прасе, готово за осоляване, а Алатристе, с шпага в едната ръка и кама в другата, въртеше и двете като светкавици и намушка две педи толедска стомана в гърдите на третия, който призоваваше Дева Мария, преди да се отскубне и да падне на земята, повръщайки струйки кръв, приличащи на черно мастило. Всичко беше станало така мълниеносно, че четвъртият полицаи, без да се двоуми, си плю на петите, когато видя

господаря ми да се обръща най-сетне и към него. На този етап от събитията аз прибрах камата си и грабнах една от шпагите, паднали на земята — беше тази на съдебния пристав. Изправих се с нея в мига, в който двама или трима зяпачи, привлечени от внезапно избухналата свада, приближаваха, за да помогнат на стражарите. Ала всичко беше така светкавично разрешено, че ги видях да спират рязко, едва-що понечили да се притекат на помощ, спогледаха се едни други, а после останаха напълно неподвижни, наблюдавайки предпазливо капитан Алатристе, Гуадалмедина и Кеведо, които с голите си шпаги възнамеряваха да продължат жътвата. Застанах до моите хора и заех позиция „ан гард“. Ръката ми, която държеше стоманата, трепереше не от притеснение, а от силна възбуда. Бих дал душата си, за да добавя един свой удар с шпага към схватката. Ала спонтанно зародилото се желание на ония типове да се бият се изпаряваше. Стояха си там благоразумно, мърморейки отдалеч едно друго, нещо от рода на „чакайте, ваши милости, ще видите“ и прочие, сред подигравките на любопитните, докато ние отстъпвахме, без да обръщаме гръб, и напускахме бойното поле, превърнало се в касапница: един стражар убит на място, простреляният пристав — по-скоро мъртъв, отколкото жив и без дъх дори да се изповяда, онзи с ръката, налагащ с парцали раната си, както можеше, а този с нарязаното лице — на колене до стената, стенещ под кървавата си маска.

— Ще запомните галерите на краля! — провикна се Гуадалмедина с подобаващия предизвикателен тон, преди да се скрием зад първия ъгъл. Последното беше хитър ход, който щеше да се пише на сметка на войниците, понеже злочестият пристав се беше заинатил да стане неговата, а това доведе до многобройните разменени удари с шпаги през тази нощ.

*От схватката се вдигна шум до Бога
и стражата опря ме до стената,
но аз със тях се справих без тревога
и ги изпратих в дар на сатаната.*

По улица „Аринас“, по пътя за портата на Аренал, дон Франсиско де Кеведо импровизираше шеговити победни стихове и във

весело настроение търсеше някоя отворена кръчма, в която да накваси словата си и да ни ободри с нещо по-изискано. Алваро де ла Марка се смееше очарован. Добра схватка и добре изиграна, да му се не види. Колкото до капитан Алатристе, той беше избърсал острието на шпагата си с парче плат, което пазеше в един от вътрешните си джобове, и след като я беше прибрал в ножницата, вървеше мълчалив, потънал в мисли, в които бе невъзможно да се проникне.

Аз крачех до него, горд като дон Кихот, и държах в ръцете си шпагата на съдебния пристав.

[1] Изразът „толедска нощ“ означава безсънна нощ. — Б.пр. ↑

[2] Каса де Контратасион (исп.) — Къща за сключване на договори. Институцията е създадена от Католическите крале през 1503 г. и е съществувала до 1790 г., предназначението ѝ е било да ръководи и контролира трафика на всякакви товари от Индиите към Стария свят и обратно, като нищо не е можело да поеме в едната или другата посока, преди да се плати данък от 20% на испанската корона. Каса де Контратасион е имала и друга функция — школа по мореплаване. — Б.пр. ↑

[3] Квинтал — мярка за тегло, приблизително 46 кг. — Б.пр. ↑

[4] Ароба — мярка за тегло, отговаряща на 11,5 кг в Кастиля. — Б.пр. ↑

[5] Доня Ана Гомес де Мендоса-и-Силва — съпруга на седмия граф Медина Сидония, на която той построява дворец в югозападната част на Испания; прилежащите към него земи скоро започват да бъдат наричани „земите на доня Ана“; днес те представляват Националния парк „Доняна“ и се простират в провинциите Уелва и Севиля (Андалусия). — Б.пр. ↑

[6] Гамара (исп.) — конски нагръден ремък. — Б.пр. ↑

[7] Ескараман е персонаж от престъпния свят, създаден е от Франсиско де Кеведо в неговите весели романи и се радва на изключителна популярност. — Б.пр. ↑

[8] Братството — жаргонен израз за крадци и негодници. — Б.пр. ↑

[9] Сифилис. — Б.пр. ↑

[10] Гарнача — сорт сладко черно грозде и вино от това грозде. — Б.пр. ↑

IV. ПРИДВОРНАТА НА КРАЛИЦАТА

Диего Алатристе стоеше облакътен на стената и чакаше в сянката на един покрит вход на улица „Месон дел Моро“, сред саксии със здравец и босилек. Беше без плащ, с нахлупена шапка, с шпага и кама на пояса, с разкопчан сукнен елек, надяната върху добре закърпена и чиста риза и бе съсредоточил цялото си внимание в наблюдението на къщата на генуезеца Гарафа. Мястото се намираше почти при портите на едновременния еврейски квартал на Севиля, в близост до манастира на босите кармелитки и до стария комедиен театър на доня Елвира. В тия часове беше спокойно, имаше малцина минувачи и някаква жена, която метеше, хвърляше вода пред портите и поливаше цветята. Някога, докато беше служил на краля като войник в галерите, Алатристе много пъти беше обхождал този квартал, без да си представя, че по-късно, когато се върне от Италия в лето шестнадесето на същия век, ще го обитава в продължение на дълъг период, почти целия прекаран сред съмнителни типове, и наемни дуелисти, в прочутия Двор на портокаловите дръвчета, убежище на най-забележителните смелчаци и мошеници в Севиля. Както навярно ваши милости си спомнят, след гоненията на покръстените мюсюлмани във Валенсия капитанът беше помолил за отпуск от легиона, за да се зачисли като войник в Неапол („готов да коли неверници, поне тези, които могат да се защитават“, това бяха мотивите му), оставайки на борда на кораб до нападението на алмогаварите^[1] по вода през петнадесета година. Тогава, с пет галери и повече от хиляда другари опустошиха турския бряг, а после всички се завърнаха в Италия с богата плячка и подхванаха превесел живот в Неапол. Всичко това приключи така, както в младостта обикновено идва краят на подобни неща: една жена, а после третият човек, един белег на лицето за жената, един удар с шпага за мъжа. Диего Алатристе напуснал Неапол като беглец и само благодарение на старото си приятелство с капитан дон Алонсо де Контрерас, който го качил скришом на една галера, успял да се отправи към Санлукар и Севиля. Та по този начин, преди

да стъпи в Мадрид, на стария войник му се наложило да се препитава като наемен фехтувач в град, който бил същински Вавилон и развъдник на всякакви пороци. Там, сред надути побойници и негодяи, той ползвал денем свято убежище на прословутия двор на катедралата, а нощем излизал да върши работата си там, където един мъж на място, разполагащ с добро оръжие, ако има достатъчно късмет и ловкост, можел да изкарва прехраната си от добре по-добре. Смелчаци като Гонсало Хенис, Гайосо, Аумада и великият Педро Васкес де Ескамиля, които се обръщаха с „ваше величество“ единствено към краля от тестето за карти, вече бяха заминали за оня свят, направени на решето от ножове или починали от мора на бесилото (при подобен занаят увисването на въжето си беше като заразна болест). Ала в Двора на портокаловите дръвчета и в кралската тъмница, която също беше посещавал доста често, Алатристе се беше запознал с много почтени последователи на тия легендарни горди мъже, вещи в мокрите поръчки, в отварянето на рани и оставянето на белези, а и той самият, майстор в ударите с шпага и в много други умения, присъщи за това изкуство, не изоставал в достойните за уважение дела, докато градял престижа си в това славно братство.

Сега той си припомняше всичко това с нотка носталгия, навярно не по миналото, а по изгубената младост. Правеше го на хвърлей място от театъра на доня Елвира, където в младите си години се беше пристрастил към пиесите на Лопе, Тирсо де Молина и други (там за първи път беше гледал „Кучето на градинаря“ и „Засраменият в двореца“), в нощи, започващи със стихове и мними премеждия на сцената и завършващи реално в кръчми, сред вино, даряващи наслада леки жени, весели побратими и удари с ножове. Онази опасна и завладяваща Севиля беше още жива, с тази разлика, че не се налагаше да я търси навън, а вътре в себе си. Времето не минава напусто, размишляваше той, облегат в мрака на входа. А хората остаряват и отвътре, така става и със сърцето им.

— Мътните да те вземат, капитан Алатристе... Колко малък е светът.

Обърна се смутен и погледна мъжа, който току-що беше произнесъл името му. Беше странно да види в Севиля Себастиан Копонс, тук, толкова далеч от фламандските окопи и при това произнасящ десет поредни думи. Забави се няколко мига, докато го

нагласи в настоящия момент: пътуването по море, неотдавнашното сбогуване с арагонца в Кадис, отпускното и намерението му да пътува до Севиля, поемайки на север.

— Радвам се да те видя, Себастиан.

Беше вярно, но и не съвсем. В действителност не се радваше, че го вижда там, в този час. И докато двамата се прегръщаха през раменете със сдържаната обич на стари другари, той погледна над рамото на новопристигналия към дъното на улицата. За щастие на Копонс можеше да се има доверие. Беше в състояние да го отпрати, без да го ядоса, несъмнено онзи щеше да го разбере. В крайна сметка хубавото на един истински приятел е, че винаги те оставя да раздаваш картите, без да се съмнява в тестето.

— Спирка в Севиля? — попита капитанът.

— За малко.

Копонс, дребен, сух и жилав както обикновено, беше облечен по войнишки, с къса кожена дреха, презрамник, шпага и ботуши. Изпод шапката, на лявото слепоочие, се подаваше белегът от раната, която самият Алатристе му беше превързал преди година, по време на битката при мелницата на Руйтер.

— Трябва да полеем срещата, Диего.

— После.

Копонс го изгледа с изненада и силно заинтригуван, преди да се извърне настрани и да проследи посоката на неговия поглед.

— Зает си.

— Нещо такова.

Копонс обходи отново с изпитателен поглед улицата, като търсеше знаци за това, което ангажираше вниманието на другаря му. После машинално попипа топчето на ръкохватката на шпагата.

— Нужен ли съм ти? — попита той много бавно.

— Не, засега — приятелската усмивка на Алатристе подсилваше бръчките, издълбани по лицето му. — ... Но може би ще има нещо за теб, преди да напуснеш Севиля. Устройва ли те?

Арагонецът сви стоически рамене: беше същият жест като онзи, който правеше, когато капитан Брагадо заповядваше да навлязат с ками в ръце в окопите или да атакуват някое фламандско укрепление.

— Ти участваш ли?

— Да. Освен това ще паднат и пари.

— Дори и да не беше така.

В този момент Алатристе видя да се задава ковчежникът Олмедийя от другия край на улицата. Беше облечен в черно както винаги, закопчан до малката яка, с шапката с малка периферия и вида си на сив чиновник, сякаш излязъл направо от някои от канцелариите на Кралската съдебна палата.

— Ще трябва да те оставя... Ще се видим в странноприемницата на Бесера.

Сложи ръка на рамото на другаря си, сбогувайки се така с него и напусна наблюдателния си пост, без да каже нищо повече. Прекоси улицата с разсеян вид, за да пресрещне ковчежника, преди да стигнат къщата на ъгъла. Тя представляваше тухлена сграда на два етажа, с трудно забележим вход с решетка, който водеше към вътрешния двор. Влязоха заедно, без да се обаждат един другиму и без да си разменят дума, имаше само бърз проучвателен поглед. Алатристе, с една ръка върху кръглата дръжка на шпагата, Олмедийя, с обичайното си кисело изражение. Появи се един прислужник, който бършеше ръцете си в някаква престилка, изглеждаше неспокоен и притеснен.

— Светата инквизиция — каза Олмедийя с леден тон. Прислужникът смени цвета на лицето си. В дома на един генуезец в Севиля, тия думи звучаха много страшно. Тъй че не каза ни гък, ни мък, докато Алатристе, без да отделя ръка от дръжката на шпагата, посочваше една стая, където онзи влезе послушен като агне, оставяйки се да му вържат ръцете, да му запушат устата и да го заключат. Когато Алатристе излезе отново на двора, Олмедийя чакаше скрит зад огромна саксия с папрат, беше скръстил ръце и въртеше палци с невъзмутим вид. Последва още една мълчалива размяна на погледи и двамата мъже прекосиха двора, стигайки до затворената врата. Тогава Алатристе изтегли шпагата, блъсна вратата и влезе в просторен кабинет, мебелиран с писалищна маса, шкаф, меден мангал и няколко кожени стола. Светлината от високия прозорец с решетка, наполовина закрит от външните капаци, рисуваше безброй светли квадратчета над главата и раменете на един мъж на средна възраст, по-скоро пълен, отколкото едър, облечен в копринен халат, с пантофи на нозете, който беше скочил стреснато на крака. Този път ковчежникът Олмедийя не спомена Инквизицията, нито се представи по някакъв друг начин, задоволи се да последва вътре Алатристе и да хвърли един поглед

наоколо, докато се спря, с професионално задоволство, на отворения шкаф, натъпкан с документи. Един котарак, каза си капитанът, би се облизал по същия начин при вида на сардина, оказала се на половин инч от мустаците му. Що се отнася до собственика на дома, кръвта сякаш се беше оттеглила от лицето му: въпросният Херонимо Гарафа стоеше ням, със зяпнала в крайно изумление уста, двете му ръце бяха още на масата, където гореше нисък свещник със свещ в него, служещ за разтопяване на червения восък. При изправянето си беше разлял половината мастилница върху хартията, на която пишеше, когато нахълтаха натрапниците. Върху косата си (виждаше се, че я боядисва) имаше мрежичка, както и специално приспособление върху намазаните си с брилянтин мустаци. Държеше перото между пръстите си, сякаш го беше забравил там, и гледаше уплашен шпагата, която капитан Алатристе беше подпрял в гърлото му.

— Значи не знаете за какво говорим.

Ковчежникът Олмедийя, седнал зад писалището, сякаш се намираще в собствения си кабинет, вдигна очи от документите, за да види как Херонимо Гарафа поклаща мъчително глава, все така с мрежичката на нея. Генуезецът седеше на един стол с ръце, вързани зад облегалката му. Въпреки че не беше горещо, едри капки пот се стичаха от косата и бакенбардите му и лицето му миришеше на брилянтин, оцветител и бръснарски балсам.

— Кълна се на ваша милост...

Олмедийя прекъсна протеста с недружелюбен жест с ръката и отново потъна в проучване на документите, които лежаха пред него. Над приспособлението, прикрепено на мустаците, което му придаваше гротесков вид на карнавална маска, очите на Гарафа се преместиха и се спряха на Диего Алатристе. Последният слушаше мълчаливо, прибрал шпагата в ножницата, със скръстени ръце и облегал гръб на стената. Леденото изражение на лицето му трябва да бе разтревожило генузеца повече и от неприветливостта на Олмедийя, понеже се обърна отново към ковчежника, сякаш избираше по-малката от две неизбежни злини. След дълго проточило се и потискащо мълчание, ковчежникът остави документите, които преглеждаше, отпусна се назад на стола и погледна генузеца, сплел ръце, и започна да върти

палците си. Продължава да прилича на сива канцеларска мишка, отбеляза Алатристе. Ала сега изражението му беше на мишка, която току-що е преживяла страдания, причинени от затруднено храносмилане и още усеща вкуса на жлъчния сок.

— Нека изясним нещата — каза Олмедийя, напълно непринудено и съвсем равнодушно. — ... Ваша милост знае за какво говоря и ние също знаем, че го знаете. Всичко останало би означавало губене на време.

Генуезецът беше с тъй пресъхнала уста, че не можа да произнесе и дума чак до третия си опит.

— Кълна се в Христа, нашия Господ — увери той с хъркащ глас, чийто чуждестранен акцент бе станал още по-силен заради уплахата, — че не зная нищо за този фламандски кораб.

— Христос няма нищо общо с тази работа.

— Това е нарушаване на законите... Настоявам за правосъдие...

Последният опит на Гарафа да придаде твърдост на негодуванието си се скърши в хлипане. На човек му беше достатъчно да види лицето на Диего Алатристе, за да се проумее, че правосъдието, което имаше предвид генуезецът, това, което без всякакво съмнение беше свикнал да купува с бляскави реали, се намираще твърде далеч от тази стая и нямаше начин да се докопа до него.

— Къде ще пусне котва „Вирхен де ла Регла“? — попита отново Олмедийя много спокойно.

— Не зная... Света дево... Не зная за какво говорите.

Ковчезникът се почеса по носа, погледна многозначително Алатристе и последният си рече, че този човек наистина е жив образ на чиновника от Испания на австрийската династия, винаги крайно старателен и неотстъпчив с изпадналите в беда. Съвсем спокойно би могъл да бъде съдия, писар, съдебен пристав, адвокат; който и да е от плужеците, които живееха и грабеха, скътани под крилото на монархията. Гуадалмедина и Кеведо бяха казали, че Олмедийя е почтен човек и Алатристе вярваше в това. Но що се отнасяше до останалото от характера и поведението му, с нищо не беше различен, реши той, от оная измет от черни, безмилостни и алчни свраки, които до такава степен населяваха приемните, прокуратурите и съдилищата на Испаниите, че дори насън човек не би могъл да срещне такива хора — по-надменни от Луцифер, по-крадливи от Какус^[2],

надминали Тантал^[3] в жаждата си за почести, нито пък някой неверник би бил способен на такова хулителство, което да съперничи на изписаните от тях текстове, винаги бяха на разположение да задоволят прищевките на властника и да проявят злонамереност към обикновения човек. Те бяха безсрамни кръвопийци, неспособни да проявят милост и благоприличие, а притежаваха в излишък наглост, жестокост и фанатично лицемерие. Тъй че точно тия, които трябваше да закрилят бедните и мизерстващите, ги разкъсваха с хищните си нокти. Макар обектът, който днес им беше паднал в ръцете, да не спадаше точно към тая категория. Този не беше беден, нито мизерстваше, рече си капитанът. Обаче без съмнение си е мизерник.

— Значи така — заключи Олмедийя.

Подреждаше книгата върху писалището, без да откъсва очи от Алатристе, изражението му подсказваше, че всичко вече е изречено, поне що се отнася до него. Изтекоха няколко секунди така, в които Олмедийя и капитанът продължаваха да се гледат мълчаливо. Сетне последният отпусна скръстените си ръце и се отдели от стената, като се приближи към Гарафа. Когато стигна до него, по лицето на генуезеца се беше изписал неописуем ужас. Алатристе застана срещу него, наведе се леко, за да го погледне в очите, много съсредоточено и с голяма настойчивост. Съществува пред него и всичко, което то представляваше, не можеше да досегне оскъдните запаси от състрадание, останали у капитана. Изпод мрежичката от боядисаната коса на търговеца по челото и врата му се спускаха струйки тъмна пот. Сега въпреки балсамите и помадите той миришеше на кисело, на силно изпотяване и на страх.

— Херонимо... — прошепна Алатристе.

Щом чу името си, произнесено на по-малко от три инча от лицето си, Гарафа се сепна, сякаш току-що някой го беше зашлевил. Без да отдръпва лицето си, капитанът продължи да стои още няколко мига неподвижен и безмълвен, гледайки го от това разстояние. Мустаците му почти докосваха носа на пленника.

— Виждал съм да измъчват много мъже — каза най-сетне бавно той. — Виждал съм хора с изкълчени ръце и крака от стягане с въже при мъчение, които издават собствените си деца. Виждал съм престъпници с прерязани гръкляни, още живи, умоляващи с вой да ги доубият... Във Валенсия видях да палят стъпалата на нещастни

покръстени мюсюлмани, за да издадат къде е скрито златото, като междуременно те бяха принудени да слушат виковете на малолетните си дъщери, изнасилвани от войниците...

Внезапно млъкна, все едно би могъл да продължи да разказва подобни случаи до безкрайност, но е нелепо да го прави. Що се отнася до лицето на Гарафа, то изглеждаше така, сякаш току-що по него беше преминала ръката на смъртта. Изведнъж беше спрял да се поти, сякаш под кожата му, жълтеникава от ужас, не беше останала и капка течност.

— Уверявам те, че всички проговарят, рано или късно — довърши капитанът. — Или почти всички. Понякога, ако палачът е грубиян, се случва да умрат без време... Но ти не си от тия.

Още известно време остана да се визира в него по онзи особен начин, много отблизо, после се отпрати към масата. Прав срещу нея и с гръб към пленника, той отпусна маншета и нави ръкава на ризата на лявата си ръка. Докато правеше това, погледът му се срещна с този на Олмедийя, който го наблюдаваше зорко, леко смутен. После взе свещника със свещта за разтопяване на червен восък и се върна при генуезеца. Когато му го показа, вдигайки го леко, светлината на пламъка изтръгна сивкавозелени отблясъци от очите му, отново впити в Гарафа. Приличаха на неподвижни заскрежени повърхности.

— Виж — каза той.

Показваше ръката си, където един тънък и дълъг белег се надигаше сред мъха на закалената му кожа, и стигаше до лакътя. А след това под носа на уплашения генуезец капитан Алатристе приближи пламъка на свещта до собствената си гола кожа. Пламъкът трепна сред мирис на изгоряла кожа, докато той стискаше челюстите и пестника си, а сухожилията и мускулите на ръката се стягаха подобно на лозов филиз, издялани от камък. Очите му, все така гледат светлозелени и нетрепващи, не се откъсваха от очите на генуезеца, изхвъркнали от ужас от орбитите си. После, много бавно, Алатристе остави свещника на писалището, върна се при пленника и му показа ръката си, на която се червенееше страховито изгаряне, голямо колкото монета от осем реала, овъглено по краищата.

— Херонимо... — повтори той.

Пак беше приближил лицето си до лицето на другия мъж и пак му говореше с тих, почти поверителен глас:

— Ако мога да направя това на себе си, представи си какво съм способен да причиня на теб.

Една жълта локва нарастваше между краката на стола, при нозете на пленника. Гарафа започна да стене и да се тресе и продължи в този дух немалко време. Накрая възвърна дар словото си и тогава подхвана да говори забързано, като по чудо, сипейки дъжд от думи, докато ковчежникът Олмедийя старателно топеше перото в мастилницата и си водеше съответните записки. Алатристе отиде в кухнята да потърси масло, мас или зехтин, за да наложи раната си. Когато се върна, превързвайки ръката си с чисто платно, Олмедийя му отпрати поглед, който би съответствал на израз на голяма почит при индивиди с друга душевна нагласа. Колкото до Гарафа, чужд на всичко друго освен на собствения си ужас, той продължаваше да говори безспирно: имена, места, дати, португалски банки, злато на слитъци. И продължи да го прави дълго.

В същия този час аз вървах под дългата арка, която започва в дъното на двора със знамената, по една тясна уличка на старинния квартал Алхама. И на мен също, но по причини, съвсем различни от тия на Херонимо Гарафа, сякаш не ми беше останала капка кръв в тялото. Спрях се на указаното място и се подпрях с една ръка на стената, защото се опасявах, че краката няма да ме удържат прав. Ала в края на краищата инстинктът ми за самосъхранение се беше развил в последните години, тъй че въпреки всичко бях с достатъчно ясен разсъдък, за да огледам най-обстойно мястото, двата му входа и вдъхващите известна тревога малки портички в зидовете. Докоснах ръкохватката на камата, която носех както винаги препасана на хълбока, а сетне машинално потупах вътрешния джоб, където се намираще бележката, довела ме до това място. Истината е, че тя беше достойна за кое да е приключение от комедия на Тирсо или Лопе:

„Ако храните обич към мен, сега е моментът да го докажете. Ще се радвам да се видим в единадесет часа сутринта при арката на еврейския квартал.“

Едно момче ми беше донесло бележката в девет часа. То мина през странноприемницата на улица „Тинторес“, където чаках завръщането на капитана, седнал на малка каменна пейка на входа, и гледах минаващите хора. Нямахше подпис, но името на подателя беше толкова ясно, колкото дълбоки бяха раните, които сърцето и паметта ми пазеха. Нека ваши милости си представят терзанията, които ме връхлетяха от момента на получаване на този къс хартия, както и сладостната мъка, която ръководеше по-сетнешните ми стъпки. Няма да навлизам в подробности относно тревожните трепети на влюбения, ще ви ги спестя, понеже те биха засрамили мен и биха предизвикали досада у читателя. Единственото, което ще кажа е, че тогава бях на шестнадесет години и никога след това не съм обичал по този начин, по който тогава обичах Анхелика де Алкесар.

Изумително е, да му се не види. Знаех, че бележката не би могла означаваше нищо друго, освен нов епизод от опасната игра, която Анхелика играеше с мен, откакто се бяхме запознали пред кръчмата „Дел Турко“ в Мадрид. Това беше игра, която за малко не ми бе коствала честта и живота, и която още много пъти с течение на годините щеше да ме отвежда неизменно до ръба на пропастта, по смъртоносното острие на най-прелестната кама, която една жена е в състояние да създаде за един мъж, който през целия ѝ живот, до самия миг на ранната ѝ смърт, щеше да бъде едновременно неин любовник и неприятел. Ала този момент все още беше далеч. Та, значи, крачех в онази мека зимна утрин в Севиля с цялата мъжественост и храброст на моите момчешки години, отзовавайки се на поканата за среща от момичето (навярно, казвах си аз, вече не е съвсем момиче), понеже веднъж, преди три години и при извора „Асеро“, когато ѝ казах: „Бих умрял за вас“, тя ми беше отговорила с нежна и тайнствена усмивка: „Може би един ден желанието ти ще се сбъдне.“

Арката на Алхама беше пуста. Зад гърба си бях оставил високата камбанария на катедралата, открояваща се фона на небето, над короните на портокаловите дървета. Навлязох още по-навътре под арката, докато заобиколих стълба и се показах от другата страна, където водата ромолеше в един фонтан и дебели, заплетени клонаци висяха от зъберите на крепостните стени на Алкасар. И там не видях никого. Сигурно става дума за някаква шега, рекох си аз, и се върнах назад, докато отново навлязох в полумрака на пасажа. Точно тогава

дочух шум зад гърба си и обърнах лице, като междувременно посягах с ръка към дръжката на камата. Една от вратите беше отворена и един як, рус войник от немската гвардия ме наблюдаваше мълчаливо. Накрая той ми направи знак и аз се приближих крайно предпазливо, предусещайки лош развой на събитията. Изучаваше ме с професионално любопитство и щом стигнах до него, направи жест, с който ме подканяше да му предам камата. Усмивваше се добродушно сред огромните си руси бакенбарди, които се сливаха с мустаците му. После каза нещо подобно на „*komensi herein*“, което аз (до гуша ми беше дошло да гледам и живи, и мъртви тевтонци във Фландрия) знаех, че означава „влез вътре“ или нещо от тоя род. Нямах избор, тъй че му предадох камата си и прекрачих прага.

— Здравей, войниче.

Тези, които познават портрета на Анхелика де Алкесар, нарисуван от Диего Веласкес, лесно могат да си я представят, като прибавят само няколко години отгоре. Племенницата на кралския секретар, почетната придворна на нашата господарка кралицата, вече беше навършила петнадесет години и красотата ѝ беше много повече от обещание. Изглеждаше много по-зряла от последния път, когато я видях: корсажът ѝ с върви, обточени с красиви украси в сребро и корал, в тон с широката дълга пола от брокат, която пазителката на инфантата грациозно придържаше при хълбоците си, даваше възможност да се отгатнат форми, които преди не съществуваха на това място. Златото на русите ѝ къдрици, каквото не е виждано и в мините Арауко, подчертаваше сините очи и подхождаше на една ослепително бяла и гладка кожа, която ми се стори мека като коприна. (В бъдеще щях да се уверя, че наистина е такава).

— Мина много време.

Беше толкова красива, че чак ме болеше да я гледам. В стаята с колони в мавритански стил, отворена към малка градина в Алкасар, слънцето рисуваше бяло сияние около косите ѝ срещу светлината. Усмивваше се, както го беше правила винаги: загадъчно и закачливо, с намек за ирония или злонамереност по съвършените ѝ устни.

— Много време — успях да изговоря накрая аз.

Тевтонецът се беше оттеглил в градината, из която се мяркаше бонето на една придворна дама. Анхелика седна на едно кресло от дялано дърво и ми посочи табуретката срещу себе си. Заех мястото, без да зная много добре какво правя. Тя ме гледаше много съсредоточено, със скръстени в скута си ръце. Под обръча на кринолина ѝ се подаваше изящна атлазена обувка и аз внезапно си дадох сметка за грубия си елек, надянат върху кърпената риза, за дългите си чорапи от грубо платно и военните гамаша. Да му се не види, изругах наум. Представях си как галантни кавалери и изискани контета с натъпкани кесии, облечени в богати одежди, ухажват Анхелика по дворецовите празненства и забави. Тръпка на ревност премина през душата ми.

— Надявам се — каза тя много тихо, — че не храните неприязън към мен.

Спомних си, то всъщност не беше необходима кой знае каква памет, за да не забравяш подобен срам, тъмниците на Инквизицията в Толедо, публичното изпълнение на присъдата на Пласа Майор, ролята, която племенницата на Луис де Алкесар беше играла в моето нещастие. Тази мисъл доста ми помогна да си върна хладнокръвието, от което толкова се нуждаех.

— Какво искате от мен? — попитах я аз.

Забави се с отговора няколко секунди повече от необходимото. Взираше се в мен настойчиво, със същата усмивка на устните. Изглеждаше доволна от това, което виждаше пред себе си.

— Не искам нищо — каза. — Беше ми любопитно да се срещнем отново... Познах ви на площада.

Замълча за малко. Гледаше ръцете ми и после пак лицето ми.

— Пораснали сте, господине.

— Вие също.

Прехапа леко долната си устна, докато много бавно кимаше утвърдително с глава. Буклите докосваха нежно бледата кожа по страните ѝ и аз я обожавах.

— Били сте се във Фландрия.

Не беше нито твърдение, нито въпрос. Сякаш разсъждаваше на глас. Внезапно каза:

— Мисля, че ви обичам.

Станах от ниското столче със скок. Анхелика вече не се усмихваше. Гледаше ме от мястото си, вдигнала към мен очите си,

сини като небето, като морето и като живота. Мътните да ме вземат, ако не беше подлудяващо красива.

— Исусе — промълвих.

Треперех като листата на дърво. Тя не помръдна и не проговори в продължение на дълго време. Най-сетне сви леко рамене.

— Искам да знаете — каза, — че имате неудобни приятели. Като този капитан Батисте, или Тристе, или както там се казва... Приятели, които са неприятели на моите приятели... И искам да знаете, че това навярно ще ви струва живота.

— Това вече едва не се случи — отговорих аз.

— И скоро пак ще се повтори.

Беше се усмихнала отново по същия начин като преди, замислена и загадъчна.

— Този следобед — продължи тя, — има прием, който дават в чест на краля херцозите Медина Сидония... На връщане каляската ми ще се спре за кратко на Аламеда^[4]. Има красиви фонтани и градини, мястото е превъзходно за разходки.

Сбърчих вежди. Това беше прекалено хубаво. Прекалено лесно.

— В малко неудобен час, струва ми се.

— Намираме се в Севиля. Нощите тук са приятно топли.

Не ми убягна особената ирония на думите ѝ. Погледнах към двора, към придворната, която продължаваше да се навърта там. Анхелика схвана гримасата ми.

— Тази е друга, не е онази, която ме чакаше при извора „Асеро“... Тази ще си тръгне, когато аз пожелаая, все едно нищо не е видяла и нищо не е чула. Та, мина ми през ума, че навярно ще ви се понрави да се поразтъпчете около десет часа вечерта по Аламеда, Иниго Балбоа.

Стоях зашеметен, анализирайки всичко.

— Това е някаква клопка — заключих накрая. — Засада, като толкова други.

— Може би — тя издържаше погледа ми, непроницаема. — От вашата храброст зависи да дойдете на срещата или не.

— Капитанът... — рекох аз и внезапно млъкнах. Анхелика ме изгледа с пъклена пронизателност. Изглежда, че четеше мислите ми.

— Този капитан е ваш приятел. Без съмнение ще трябва да му доверите тази малка тайна... А никой приятел не ще ви остави да

попаднете сам в засада.

Запази кратко мълчание, за да даде време на мисълта да проникне добре у мен.

— Говори се — додаде тя накрая, — че той също е смел мъж.

— Кой го говори?

Не отвърна, задоволи се единствено да наблегне на усмивката си. Тогава най-сетне схванах какво ми беше казала тя току-що. Убедеността ме обзе с такава ужасяваща яснота, че потръпнах пред пресметливостта, с която тя хвърляше в лицето ми подобно предизвикателство. Черният силует на Гуалтерио Малатеста изникна между нас с очертанията на мрачно привидение. Всичко ставаше едновременно очевидно и страховито: старата вражда вече не включваше само Алатристе. Аз бях достатъчно голям, за да отговарям за последиците от собствените си действия, бяха ми известни прекалено много неща и за нашите неприятели бях толкова неудобен противник, колкото и самият капитан. Бях инструмент на самата среща, демонично предупреден за сигурната опасност, която ни грозеше — от една страна, не можех да не отида там, където Анхелика ме беше помолила да бъда, а от друга страна, не можех да го сторя. Онази реплика „вие сте се били във Фландрия“, което тя беше изрекла преди миг, сега звучеше като жестока ирония. Ала в крайна сметка посланието беше отправено към капитана. Аз не можех да го скрия от него. И в такъв случай той или щеше да ми забрани да се явя тази нощ на Аламеда, или нямаше да ме остави да отида сам. Заявеното предизвикателство включваше и двама ни, нямаше друг изход. Всичко се свеждаше до това да се направи избор между моя срам и неизбежната опасност. Съзнанието ми се мяташе като уловена в мрежата риба. Изведнъж думите на Гуалтерио Малатеста изплуваха в паметта ми със зловещ смисъл. Честта, беше казал той, е опасна за носене.

— Искам да зная — каза Анхелика, — дали все още сте готов да умрете заради мен.

Изгледах я смутен, неспособен да произнеса и думичка. Изглеждаше така, сякаш погледът ѝ се разхождаше спокойно отвътре в мен.

— Ако не дойдете — добави тя, — ще зная, че въпреки Фландрия сте страхливец... В противен случай, каквото и да се случи,

искам да помните казаното от мен преди малко.

Брокатът на фустите ѝ изскърца, докато тя ставаше. Сега беше близо. Много близо.

— И че навярно ще ви обичам вечно.

Хвърли поглед към градината, където се разхождаше придворната. После се приближи още малко.

— Помнете, до края... Когато и да дойде той.

— Лъжете — рекох аз.

Все едно кръвта изневиделица се беше дръпнала от сърцето и вените ми. Анхелика продължи да ме наблюдава с подновен интерес в продължение на време, което ми се стори цяла вечност. Тогава тя направи нещо неочаквано. Вдигна едната си бяла, тънка и съвършена ръка и отпусна пръстите си на моите устни с нежността на целувка.

— Вървете си — каза.

Завъртя се и излезе на двора. А аз, загубил ума и дума, направих няколко стъпки след нея, сякаш възнамерявах да я последвам до кралските салони и самите покои на кралицата. Тевтонецът с големите бакенбарди препречи пътя ми и ми посочи с усмивка вратата, като в същото време ми върна камата.

Отидох и седнах на стъпалата на Лонха^[5], близо до катедралата. Останах там дълго, потънал в мрачни размишления. У мен се бореха противоречиви чувства, а страстта по Анхелика, възпламенена от тази тъй обезпокоителна визита, се изправяше срещу увереността в злокобната интрига, която ни обгръщаше. Отначало реших да си мълча, да се измъкна през нощта под някакъв предлог и да отида сам на срещата, като по този начин посрещна отреденото ми от съдбата, с камата на милосърдието и шпагата на съдебния пристав (тя беше добро оръжие, носеше щампата на майстора на шпаги Хуанес, пазех я завита в стари дрехи и скрита в странноприемницата) като единствени мои придружители. Ала това, откъдето и да се погледнеше, щеше да бъде сблъсък без искрица надежда. Тъмната фигура на Малатеста се очертаваше във въображението ми като зловещо предзнаменование. Срещу него няха никакви шансове. И това в малко вероятния случай, италианецът, или който там щеше да се появява, да дойде сам на срещата.

Почувствах желание да се разплача от яд и от безсилие. Аз бях баск и идалго, син на войника Лопе Балбоа, паднал във Фландрия за своя крал и за правата вяра. Моята чест и животът на мъжа, когото най-много уважавах на света, бяха заложени на карта. Заложен беше и собственият ми живот, ала на този етап от съществуването ми, възпитаван от дванадесетгодишна възраст в суровия свят на разбойничеството и войната, много пъти бях залагал живота си на карта и притежавах фатализма на хората, които дишат с ясното съзнание колко лесно могат да престанат да го правят. Прекалено много хора напуснаха този свят пред очите ми, сред ругатни, хлипания, молитви и мълчание, едни отчаяни, други примирени, за да приемам смъртта като нещо необикновено или ужасяващо. Освен това вярвах, че съществува друг живот в отвъдното, където Господ, добрият ми баща и старите другари ме очакват с отворени обятия. При всички случаи, с друг живот или без него, бях се научил, че смъртта е събитие, което в края на краищата винаги потвърждава правотата на мъже като капитан Алатристе.

Такива бяха моите размишления, докато седях на стъпалата на Лонха, когато видях отдалеч да минава капитанът, придружаван от ковчезника Олмедийя. Вървяха точно край зида на Алкасар, по посока на Каса де Контратасион. Първият ми порив беше да се втурна към тях, но се въздържах. Задоволих се да огледам слабата фигура на моя господар, който вървеше безмълвен, с нахлупена над лицето му широкопола шапка, с поклащаща се отстрани шпага, до мрачната фигура на чиновника.

Видях ги как се изгубват зад един ъгъл и останах да седя там, където си бях, неподвижен, обгърнал с ръце коленете си. В крайна сметка, заключих аз, въпросът е съвсем прост. Тази нощ ми се беше паднало да избирам между това, да се оставя да ме убият сам или да се оставя да ме убият заедно с капитан Алатристе.

* * *

Ковчезникът Олмедийя беше този, който предложи да се отбият в една кръчма и Диего Алатристе се съгласи не без учудване. За първи път Олмедийя се показваше словоохотлив или поне общителен. Спряха

в кръчмата „Сеисдедос“^[6], зад корабостроителниците. Седнаха да си починат на една маса до вратата, под покрития вход и навеса, който пазеше от слънцето. Алатристе остана гологлав, поставяйки филцовата си шапка на една табуретка. Едно момиче им сервира половинка вино от Касайя де ла Сиера и чиния с тъмни маслини, и Олмедийя пи с капитана. Вярно е, че едва отпи от виното, по-скоро едва-едва докосна чашата си, но преди да го стори, отправи дълъг поглед към мъжа, който седеше до него. Сбърчените му вежди сякаш започнаха да се отпускат.

— Добър ход — рече той.

Капитанът огледа сухите черти на ковчезника, брадичката му, пергаментовата му жълтеникава кожа, която изглеждаше опушена от свещите, горящи в канцелариите. Не отговори, задоволи се да поднесе виното към устните си и да отпие, но за разлика от другия отпи дълга глътка, с която изпразни каната. Придружителят му продължаваше да го гледа с любопитство.

— Не ме подведоха относно ваша милост — каза накрая.

— Това с генуезеца беше проста работа — отвърна Алатристе мрачен.

После замълча. Правил съм и други, не толкова порядъчни неща, казваше мълчанието му. Олмедийя като че ли го изтълкува правилно, защото кимна бавно, сериозно като човек, който разбира и от деликатност не желае да разнищва по-дълбоко въпроса. Колкото до генуезеца и слугата му, в този момент те се намираха със завързани ръце и запушени усти в една кола, откарваща ги извън Севиля, в посока, неизвестна на капитана (нито я знаеше, нито проявяваше интерес да я узнае). Имаха ескорт от съдебни пристави с вид на обесници, чиято поява Олмедийя навярно беше предвидил доста по-отрано, понеже се появиха на улица „Месон дел Моро“ по чудодеен начин и накараха хорското любопитство да замлъкне с магическите думи „Светата инквизиция“, а сетне се изпариха дискретно с жертвите си по посока на портата за Кармона.

Олмедийя разкопча дрехата си и извади един прегънат лист хартия, с печат от червен восък. След като го подържа за миг в ръката си, сякаш преодоляваше последните си скрупули, накрая го тури на масата, пред капитана.

— Това е платежна полица — каза той. — Дава на приносителя петдесет стари златни дублона, с две лица... Можеш да я осребриш в къщата на дон Хосеф Аресана на площад „Сан Салвадор“. Никой няма да задава никакви въпроси.

Алатристе погледна хартията, без да я докосва. Дублонът с две лица беше най-страстно желаната монета, която можеше да се срещне в онази епоха. Дублоните бяха изсечени от фино злато преди повече от век, във времената на Католическите крале^[7], и никой не оспорваше стойността им, щом звъннаха на масата. Познаваше хора, които бяха способни да прережат гърлото на майка си за някоя от тия монети.

— Ще има шестократно по-голяма сума — добави Олмедийя, — когато всичко приключи.

— Хубаво е да се знае.

Ковчезникът съзерцаваше замислен каната си с вино. Една муха плуваше в нея и правеше непосилни усилия да се спаси.

— Флотът пристига след три дни — каза, съсредоточен в агонията на мухата.

— Колко души са необходими?

Олмедийя посочи с омазания си с мастило пръст платежната полица.

— Това решава ваша милост. Според генуезеца на „Никлаасберген“ има повече от двадесет моряци, капитан и лоцман... Всичките са фламандци и холандци, с изключение на лоцмана. Възможно е в Санлукар да се качат неколцина испанци с товара. И разполагаме само с една нощ.

Алатристе направи бърза сметка.

— Дванадесет или петнадесет. Хората, които мога да наема с това злато, ще са предостатъчни за работата.

Олмедийя помръдна уклончиво ръка, давайки да се разбере, че „работата“ на Алатристе въобще не му влизаше в работата.

— Ще трябва — каза той, — да ги имате на разположение от предишната нощ. Планът се състои в това да слезем по реката и да стигнем до Санлукар на следващия ден на свечеряване — той скри брадичката си във високата си яка, сякаш за да провери дали не е забравил нещо. — ... Аз също ще дойда.

— Докъде?

— Ще видим.

Капитанът го изгледа без да крие учудването си.

— Няма да е приключение на хартия и с мастило.

— Все едно. Длъжен съм да потвърдя наличиостта на товара и да организирам пренасянето, след като корабът попадне в наши ръце.

Сега Алатристе се опита да скрие една усмивка. Не си представяше ковчежника сред грубоватите хора, които смяташе да събере. Но разбираше, че той няма доверие никому за тази сделка. Толкова много злато си беше истинско изкушение и беше лесно някой слитък да се отклони по пътя.

— Прощавайте, но трябва да изтъкна — отбеляза ковчежникът, — че провалът би бил равнозначен на бесило.

— За ваша милост също ли?

— Навярно и за мен.

Алатристе прокара пръст по мустаците си.

— Предполагам, — каза той насмешливо, — че не ви плащат за участие в подобен вид ситуации с неочаквани обрати.

— Моята заплата предполага да поемам своята отговорност.

Мухата беше престанала да се движи, но Олмедийя продължаваше да я гледа. Капитанът си наля още вино. Докато пиеше, видя как другият отново вдига очи към него и го наблюдава заинтригуван: първо двата белега на челото, а после лявата ръка, където ръкавът на ризата скриваше изгореното място под превръзката. Което, между другото, го болеше дяволски силно. Накрая Олмедийя свъси отново вежди, като че ли от дълго време прехвърляше в главата си някаква мисъл, която се колебаеше да изкаже на глас.

— Питам се — рече той, — какво би направил ваша милост, ако генуезецът не се беше оставил да бъде впечатлен от постъпката ви.

Алатристе плъзна поглед по улицата. Слънцето, което блестеше на междинната стена, го караше да притваря очи и засилваше непроницаемия му вид. После той погледна мухата, удавена във виното на Олмедийя, продължи да пие от своето и не каза нищо.

[1] Алмогавар — наемен войник, обикновено принадлежащ на каталонската корона, обучен да напада изневиделица и да се разправя жестоко с неприятеля. — Б.пр. ↑

[2] Как, Какус (мит.) — великан-човекоядец, който открадва четири бика и четири крави от тези, които Херкулес е отнел от Герион,

но Херкулес открива крадеца и го убива. — Б.пр. ↑

[3] Тантал — съгласно древногръцката митология син на Зевс, който бил допускан до трапезата на боговете на Олимп. Самозабравил се от гордост, той решил да изпита божествената им същност, като убил собствения си син и поднесъл на трапезата нарязаното му на късове тяло. Боговете съживили момчето, а Тантал бил обречен на вечни мъки в подземното царство. — Б.пр. ↑

[4] Аламеда (исп.) — алея с топови дървета. — Б.пр. ↑

[5] Лонха (исп.) — борса, покрит пазар за риба. — Б.пр. ↑

[6] Сеисдедос (исп.) — Шест пръста. — Б.пр. ↑

[7] Титлата „Католически крал“ се дава на Фернандо II, крал на Арагон, и съпругата му Исабел I, кралица на Кастилия от папа Александър IV. — Б.пр. ↑

V. СХВАТКАТА

Колоните на Херкулес, високи колкото две алебарди и очертаващи се на светлината на луната, се извисяваха срещу Аламеда. Короните на брястовете се простираха отзад, докдето стигаше погледът, и нощта тъмнееше още повече под клонците им. По това време тук не преминаваха карети с изискани дами, не се виждаха и севилски кавалери, които да разиграват в кръг конете си между храсти, фонтани и езерца. Чуваше се единствено ромонът на водата от чучурите, а сегиз-тогиз в далечината някое куче надаваше тревожен вой откъм Крус дел Родео.

Спрях до една от яките каменни колони и се ослушах, притаил дъх. Устата ми бе така пресъхнала, сякаш я бях натрил с пясък, а пулсът ми туптеше с такава сила в китките и в слепоочията, че ако в този момент бяха отворили сърцето ми, сигурно в него нямаше да открият и капка кръв. Без да спирам да оглеждам с боязън Аламеда, отметнах късия плащ от рехав вълнен плат, който носех на раменете си, за да освободя ръкохватката на шпагата, запасана в кожения ми колан. Тежестта ѝ, наред с тази на камата, ми вдъхваше особена утеха в този миг на самота. После се захванах да проверявам кукичките на елека от биволска кожа, който покриваше торса ми. Беше на капитан Алатристе и аз го бях измъкнал много внимателно, докато той седеше долу с Франсиско де Кеведо и Себастиан Копонс; тримата вечеряха, пиеха и си говореха за Фландрия. Бях се престорил, че не ми е добре, и бързо се бях оттеглил от компанията им, за да се заема с подготовката, която бях запланувал, след като цял ден се бях мъчил да я измисля. Тъй че измих добре лицето и косата си и облякох чиста риза — предпазна мярка, в случай че в края на деня някое парче от тая риза се окажеше напъхано в плътта ми. Елекът на капитана ми беше голям, така че изпълних празнината, като поставих под старата си дреха подпльнки от кълчища. Довърших премяната си с едни кърпени кадифени панталони, преживели обсадата на Бреда (служеха отлично за предпазване на бедрата от вероятни удари с нож), нахлузих високи

обувки с плетени подметки от испанска тръстика, гамаши и си нахлупих тореадорска шапка. Тия одежди не са най-подходящите за ухажване на дами, помислих си аз, докато се оглеждах в повърхността на една медна тенджера. Ала пък си струваше да приличам на жив негодник, отколкото на мъртъв красавец.

Бях се измъкнал крайно предпазливо, като криех елека и шпагата под късия плащ. Единствен дон Франсиско ме мярна за миг отдалеч и ми отправи една усмивка, без да спира да си бърбри с капитана и Копонс, които за мой късмет седяха с гръб към вратата. Щом се озовах на улицата, се отправих към площад „Сан Франсиско“, като междувременно оправих външния си вид, както подобава. По-нататък се постарях да избягвам най-оживените места и продължих, като следвах, доколкото ми бе възможно, най-близките околности на улиците „Сиерпес“ и „Пуерко“. Накрая излязох на безлюдната Аламеда.

Макар че тя все пак не беше чак толкова пуста. Едно муле изцвили под тополите. Сепнах се и го потърсих с поглед. Когато очите ми привикнаха към мрака на горичката, забелязах очертанията на карета, спряла до един от каменните фонтани. Запристъпвах много предпазливо, с ръка на дръжката на шпагата, докато различих приглушеното сияние на закрит фенер, който осветяваше вътрешността на каляската. Малко по малко, все по-бавно, стигнах до стъпалото ѝ.

— Добър вечер, войнико.

Този глас ме лиши от моя собствен и накара ръката ми, опряна на ръкохватката на шпагата, да потрепери. Може пък в крайна сметка да не беше клопка. Може пък да беше вярно, че тя ме обича и че е там, чакайки ме, както беше обещала. Забелязах една мъжка сянка по-горе, на капрата, и друга на задната част на колата: двамина смълчани слуги бдяха над почетната придворна на кралицата.

— Радвам се да установя, че не сте страхливец — прошепна Анхелика.

Свалих тореадорската си шапка. Светлината на фенера едва позволяваше да се различат силуетите в мрака, но беше достатъчна, за да огрее вътрешната тапицерия, златните отблясъци на косите ѝ и атлаза на роклята ѝ, когато тя се размърдаше на мястото си. Загърбих всякаква предпазливост. Вратичката беше отворена и аз се опрях на

стъпалото. Прелестен парфюм ме обгърна като ласка. Тя носи този аромат по кожата си, мина ми през ума, и щастието да го вдъхвам сега заслужаваше да рискувам живота си.

— Сам ли сте?

— Да.

Настъпи дълга тишина. Когато проговори отново, тонът ѝ показваше удивление.

— Много сте глупав — рече — или сте истински идалго.

Замълчах. Мигът беше прекалено щастлив, за да го развалям с думи. Полумракът позволяваше да отгатна изражението на очите ѝ. Продължаваше да ме гледа, без да проронва дума. Аз докосвах атлаза на полите ѝ.

— Казахте, че ме обичате — промълвих най-сетне.

Настъпи нова дълга тишина, нарушавана от цвиленето на мулетата. Чух как кочияшът се размърда неспокойно на капрата и ги успокои с едно тръсване на юздите. Онзи отзад си оставаше неподвижно петно.

— Така ли казах?

Остана безмълвна за момент, все едно се мъчеше да си припомни разговора от сутринта при Алкасарите.

— Може би е истина — заключи тя.

— Аз ви обичам — заявих чувствата си.

— Затова ли сте тук?

— Да.

Навеждаше лицето си към моето. Кълна се в Бога, че можех да почувствам допира на косите ѝ по страните си.

— В такъв случай — промълви тя, — това заслужава да бъде възнаградено.

Прекара ръка по лицето ми с безкрайна нежност и внезапно усетих устните ѝ да се притискат в моите. За един миг се задържаха върху устата ми, меки и свежи. После тя се отдръпна към дъното на колата.

— Това е само предплата от дълга ми към вас — рече. — Ако оживеете, ще можете да си поискате и останалото.

Тя даде заповед на кочияша и онзи изсвистя с камшика. Каляската потегли и се отдалечи. А аз останах зашеметен, с тореадорската шапка в едната ръка, опипвайки с пръстите на другата

устата, която Анхелика де Алкесар беше целунала. Вселената се въртеше лудо около мен и ми беше необходимо доста време, за да си върна разсъдъка.

Тогава се огледах наоколо и видях силуетите.

Те изникваха от тъмнината между дърветата. Седем черни фигури, мъже със закрити лица, с плащове и шапки. Приближаваха се тъй мудно, сякаш разполагаха с цялото време на света. А аз почувствах под елека от биволска кожа, че кожата ми настръхва.

— Да му се не види, та той е още момче — каза някой.

Този път не свирукаше *тирури-та-та*, но мигом разпознах скърцащия метален глас, хрипящ и угаснал. Той идваше от най-близката сянка, която ми се стори много висока и много черна. Всички ме бяха наобиколили и стояха, като че ли не знаеха какво да правят с мен.

— Толкоз голяма мрежа — додаде гласът, — за да хванем една нищо и никаква сардина.

Това пренебрежително отношение накара кръвта ми да кипне и аз възвърнах самоувереността си. Паниката, която започваше да ме завладява, ненадейно се изпари. Сигурно тези мъже с покрити лица не знаеха какво да правят със сардината, ала тя беше прекарала целия си ден в размишления, подготвяйки се как да реагира, ако се случеше точно това, което ставаше в момента. Всяка тяхна реакция, включително най-лошата, беше мислена, премисляна и приета стотици пъти във въображението ми и сега бях готов. Би ми се понаравило да разполагам с достатъчно време за разиграване на истинска бойна сцена, ала нямаше място за подобно нещо. Тъй че разкопчах кукичката на късия си плащ, поех дълбоко въздух, прекръстих се и изтеглих шпагата. Жалко, помислих си тъжно аз, че капитан Алатристе не може да ме види сега. Щеше да му хареса да види, че синът на приятеля му Лопе де Балбоа също знае как да умре.

— Виж ти — каза Малатеста.

Коментарът му обаче секна от сполетялата го внезапна изненада, когато заех позиция и му отправих удар с шпага, който премина през плаща му и го подмина с по-малко от един инч. Той отскочи назад, за да ме избегне, а аз дори успях да замахна наново с двуострия си нож,

насочен право към него, преди той да хване шпагата си. Тя изскочи със зловещо свистене от ножницата и видях острието ѝ да проблясва, докато италианецът отстъпваше леко назад, за да спечели време, в което да отмахне плаща си и да заеме позиция „ан гард“. Осъзнавайки, че последният шанс се изплъзваше между пръстите ми, настъпих решително и му препречих пътя. Бях на ръба да изгубя добрата си стойка, ала все още се владеех, вдигнах заплашително една ръка, за да му нанеса мним удар в главата, минах от другата страна и със същото завъртане се озовах там, откъдето бях тръгнал, като направих посичане с толкова майсторско движение, че ако шапката не се намиреше на главата на моя неприятел, душата му щеше да отлети право за ада.

Гуалтерио Малатеста отстъпи с леки подскоци назад, ръсейки междувременно няколко звучни ругатни на италиански. Тогава аз описах с върха на шпагата един кръг, за да се справя и с останалите фигури, които, отначало изненадани, сега най-сетне посягаха към оръжията си и започваха да ме обкръжават, без да им мигне окото. Всичко това намирисваше на присъда, ясна като слънчевата светлина, която никога повече нямаше да видя. При все това не беше лош край за един мъж от Оняте, мина ми ненадейно през ума, докато вадех камата, намираща се в лявата ми ръка, като се покривах и с нея. Един срещу седмина.

— Мой е — спря ги Малатеста.

Беше се окопитил и настъпваше суров, с шпагата напред. Разбрах, че ми оставаха едва няколко мига живот. Тъй че, вместо да го чакам, заех по-твърдо защитна позиция, което се препоръчваше от истинските майстори, и се престорих, че отстъпвам. Внезапно приклегнах леко и отскачайки като заек, потърсих областта на корема му. Когато довърших движението, стоманата ми беше промушила единствено въздуха. Малатеста по необясним начин се беше озовал зад гърба ми, а аз имах рана от нож на едното си рамо и на мястото, където се закопчаваше елекът ми и откъдето се подаваха кълчищата на елека, който бях облякъл отдолу.

— Държиш се като мъж, хлапе — каза Малатеста.

Имаше и гняв, и възхищение в гласа му. Ала аз вече бях преминал онази точка, от която връщане назад няма и след която думите бяха излишни. Не ме беше грижа нито за неговия гняв, нито за неговото възхищение, нито за неговото пренебрежение. Тъй че се

завъртях, без да проронвам дума, както бях виждал да го прави толкова пъти капитан Алатристе. С леко отпуснати крака, с камата в едната ръка и с шпагата в другата, съдържах дъха си, готов за последната атака. Това, което най-много помага да умреш добре, бях чул веднъж капитанът да казва, е да знаеш, че си сторил всичко, което е било по силите ти, за да го избегнеш.

Тогава зад сенките, които ме заобикаляха, прозвуча пистолетен изстрел. Отблясъкът на изстрела очерта фигурите на неприятелите ми. Още никой от тях не беше паднал на земята, когато друг изстрел озари Аламеда и на светлината му можах да видя капитан Алатристе, Копонс и дон Франсиско де Кеведо, които с шпаги в ръце се спускаха към нас, сякаш излезли из недрата на земята.

Да му се не види, стана тя тогава, каквато стана. Нощта се превърна във водовъртеж от сипеци се удари с ножове, звън на стомана, искри и викове. Имаше две тела на земята и осмина мъже, които се биеха около мен. Неясни фигури, които на моменти се разпознаваха едни други по гласовете и си налитаха с шпаги, сред силни сблъсъци, скокове и размахване на плащове. Сграбчих още поздраво своята шпага в десницата си и без помайване се насочих срещу мъжа, който ми се стори, че се намира най-близо. В онази суматоха с невероятна лекота, от която най-учуден бях аз самият, мушнах цяла педя от острието на шпагата в тялото му. Забих я, сетне я извадих и раненият се преобърна с вой — така разбрах, че не е Малатеста, — и ми отвърна със свиреп удар, който успях да спра с помощта на камата, макар да прекърши предпазните й куки и да рани пръстите на лявата ми ръка. Нахвърлих се срещу него с ръка, изтеглена назад, като държах хладната стомана с върха напред, и усетих намушкване в елека. Без да му обръщам внимание, притиснах острието на неприятеля си между лакътя и подмишницата си, за да го държа там, докато забивах отново и отново шпагата си. Този път тя проникна доста навътре и той падна на земята, аз — също, заедно с него. Вдигнах камата, за да го довърша тутакси, ала той вече не помръдваше и от гърлото му излизаше пресипналото хъркане на човек, давящ се в собствената си кръв. Тъй че, застанал на колене върху гърдите му, изтеглих шпагата си от него и се върнах към битката.

Сега силите бяха по-изравнени. Копонс, когото познах по ниския ръст, притискаше един от неприятелите ни, онзи, когото бях чул да ругае страховито между един и друг замах с шпагата и който сега изведнъж замени хулите с болезнени стенания. Дон Франсиско де Кеведо сновеше, накуцвайки, между двама противници, които бяха далеч от неговото ниво, понеже той се биеше така добре, както обикновено. Капитан Алатристе, който беше потърсил Малатеста сред разразилата се схватка, се оправяше с него малко по-нататък, край единия от каменните фонтани. Огледалото на луната във водата отразяваше двата силуета с оръжията им, които си навлизаха остро с крака и скъсяваха дистанцията с лъжливи замахвалия, финтове и ужасяващи удари. Забелязах, че на италианеца му бяха изхвъркнали от главата и бърливостта, и проклетото му подсвиркване. Нощта не беше от тия, в които прахосваш дъх в излишни неща.

Една тъмна фигура застана между тях и мен. Ръката ме болеше от толкова движения и вече чувствах умора. Започнаха да валят удари и аз заотстъпвах, като се пазех по най-добрия начин, на който бях способен и който не беше никак лош. Опасявах се да не се натъкна на някое от езерцата, които знаех, че се намират някъде зад мен, макар че едно нахисване във водата винаги си е за предпочитане пред подгизване в кръв. Отървах се от тая дилема, когато Себастиан Копонс, освободил се от съперника си, се втурна към моя и го принуди да се справя едновременно на два фронта. Арагонецът се биеше като машина, притискайки онзи и заставяйки го да отделя повече внимание на него, отколкото на мен. Това ме улесни да му се шумугна отстрани и да се опитам да го наръгам едновременно със следващия удар на Копонс. И щях да го направя, когато откъм болницата „Амор де Диос“, оттатък каменните колони, се зададоха светлини и се чуха гласове: „Предайте се, предайте на кралското правосъдие!“

— Имаме си компания! — измърмори Кеведо между два удара с шпага.

Първият, който си плю на петите, беше приклещеният от Копонс и мен. За по-малко от едно „*ite missa est*“^[1] дон Франсиско също се оказа сам. От противниците ни оставаха трима на земята и един четвърти, който се отдалечаваше с болезнени стонове, влачейки се между храсталаците. Отправихме се към капитана и щом стигнахме

фонтана, го видяхме: непогръдвач, все още със стоманата в ръка, загледан в мрака, в който се беше стопил Гуалтерио Малатеста.

— Да си вървим — каза Кеведо.

Светлините и гласовете на съдебните пристави приближаваха все повече. Продължаваха да се позовават на краля и правосъдието, но не бързаха да приближат, бояха се от лоша среща.

— А Иниго? — попита капитанът, все така обърнат по посоката, в която беше избягал неприятелят му.

— Иниго е добре.

Едва тогава Алатристе се извърна да ме погледне. На бледата светлина на луната ми се стори, че очите му се взираха в мен.

— Никога повече не прави така — каза той.

Заклех се, че никога повече няма да правя така. После събрахме шапките и плащовете си и хукнахме да бягаме под брястовете.

Оттогава е изминало много време. И през годините всеки път, когато се връщам в Севиля, минавам отново по стъпките си в Аламеда, — която се е запазила почти същата, каквато я знаех, — и там неотменно се оставям да ме обгърнат спомените. Има места, които бележат географията на човешкия живот. Това беше едно от тях, както такива бяха Портата на душите, тъмниците на Толедо, равнините на Бреда или полята на Рокроа. Измежду всичките тях Аламеда де Еркулес заема специално място. Без да си давам сметка, бях възмъжал във Фландрия. Но го проумях едва онази нощ в Севиля, когато се озовах сам срещу италианеца и главорезите му, сграбчил шпага в ръка. Анхелика де Алкесар и Гуалтерио Малатеста, без да си го поставят за цел, ми направиха услугата да осъзная ясно това. По този начин научих, че е лесно да се биеш, когато другарите ти са наблизо, или когато те наблюдават очите на жената, която обичаш, вдъхвайки ти сила и кураж. Трудно е да се сражаваш сам в тъмнината, без друг свидетел освен собствената ти чест и собствената ти съвест. Без награда и без надежда.

Беше дълъг път, да му се не види. И всички действащи лица в тази история — капитанът, Кеведо, Гуалтерио Малатеста, Анхелика де Алкесар, отдавна са мъртви. Единствено в тези страници мога да ги накарам да оживеят отново, припомняйки си ги такива, каквито бяха.

Техните сенки, едни възлюбени, други ненавистни, остават непокътнати в паметта ми, заедно с онази сурова, бурна и пленителна епоха, каквато за мен винаги ще бъде Испания на моето юношество и Испания на капитан Алатристе. Сега съм с посивели коси, спомените ми са тъй горчиво-сладки, каквито дарява всяка бистра памет, и споделям особената умора, която всички те изглежда носеха със себе си. С течение на годините аз също научих, че ясният ум се заплаща с безнадеждността и че животът на испанеца винаги е представлявал бавно пътуване наникъде. Докато изминавах своя път, изгубих много неща, но и спечелих някои. Сега, в това пътуване, чийто край продължавам да не виждам — понякога съм склонен да подозирам, че Иниго Балбоа никога няма да умре, — притежавам примирението на спомените и тишината. И най-сетне разбирам защо всички герои, на които съм се възхищавал в онази епоха, са били все уморени герои.

Едвам успях да поспя в онази нощ. Легнал на сламеника, чувах отмереното дишане на капитана, докато гледах как луната се скрива зад един ъгъл на отворения прозорец. Челото ми гореше, сякаш имах треска, а потта напояваше чаршафите ми. От близкия публичен дом понякога се разнасяше женски смях или подрънкване на китара.

Възбуден, неспособен да склопя очи, аз станах и както си бях бос, отидох до прозореца и подпрях лакти на перваза. Луната огряваше покривите и те изглеждаха нереални, а дрехите на просторите по терасите висяха неподвижни, подобно на бели савани. Естествено, мислех за Анхелика.

Не чух капитан Алатристе, докато не се озова до мен. Беше по риза и бос като мен. Той също се загледа в нощта, без да проговаря, а аз погледнах крадешком орловия нос и гъстите му мустаци, които подчертаваха войнствеността на внушителния му профил.

— Тя е вярна на своите — рече той накрая.

Това „тя“ в неговата уста ме накара да потреперя. После кимнах, без да проронвам дума. Въпреки малкото ми години бях готов да споря по всеки въпрос, свързан със случката. С изключение на този, а пък и беше съвсем ненадейно, но бях в състояние да разбере това.

— Естествено е — добави капитанът.

Не знаех дали имаше предвид Анхелика, или моите собствени противоречиви чувства. Изведнъж усетих неприятно чувство, което започна да изпълва гърдите ми. Беше странна мъка.

— Обичам я — промълвих.

Едва-що бях изговорил тези думи и ме обзе голям срам. Но капитанът нито ми се присмя, нито направи ненужни коментари. Стоеше, без да помръдва, и съзерцаваше нощта.

— На всички се случва да обичаме някой път — каза. — Или по няколко пъти.

— Няколко?

Въпросът ми изглежда го хвана неподготвен. Замълча за известно време, все едно смяташе, че е негово задължение да добави още нещо, ала не знаеше много добре какво. Прокашля се. Усещах, че се размърдва близо до мен, беше му неловко.

— Един ден престава да се случва — додаде той накрая. — Това е всичко.

— Аз ще я обичам винаги.

Капитанът се забави секунда, преди да отговори.

— Разбира се.

Остана малко смълчан и после го повтори с много тих глас:

— Разбира се.

Почувствах, че вдига ръката си, за да я постави на рамото ми, както се беше случило във Фландрия в деня, в който Себастиан Копонс преряза гърлото на ранения холандец след битката при мелницата Руйтер. Но този път не довърши жеста си.

— Баща ти...

И тази фраза увисна във въздуха, остана недовършена. Може би, помислих си аз, възнамеряваше да каже, че на Лопе Балбоа, неговия приятел, щеше да му хареса да ме види в онази нощ с шпага и кама в ръце, сам срещу седмина мъже, едва навършил шестнадесет години. Или да чуе сина си да казва, че е влюбен.

— Биваше те там, на Аламеда.

Изчервих се от гордост. В устата на капитан Алатристе тия думи тежаха колкото откупа на един генуезец. Или колкото кралят да те направи гранд и да имаш право да стоиш с шапка в негово присъствие.

— Знаех, че е клопка — казах аз.

За нищо на света не бях готов да го оставя да вярва, че съм отишъл неподозиращ в засадата като някакъв сополив носач. Капитанът поклати глава, успокоявайки ме.

— Зная какво си знаел. И зная, че клопката не беше за теб.

— Анхелика де Алкесар — рекох с цялата твърдост, на която бях способен, — е единствено мой проблем.

Сега той остана смълчан дълго време. Аз гледах заинатено през прозореца, а капитанът ме наблюдаваше безмълвен.

— Разбира се — отново каза той накрая.

Сцените от този ден придойдоха в главата ми. Докоснах устата си, където тя беше опряла своите устни. Ще можеш да си вземеш остатъка от дължимото, беше казала тя. Ако останеш жив. После пребледнях при спомена на седемте сенки, изплуващи от мрака изпод дърветата. Още ме болеше рамото от удара с нож, който елекът на капитана и моята подплатена с кълчища дреха бяха спрели.

— Някой ден — промълвих, почти мислейки на глас, — ще убия Гуалтерио Малатеста.

Чух капитанът да се смее до мен. Нямахме присмех в това, нито презрение към момчешката ми арогантност. Беше сдържан смях, съвсем тих. Обичлив и нежен.

— Възможно е — каза той. — Но преди това трябва аз да се опитам да го убия.

На следващия ден забихме нашето въображаемо знаме и подхванахме набирането на нови бойци. Сторихме го без развяване на щандарти, без биене на барабани, без сержанти, а с възможно най-голяма предпазливост. Севиля беше най-сгодното място за онзи тип хора, който нашият замисъл изискваше. Ако направим сметка, че в историята на човека първият баща е бил крадец, първата майка — лъжкия, а първият им син — убиец — нищо ново, освен добре известното старо, — то всичко това се потвърждаваше в този богат и размирнен град, в който тази от десетте Божии заповеди, що не ставаше незабавно на пух на прах, биваше съсичана с ножове. Там, из кръчмите, бордеите и комарджийниците, в Двора на портокаловите дръвчета при катедралата и в самия кралски затвор, събрал най-отбраните представители на сганта на Испания, изобилстваха

специалистите по прекършване на вратове и търговците на саблени удари. Последното място всъщност си беше почти естествено средище, населено с благородници-изнудвачи, и кавалери, които се издържаха по чудодееен начин, без да ги е грижа какво е времето през април, още по-малко пък през май^[2], където съдии и пристави замлъкваха, щом им затвореха устите със злато. Казано накратко, градът беше подслон на най-големите негодници, които Господ е създал, пълен с черкви, където те можеха да намират свято убежище, и в него се убиваше на вересия за един грош, за една жена или за една крива дума.

*Гонсало Хенис мяркаше се в двора,
а също и Гаясо, Аумада —
изкормили без милост много хора,
и удряли с камите без пощада.*

Работата беше там, че в Севиля от времето на нашата Испания, в която всичко ставаше с много заплахи и с малко срам, сред толкова народ, прехранващ се с касапския занаят, мнозина бяха голи самозванци. Тия разбойници не се скъпяха да се кълнат в храбростта си и между едно и друго надигане на чашата мигом утрепваха двайсетина-трийсетина на думи, биеха се в гърдите, че са истински мъже, но всъщност не бяха убивали и не бяха воювали. Хвалеха се, че очистват човек еднакво лесно както и с бръснач, така и с шпага. Перчеха се с шапки, приличащи слънчогледова пита, с кадифени елечи, крачеха важно, с мрачен поглед, със старателно подстригани бради и със завити мустаци като куки на кама, ала в часа на истината дори двайсетина от тях закуп не бяха способни да се справят с един разярен стражар, изпаднал в по-гневно настроение, а на уреда за изтезание пропяваха при първото завъртане на въжето. Тъй че нужно беше да се познава материята така, както я познаваше капитан Алатристе, за да не се остави човек да бъде заслепен от блясъка на толкоз валета, вземайки ги за асове. И така, доверявайки се на набитото си око, той започна набора из кръчмите на кварталите Ерия и Триана. Търсеше стари познати с чевръсти ръце и пестеливи на думи, истински смелчаци, а не юнаци от комедийна интермедия. Трябваше му хора от тия, които убиват, без да оставят на противника време и да се

изповяда, та да не вземе умирацията да изтърве нещо пред защитниците на закона, ако се появят отнейде. И от тия, на които, изложени на изкушението „кажи колко“ и притиснати от палача, можеше да се разчита, че ще жертват гърлото или гърбината си и че ще онемаят, като отварят уста само за да казват „не“ или „искам църковно убежище“ и нямаше да пропеят дори ако им предложеха да стъпят в Ордена на Калатрава^[3]:

*Алонсо Фиеро шпагата въртеше
и майсторски размахваше камата —
за някой грош прерязваше гърлата,
в Севиля туй добре известно беше.*

Точно заради възможността да потърсиш убежище в църква, иначе казано да бъдеш неприкосновен, оставайки недосегаем за правосъдието, Севиля разполагаше с най-прочутото убежище на света. Това беше Дворът на портокаловите дръвчета на катедралата, чието прозвище и роля остават осветлени от следующото:

*От Кордова спасих се бързешком,
добрах се до Севиля без провали.
Приют намерих, като втори дом
във двора, дето зреят портокали.*

Дворът на катедралата беше някогашният двор на арабската джамия, а камбанарията Хиралда също преди е била мавританско минаре. Просторен и приятен заради фонтана в средата и портокаловите дървета, които го изпълваха и на които дължеше името си, през главната му порта се влизаше в застлано с мраморни плочи пространство, опасно с вериги, край което се издигаха амфитеатрално наредени пейки около храма. Денем беше място, из което се навъртаха безделници и вагабонти, тук се обменяха и градските клюки, също като на стълбите на „Сан Фелипе“ в Мадрид. Като свято място то бе избрано за убежище на негодяи, побойници и злосторници, подирили

спасение от правосъдието. Там те се бяха разположили преспокойно на стан, посещавани от държанките си и побратимите си както през деня, така и през нощта. Най-търсените не се излагаха на риска да се показват из града, освен в компанията на многобройна банда, така че и самите съдебни пристави да не се осмелят да им излизат насреща. Въпросното място беше описано от най-добре наточените пера на испанската литература, като започнем от великия дон Мигел де Сервантес и свършим със самия дон Франсиско де Кеведо. Предвид това трябва да ме простите, че така се разпростирам в описанията. Няма шмекерски роман, войнишка епопея или весел романс, който да не споменава Севиля или Двора на портокаловите дръвчета. Нека ваши милости само се опитат да си представят атмосферата на онова легендарно място, толкова близо до Дворците и до Халите, с приютените на свято място престъпници и целия онзи подземен свят, които се скупчваше там, подобно на дървеници по шевовете на дрехите.

Аз придружавах капитана, когато се появихме в двора през деня, още съвсем по светло, когато беше лесно да се различават лицата. По скамейките при главната порта туптеше пулсът на онази многолика и на моменти необузdana Севиля. В този час пейките гъмжаха от безделници, дребни търговци, разхождащи се хора, шмекери, леко забулени жени, старателно криещи лицата си девойки, придружавани от някоя старица и малък паж, ловки джебчии, просяци и майстори на острието. Сред хората един слепец продаваше листчета, напявайки отпечатаните на тях стихове за смъртта на Ескамиля:

*Юначен беше Ескамиля,
чест и слава за Севиля...*

Половин дузина наперени юначаги, скупчени под арката на главната порта, кимаха одобрително, докато слушаха за бурните преживелици на легендарния убиец, най-доброто от съчиняваните тук весели романи. На влизане в двора минахме покрай тях и не пропуснах любопитния поглед, която групичката отправи към капитан Алатристе. Вътре сянката на портокаловите дръвчета и ромолящият фонтан приютяваха тридесетина души, подобни на тия при портата.

Това беше тържището на хладното оръжие, на което се издаваха полици за живот срещу отнемането му. Там никой не търсеше сметка защо този или онзи е отворил дупка колкото цяла педя на нечие лице или защо е помогнал на нечия душа да се отърве от греховната плът. По себе си имаха повече желязо, отколкото можеше да се намери у толедски майстор на шпаги. Всички бяха с кожени елеци, ботуши с обърнати краища, големи широкополи шапки, буйни мустаци и ходеха наперено. Що се отнася до останалото, мястото приличаше на цигански катун със запалените огньовете за подгряване на котлета с храна, с одеяла по земята, с бохчите и постелките, на които някои дремеха. Имаше и няколко маси за залагания, една с карти и друга със зарове. Там неколцина мъже честичко надигаха една кана, проигравайки и собствената си душа, която бяха оставили в залог на дявола още щом се бяха откъснали от майчината гръд. Самодоволни господа водеха задушевен разговор с някакви жени, някои от тях млади, други не толкова, ала всичките излети от калъпа на ония, които нямаха обичай да се прикриват свенливо. Кръглолики и осигуряващи добри печалби, те даваха отчет за реалите, изкарани с толкова труд по ъглите на севилските улици.

Алатристе се спря при фонтана и се огледа. Аз стоях зад него, заплепен от всичко, което виждаха очите ми. Една кокотка с наперен вид, с наметка, прехвърлена през рамо, сякаш имаше намерение да напада с нож, го поздрави така, както се поздравяват добрите момчета, без стеснение и без срам. Щом я чува, двама надути юнаци, които хвърляха зарове на една от масите, се надигнаха бавно, като ни гледаха накриво. Бяха облечен, по общоприетия за уличните дуелисти начин — с широко отворени яки на пелерините, цветни чорапи и кожени презрамници, широки по една педя, от които висяха извънмерно едри стоманени изделия. По-младият носеше револвер на мястото на камата, кръгъл щит висеше от колана му.

— С какво можем да услужим на ваша милост? — попита единият.

Капитанът ги гледаше лице в лице съвсем спокоен, палците бяха затъкнати в пояса му, шапката — кривната една страна.

— Ваши милости не могат да ми услужат с нищо — каза той. — Търся един приятел.

— Възможно е да го познаваме — рече другият юначага.

— Възможно е — отвърна капитанът и се огледа наоколо.

Двамата непознати се спогледаха. Трети, който се навърташе наблизко, приближи, воден от любопитство. Стрелнах с очи капитана, но той ми се стори хладен и напълно равнодушен. В крайна сметка, това беше и неговият свят. Знаеше как да дърпа конците като никой друг.

— Може би ваша милост желае... — подхвана единият.

Без да им обръща повече никакво внимание, Алатристе продължи напред. Аз тръгнах след него, без да изпускам от очи двамината фукльовци, които започнаха да си шушукат дали това всъщност не е проява на пренебрежително отношение и дали, щом е така, не би било редно да се отвърне на моя господар с някой и друг удар с нож в гърба. Не ще да са стигнали до съгласие, защото нещата си останаха така. Сега капитанът гледаше към една групичка, седнала на сянка край зида. Бяха трима мъже и две жени и изглеждаха погълнати от оживен разговор. Отпиваха от един мях, тежащ най-малко две ароби. Тогава видях, че се усмихва.

Приближи към групичката и аз го сподирях. Щом видяха, че отиваме към тях, разговорът им замря и те ни загледаха подозрително. Единият от смелчагите беше със силно мургава кожа и съвсем черна коса, с огромни бакенбарди, които стигаха до челюстите му. Имаше няколко белега по лицето си, надали точно по рождение, а ръцете му бяха едри, с черни и сплескани нокти. Беше облечен в кожени дрехи, носеше широка и къса шпага, а бухналите му панталони от грубо платно бяха украсени със зелени и жълти ширити. Така, както си беше седнал, той се взря в господаря ми, докато онзи вървеше към него, и остана с недовършено изречение.

— Да ме обесят на минутата — рече накрая той със зяпнала уста, — ако това не е капитан Алатристе.

— Аз пък недоумявам, сеньор дон Хуан Хакета, как досега не са ви обесили.

Юначагата пусна две ругатни, избухна в гръмогласен смях и се изправи, изтръсквайки късите си панталони.

— Откъде изникна ваша милост? — попита той, докато стискаше ръката, която капитанът му беше протегнал.

— Отнякъде.

— И вие ли сте подирили тук подслон?

— На гости сме.

— Пусто да остане, радвам се, че ви виждам.

Развеселен, въпросният Хакета поиска от побратимите си да му подадат меха с виното, капитанът пи, както се полагаше, и дори аз си глътнах. След като си припомниха за общите си приятели и за някое и друго съвместно приключение — така научих, че напереният мъжага е бил войник в Неапол, при това нелощ, и че самият Алатристе е дирил закрила на свято място в този същия двор преди време, — ние се дръпнахме малко встрани. Без заобикалки капитанът каза на мъжа, че има работа за него. По неговата част и с много злато в предплата.

— Тук ли?

— В Санлукар.

Разочарован, юначагата направи жест, показващ, че му е невъзможно.

— Ако беше нещо лесно и за през нощта, няма проблем — обясни той. — Но не мога да се мотая много насам-натам, защото преди седмица наръгах с маша един търговец, зет на някакъв каноник от катедралата, и всички копои са по петите ми.

— Това може да се уреди.

Хакета погледна господаря ми силно заинтригуван.

— По дяволите! Да нямате була от архиепископа?

— Имам нещо по-добро — капитанът се потупа по жакета. — Документ, който ми дава право да наемам приятели и те да бъдат извън обсега на правосъдието.

— Просто ей така?

— Така, както го чувате.

— Провървяло ви е, както виждам — интересът на юначагата премина в уважение. — ... Работата е свързана с размахване на ръце, предполагам.

— Правилно предполагате.

— Ваша милост и аз?

— И още неколцина.

Смелчагата се почеса по бакенбардите. Отправи поглед към групичката на приятелите си и снижи глас:

— Какво е положението с парите?

— Отлично.

— С капаро?

— Три цели-целенички парчета.

Другият подсвирна с уста от възторг.

— Бог ми идва на помощ, защото цените в нашия занаят, господин капитан, са стигнали дъното... Тъкмо вчера дойде да ме види един човек, който искаше да ме наеме за мокра поръчка, предназначена за възлюбения на благоверната му, само срещу двайсет дуката... Как ви се струва?

— Същински позор.

— Вие го казахте — юначагата запристъпя важно, с длан на бедрото, надут като пуяк. — Тъй че му отвърнах, че при такава тарифа най-вече може да получи порязване по лицето за десет бода, или максимум дванайсет... Поспорихме, не стигнахме до съгласие и накрая за малко да наръгам самия клиент, при това гратис.

Алатристе се озърташе.

— За нашата работа са ми нужни доверени хора... Не някакви съмнителни главорези, а наистина добри шпаги. И да не си падат по пеенето на песнички пред полицейския писар.

Хакета поклати утвърдително глава с разбиращ вид.

— Колко?

— Стигат ми дузина.

— Тая работа, изглежда, е голяма.

— Надявам се, ваша милост не мисли, че събирам подобна компания от опасни типове, за да заколя някоя бабичка.

— Давам си сметка... Крие ли голям риск?

— Приемлив.

Смелчагата сбърчи чело, умислен.

— Тук почти всичко е мърша — рече той. — Повечето стават единствено да отрежат ухо на еднорък човек или да наложат с колан жените, ако им донесат пет гроша по-малко от дневната заработка — той кимна скришом към одного от неговата група. — ... Онзи там може да ни свърши работа. Казва се Сангонера и също е бил войник. Корав е, с добра ръка и отлични крака... Познавам и един мулат, който е подирил убежище в „Сан Салвадор“: някой си Кампусано, як е и не е от дърдорковците, преди шест месеца искаха да му припишат една смърт, която между другото беше негова работа и на още един, и тогава издържа четири обработки с въже като същи идалго — не би могло да

бъде другояче, понеже е добре известно, че изтървеш ли си езика, ще го изплетиш до пояс.

— Мъдро казано.

— Освен това — додаде Хакета философски, — „да“ и „не“ имат еднакъв брой букви.

— Така е.

Алатристе погледна към онзи от групичката при зида. Размишляваше.

— Да вземем тоя Сангонера — каза накрая, — щом ваша милост го препоръчва и разговорът ни убеди и мен... Ще хвърля един поглед и на мулата, но ми трябват още хора.

Хакета придоби вид на човек, който рови в паметта си.

— Има още едни побратими в Севиля, като Хинесильо Хубавеца или Гусман Рамирес, хора с голяма закалка... За Хинесильо със сигурност ще си спомните, защото видя сметката на един жандарм, който го нарече „кучи син“ на публично място, ще да е било преди десет-петнадесет години и тогава ваша милост беше тук.

— Сещам се за Хубавеца — потвърди Алатристе.

— Ще се сетите още, че не трепна и нито веднъж не изрева като ранено животно, когато замириса на опърлено.

— Странно е, че още не са го опекли, както имат навика да правят.

Хакета прихна да се смее.

— Освен че е ням, той е станал и много опасен. И няма побойник, колкото и дързък да е, който да се осмели да го закачи... Не зная къде живее, но със сигурност ще отиде на бдението за Никасио Гансуа в кралския затвор.

— Не познавам този Гансуа.

Хакета осведоми накратко капитана относно случая. Гансуа бил един от най-известните юначаги в Севиля, страшилище за полицаите и светило по кръчмите, комарджийниците и публичните домове. Та вървял си той по една тясна уличка и не щеш ли, колата на граф де Ниебла го опръскала с кал. Графът бил със слугите си и с неколцина приятели, все младежи като него. Разменили си остри думи, десниците посегнали дръзко към оръжията и Гансуа пратил на оня свят един слуга и един от приятелите, а самият де Ниебла се отървал по чудо само с едно намушкване в бедрото. Последвала намеса на съдебни

пристави и стражи. При разследването Гансуа не отрони и дума, ала се намерил някой, който споменал за още няколко негови висящи дела, в това число два трупа и един нашумял обир на накити на Улицата на бижутерите. С две думи: на Гансуа щели да му надянат примката на следващия ден на площад „Сан Франсиско“.

— Този човек би бил много подходящ на нашата работа — рече със съжаление Хакета, — но има неотменим ангажимент за утре.

Гансуа очаквал изпълнението на смъртната си присъда и тази нощ другарите му щели да бъдат с него, „за последен удар“, иначе казано, за да облекчат очакващото го изпитание, както се прави в подобни случаи. Хубавеца и Рамирес били много близки с него, тъй че несъмнено можело да бъдат открити там.

— Ще отида в затвора — каза Алатристе.

— Тогава пратете поздрави на Гансуа от мое име. Затова сме ние, близките хора и сам с най-голямо удоволствие щях да отида да му правя компания, ако не се бях забъркал в такава каша. — Хакета ме изглежда крайно изпитателно... — Кое е това момче?

— Един приятел.

— Види ми се малко зелен — юначагата продължаваше да ме оглежда с любопитство, без да пропуска бискайската кама, която бях препасал на пояса си. — И той ли участва в тая работа?

— Отчасти.

— Майсторска изработка е тая стомана, дето я носи.

— И така, както го гледаш, да знаеш, че може и майсторски да я използва.

— Скоро ще му се наложи на момчето.

Разговорът продължи без повече новости, тъй че всичко остана уговорено за следващия ден, с обещанието на Алатристе, че ще уреди нещата с властите и Хакета ще може да излезе от двора, без да го грози никаква опасност. Така се разделихме и оползотворихме останалата част от деня, като продължихме да набираме хора. Това ни отведе в Ла Ерия и в Триана, а сетне в Сан Салвадор, където мулатът Кампусано — огромен чернокож мъжага с шпага като ятаган, — допадна изключително много на капитана. По този начин на свечеряване моят господар разполагаше вече с половин дузина отлични бойци, събрани под знамената: Хакета, Сангонера, мулатът, един мурсианец, много космат и горещо препоръчан от другарите си, когото наричаха Панчо

Буйяс, както и двама стари войници от галерите, познати като Енрикес Левичаря и Андресито Петдесетте удара. Наричаха последния така, защото веднъж му нашарили гърбината, като го наложили яко с бич, което той между другото изтърпял с голяма твърдост; на следващата седмица обаче сержантът, който бил провел въпросната операция с камшика, бил намерен с дълбоко прерязано гърло при портата на Карне и никой никога не успял да докаже — само можело да правят предположения, — кой му бил кльцнал гръкляна.

Липсваха ни още толкова мъже, за да допълним нашата необикновена и добре въоръжена компания. Диего Алатристе реши още същата нощ да отиде на бдението на смелчагата Гансуа в кралския затвор. Ала за това ще разправа по-обстойно, защото искрено уверявам ваши милости, че севилският затвор заслужава отделна глава.

[1] Последните думи от католическата литургия, обозначаващи края ѝ. — Б.пр. ↑

[2] Времето през тези два месеца е от решаващо значение на реколтата през годината и явно незаинтересоваността към тях показва, че не се издържат от обработването на земята. — Б.пр. ↑

[3] Първият рицарски орден в Кастилия, основан през 1164 година с благословията на папа Александър III като военно подразделение на цистерцианския монашески орден. Основна цел на рицарите от ордена е била отвоюването на полуострова от маврите. — Б.пр. ↑

VI. КРАЛСКИЯТ ЗАТВОР

Същата нощ отидохме на бдението на Ника시오 Гансуа. Но преди това аз посветих известно време на едно лично дело, което не оставяше пулса ми да се успокои. Всъщност това дело не ми беше от почти никаква полза, послужи ми единствено да поразсея тягостното си чувство, предизвикано от ролята, която Анхелика де Алкесар беше изиграла в случката на Аламеда. Нозете ми сами ме отведоха там, където отново захванах да обикалям двореците. Преминах зидовете им от край до край, без да забравям арката на еврейския квартал и портата на двореца, където се смесих за малко със зяпачите, и после заставах като на пост. Този път за сигурността на краля не бдеше жълтата гвардия, а бургундските стрелци със своите гиздави червени униформи на квадрати и с къси пики. Тъй че се успокоих, щом установих, че дебелият сержант не се подвизава наоколо и няма да се разпалват стари свади. Площадът срещу двореца гъмжеше от народ, понеже техни величества кралят и кралицата първо щяха да присъстват на тържествена литургия в катедралата, а после щяха да посрещнат знатни гости от град Херес. Високопоставеното посещение не беше случайно и няма да е излишно да отбележа за ваши милости, че в по онова време знатните жители на Херес, по примера на стореното в Галисия, предявяваха претенции да си купят срещу известна сума свое собствено представителство в Кортесите^[1] на Короната и да не са вече зависими от Севиля. В онази Испания, управлявана от австрийската династия, превърната в пазарище на търгаши, да си купиш място в Кортесите беше съвсем обичайна сделка — град Паленсия, наред с много други, също се домогваше до него, — и сумата, предложена от Херес, се покачваше до вдъхващото респект число от 85 000 дуката, които щяха да бъдат добре дошли в кралските ковчежета. Преговорите обаче не напредваха, защото Севиля контраатакува, като подкупи Съвета на хазната, и в крайна сметка последното решение беше да се удовлетвори искането, при условие че парите не идваха от данъците, наложени на гражданите, а от дребните частни фондове на двадесет и

четиримата общински магистрати, които претендираха за кресло в Кортесите. Да бръкнеш дълбоко в собствения джоб обаче се оказваше съвсем различно нещо, тъй че корпорацията на Херес в крайна сметка оттегли молбата си. Всичко това обяснява ролята, която Кортесите имаха по онова време и подчиненото им положение, което Кастилия им налагаше. Всъщност, като изключим уреждането на местните закони и привилегии, местните Кортеси биваха зачитани единствено когато дойдеше момента да ги приканят да гласуват за новите данъци и субсидии за кралската хазна, за войната или за общите разходи на една монархия, която графът-херцог де Оливарес виждаше в мечтите си обединена и всемогъща. За разлика от Франция или Англия, където кралиците бяха разгромили властта на феодалните владетели и сключили договор с прекупвачи и търговци — и рижата лисица Елизабет I, и французинът Ришельо не се бяха поколебали да действат решително, — то в Испания благородниците и влиятелните личности се дележаха на две групи: едните, които зачитаха покорно, почти раболепно, кралската власт — повечето от тях бяха разорени кастилци, които освен с кралската благосклонност не разполагаха с ничия друга, и другите, от по-далечните от столицата земи, които се прикриваха зад местни законници и стари привилегии и надигаха вой до небето, щом ги помолеха да си развържат кесията или да въоръжат войската. Това беше истинското положение, ако не броим Църквата, която си правеше каквото ѝ скимне. Тъй че по-голямата част от политическата дейност се състоеше в безкраен пазарлък за пари. Всички кризи, които покъсно трябваше да преживеем по време на господството на Фелипе IV, съзаклятието на Медина Сидония в Андалусия и това на херцог де Ихар в Арагон, отцепването на Португалия и войната в Каталуния бяха предизвикани, от една страна, от опустошаването на кралската хазна, и от друга, от съпротивата на благородниците, духовниците и едрите местни търговци да развържат кесииите си. Тъкмо посещението на краля в Севиля през двадесет и четвърта година, както и това, на което сега бе дошъл, имаха за цел не друго, а да унищожат местната опозиция срещу гласуването на нови данъци. В онази клета Испания нямаше по-натрапчива мисъл от тази за парите, а оттам идваше и важноста на пътя на Индиите. Колкото до връзката, която правосъдието и почтеността имаха с всичко това, достатъчно е да се отбележи, че преди две-три години Кортесите бяха отхвърлили един

солиден данък, обременяващ най-вече заемащите високи постове, носещите титли, съдиите и рентиерите. Иначе казано, богатите. В крайна сметка, оказваше се печална истина онова, което венецианският посланик Контарини беше написал за епохата: „Най-успешната война, която може да се води с испанците, е да бъдат оставени да харчат, докато лошите им управници ги довършат“.

Да се върнем на моите стремления. Както ви разправях, в онзи следобед се навъртах край кралските дворци и накрая упоритостта ми беше възнаградена. Макар и само отчасти, защото портите най-сетне се отвориха, бургундската гвардия се строи в шпалир и кралят и кралицата лично, придружени от благородници и знатни люде на Севиля, преминаха пеша краткото разстояние, което ги делеше от катедралата. Беше ми невъзможно да се добера до първия ред, но надничайки между главите на тълпата, приветстваща техни величества, можах да стана свидетел на тържествената процесия. Кралица Исабел, млада и красива, поздравяваше с изящно кимане. От време на време се усмихваше с онова неповторимо френско очарование, което невинаги отговаряше на изискванията на строгия дворцов етикет. Беше облечена по испанската мода, със светлосиня рокля с разрези върху сребърен плат със златно везмо, държеше в ръка златна броеница и малък седефен молитвеник, великолепно бяла дантелена мантия, поръбена с перли, покриваше подредените ѝ коси и раменете ѝ. Водеше я под ръка — изискан и в цветуща младост, самият Фелипе IV, рус, бял, величествен и непроницаем, какъвто обикновено беше. Носеше богата дреха от кадифе в сребристосив цвят и къса фламандска пелерина, на врата му висеше златен медальон *Agnus Dei* с диаманти^[2], имаше позлатена шпага и шапка с бели пера. Приветливостта и ведрата усмивка на кралицата ярко контрастираха с тържествения вид на царствения ѝ съпруг, винаги подвластен на сериозния бургундски протокол, който император Карлос беше внесъл от Фландрия. Последното означаваше, че освен когато ходеше, той не помръдваше с крак, ръка или глава, и винаги гледаше нагоре, сякаш не беше длъжен да дава сметка за деянията си никому, освен на Господа. До този момент никой не го беше виждал, нито пък някога щеше да го види, да изневери на изключителната си невъзмутимост, както на

обществено място, така и в частния си живот. Аз самият — макар в онзи следобед да не можех и да си мечтая за това, — комуто животът по-късно щеше да отреди изпитанието да му служи и да го съпровожда в трудни за него и за Испания мигове, мога да уверя, че хладнокръвието му остана непокътнато и накрая се превърна в легенда. При все това той не беше мрачен крал. Оказа се също така голям почитател на поезията, комедиите и литературните излияния, на изкуството и рицарските обичаи. Притежаваше смелост, макар да не припари на нито едно бойно поле, освен много отдалеч и много по-късно, по време на войната с Каталуня. Ала в лова, който беше неговата страст, обичаше да поема по-големи от обичайните рискове и дори убиваше сам глигани. Беше съвършен ездач. Веднъж, както съм разправял на ваши милости, спечели народното възхищение, като с точен аркебузен изстрел прати на оня свят един бик на Пласа Майор в Мадрид. Слабите му места бяха известна податливост на характера, която го накара да остави в ръцете на графа-херцог Оливарес делата на монархията, и безмерната му привързаност към жените, която в някои случаи — както ще разкажа в една следваща глава, — излагаше на опасност живота му. Що се отнася до останалото, в нито един момент той не прояви нито величието, нито енергията на працядо си, императора, нито упоритата интелигентност на дядо си Фелипе II. Ала, макар винаги да се забавляваше повече от полагащото се, чужд на вопъла на гладния си народ, на негодуванието на зле управляваните територии и кралства, на разпокъсването на империята, която беше наследил, и на разрухата във войската и флота, няма да бъде справедливо, ако не отбележим, че добронамереният му нрав никога не породил лични омрази и до самия си край той беше обичан от народа, който приписваше по-голямата част от неволите си на неговите фаворити, министри и съветници на онази прекалено обширна Испания, с прекалено много неприятели, тъй подвластна на низките човешки страсти, че никой не би бил в състояние да я запази непокътната, дори самият Иисус Христос, ако възкръснеше.

В кортежа успях да мярна графа-херцог де Оливарес, налагащ се и с физическото си присъствие, и със съзнанието за всеобхватната си власт, която прозираше във всеки негов жест и във всеки негов поглед. Видях още младия син на херцог де Медина Сидония, граф де Ниебла, изтънчен мъж, представляващ цвета на севилската аристокрация,

който придружаваше техни величества. В онзи период граф де Ниебла беше малко над двадесет години и все още беше далеч времето, в което, превърнал се в девети херцог във фамилията, преследван от враждебността и завистта на Оливарес и омерзен от кралското посегателство над процъфтяващите му владения (чиято стойност бе нараснала дори само заради ролята на Санлукар де Барамеда като пристанище по пътя на корабите, завръщащи се от Индиите), той щеше да изпадне в изкушението да се договаря с Португалия в опит за откъсване на Андалусия от испанската корона, и щеше да се замеси в прословутата конспирация, която в последна сметка щеше да стане причина за неговото безчестие, разорение и нещастие. Сега след него вървеше многобройна свита от дами и кавалери, в това число дамите на кралицата. Погледнах към тях и усетих как сърцето ми подскочи, защото Анхелика де Алкесар бе сред тях. Беше във великолепно одежди — жълто кадифе, обточено със злато. Придържаше грациозно широките си поли, повдигнати от големия кринолин. Под мантилята от най-фина дантела проблясваха на следобедното слънце онези златни къдрици, които само преди няколко часа бяха докосвали лицето ми. Не бях на себе си и се опитах да си проправя път сред хората, за да се приближа към нея. Ала широкият гръб на един бургундски гвардеец се изпречи пред мен и попречи на намеренията ми. Анхелика мина на няколко крачки от мен, без да ме види. Потърсих сините ѝ очи, но те се отдалечиха, без да прочетат укора, презрението, любовта и лудостта, които се блъскаха в главата ми.

* * *

Но по-добре ще е да сменим тона, понеже обещах да разкажа на ваши милости за посещението в кралския затвор и за бдението на Никасио Гансуа. Въпросният Гансуа беше прославен юначага от квартал Ерия, именит разбойник и великолепен образец на престъпните среди в Севиля, много тачен сред хората от занаята. На следващия ден щяха да го изкарат под нестройните удари на барабана, с един кръст отпред, за да му извадят душата, надявайки му примката от испанска тръстика. И сега, на последната му вечеря прииждаха най-видните представители на братството на хладното оръжие. Появяваха

се сериозни, с професионално примирение и с подходящи за случая изразения. Това своеобразно сбогуване се наричаше „последен удар“ на тайния жаргон на престъпното братство. Процедурата беше обичайна, понеже всички, кой повече, кой по-малко, знаеха, че ако си вадиш хляба с хладното оръжие, обикновено свършваш или в галерите, стиснал греблото, сякаш е гърлото на враг, и с изложен на ударите на бича на надзирателя гръб, или пък още по-често те хващаше болестта на бесилото, много заразна сред онези наперени момци.

*Превръща всичко времето на прах,
и храбреците дълго не живеят,
с палача среща чака всички тях.*

Чуваха се дузина добре смазани с ракия груби гласове, припяващи тихо това стихче, когато в часа на първата дрямка, налягаща пияниците, един съдебен пристав, чиято ръчица и душица Алатристе беше умилостивил с една пара, ни заведе до лечебницата — мястото, в което обикновено оставяха затворниците за последно бдение. Другата част от затвора, трите прочути порти, решетките, коридорите и живописната атмосфера, която се усещаше в него, вече бяха описани от по-добри пера от моето и любопитният читател може да прибегне до редовете на дон Мигел де Сервантес, на Матео Алеман или на Кристобал де Чавес. Аз ще се задоволя да предам това, което видях при нашето посещение в онзи час, в който портите вече бяха захлопнати и затворниците, ползващи се със снизхождението на градоначалника или на надзирателите, даващо им правото да излизат и да влизат в дранголника, както им скимне, сякаш са си у дома, във въпросния час вече се намираха по килиите си, с изключение на привилегированите поради положението или парите си, които спяха, където им позволише кесията. Всички жени, държанки и роднини също бяха напуснали заведението и четирите кръчми и пивници (предлагащи вино на кмета, кръстено с вода от началника на затвора), на които се радваха обитателите, бяха затворени до следващия ден. Бяха приключили дейност и игралните маси в двора, и сергиите, на които се продаваха храни и зеленчуци. Казано накратко, онази Испания в умален вид, която представляваше кралският севилски

затвор, се беше прибрала да спи при дървениците по стените и бълхите в одеялата. Тия твари ги имаше и в най-хубавите килии, които затворниците с по-големи възможности наемаха срещу шест реала на месец от началника на надзирателите, който от своя страна пък беше купил длъжността си за четиристотин дуката от кмета, хитрец като всеки друг, който на свой ред се обогатяваше с подкупи и контрабанда от всякакво естество. В затвора, както и навсякъде другаде в обществото, всичко се купуваше и продаваше и за облекчаване на мъките помагаше повече наличието на пари, отколкото вярата в правосъдието. Всички тези неща потвърждаваха верността на старата испанска поговорка, която гласеше „защо да гладуваш, щом е нощ и по клоните висят смокини“.

По пътя за бдението имахме неочаквана среща. Тъкмо бяхме оставили зад гърба си коридора с голямата решетка и женския затвор, който се падаше вляво от входа и минавахме край средището, където обичайно се събираха осъдените на каторга, когато някакви от питомците на затвора, бърбещи си нещо си зад железните решетки, подадоха глави, за да ни огледат. На стената имаше запален факел, който осветяваше тази част от коридора и на нейната светлина един от затворниците позна господаря ми.

— Мамка му, или съм окъоравял — рече той, — или това е капитан Алатристе.

Спряхме пред решетката. Онзи тип беше истински великан, с толкова черни и гъсти вежди, че се сливаха и изглеждаха като една. Беше облечен в кирлива риза и панталон от грубо сукно.

— По дяволите, Кагафуего — рече капитанът. — Какво прави ваша милост в Севиля?

Исполинът разтегли огромната си уста в усмивка от едното ухо до другото, зарадван от неочакваната среща. На мястото на горните му резци зееше черна дупка.

— Ами, ваша милост сам вижда. Готвят ме за гурапите. Занапред ме чакат шест години бъртене с гребла между рибоците в голямата локва.

— Последния път, когато ви видях, се бяхте приютили в Сан Хинес.

— То беше отдавна — Бартоло Кагафуего сви рамене с професионално примирение. — Ваша милост добре знае какъв е

животът.

— Какви ги е надробил ваша милост този път?

— Надробил съм ги аз, че и другарите ми също. Разправят, че съм обрал с тия приятелчета тук — щом чуха, че ги споменават, другарите му се разсмяха свирепо откъм дъното на килията, — няколко странноприемници на Кава Баха и неколцина пътници в хана на Бубийос, близо до пристанището Фуенфрия...

— И?

— И нищо. Нямахме пари да умилостивим писаря, забиха ми клинове и затегнаха кордата, а тя няма нищо общо със струните на китарата, и ето ме тук, ваша милост. Гледам да ми привикне гърбината.

— Кога пристигнахте?

— Преди шест дни. Чудна разходка си направихме от седемдесет и пет левги, пусто да остане. Оковани в керван от мулета и пешком, обкръжени от стражари и премръзнали от студ... В Адамус решихме да спасяваме кожата, като се възползвахме от това, че валеше из ведро, обаче ни хванаха и ето къде ни докараха. В понеделник ще ни отведат в пристанището Санта Мария.

— Съжалявам.

— Не съжалявайте, ваша милост, господин капитан. Не съм по глезотиите и такива са законите на нашия занаят. Можеше да е и полошо, защото на други побратими им замениха гурапите с живачните мини в Алмаден, което вече си е жив да се затриеш. Оттам малцина излизат.

— Мога ли да ви помогна с нещо?

Кагафуего снижи глас.

— Ако ваша милост има някоя пара в повече, ще ви бъда много благодарен. Тук вашият верен слуга и приятелите нямаме с какво да се подпомагаме.

Алатристе извади кесията и пусна в пестниците на гиганта четири сребърни ескудо.

— Как я кара Бласа Писора?

— Спомина се, горката — Кагафуего скришом прибра тридесет и двата реала, поглеждайки крадешком към другарите си. — Прибраха я много болна в болницата „Аточа“. Цялата беше в мехури и с окапала коса. Клетата, душата ти се късаше, като я гледаш.

— Остави ви ли нещо?

— Облекчение. От занаята я беше налегнала невярна болест и по чудо не я лепна и на мен.

— Моите най-искрени съболезнования.

— Благодаря.

Алатристе се усмихна накриво.

— Може пък — каза той, — да изтеглите добра карта и турците да пленят вашата галера, а после, ако решите да се откажете от вярата, току-виж сте се озовали в Константинопол и сте станали господар на цял харем...

— Не говорете така, ваша милост — исполинът изглеждаше истински засегнат. — Нека не бъркаме едното с другото. Щото нито кралят, нито Христос са ми виновни, че съм попаднал на мястото, на което сега ме срещате.

— Имате право, Кагафуего. Желая ви късмет.

— И аз на ваша милост, капитан Алатристе.

Великанът остана да стои подпрян на решетките, загледан в нас, докато ние продължихме напред по коридора. Както вече споменах, гласовете от лазарета припяваха сред подрънквания на китара, на която акомпанираха потраквания на ножове о решетките, произвеждани от затворник от някоя от близките килии, звън на счупени чаши, а понякога и пляскалия с длани. В залата за бдение имаше две-три пейки, малък олтар с лика на Иисус Христос и една свещ. В средата беше сложена, предвид предназначението на помещението, маса с лоени свещи и няколко табуретки, в настоящия момент заети, както и пейките, от най-изтъкнатите образци, които местното разбойничество можеше да предложи. Бяха започнали да прииждат на смрачаване и продължаваха да се появяват — все нови и нови гости със сериозни лица, както подобава за подобни обстоятелства, с плащове, прибрани отстрани, с вехти елеци и груби, изпонадупчени връхни дрехи, с шапки, чиито периферии отпред бяха вирнати нагоре, с мустаци, засукани и щръкнали нагоре като рога, с белези от зараснали рани, с кръпки, с татуирани по ръцете сърца с имената на любовниците им, изписани в тях, и всякакви други знаци, окичени с медальони с лика на Светата Дева и на разни светци, с молитвени броеници с черни топчета, провесени на шиите, в пълно снаряжение, и като гарнитура към камите и шпагите — касапски ножове със сгъваеми жълти дръжки, затъкнати в гамашите, над ботушите. Тази опасна шайка често

надигаше каните с вино, сервирани на масата заедно с мезета от едри маслини, каперси, сирене от Фландрия и парчета пържена сланина. Обръщаха се един към друг по фамилии, говореха си на „вие“, с „ваша милост“, „сеньор побратиме“ и „сеньор приятелю“. По навик изпускаха звука „х“ или го произнасяха като „Ф“, казвайки „аресвам“ вместо „харесвам“, „фърлям“ вместо „хвърлям“, „апвам“, вместо „хапвам“, „фатка“ вместо „хватка“. Вдигаха се тостове за душата на Ескамия, на Ескараман и на Никасио Гансуа, макар последната да присъстваше сред тях и все още да не беше напуснала тялото. Пиеше се и за юнашката чест в предсмъртния час — „За ваш’та чест, сеньор побратиме“, провикваха се и всеки път всички гости много тържествено отпиваха, за да проявят почитта си. Подобно нещо не можеше да се види нито на бдението в Бискайя, нито на сватба с фламенко. А на мен ми се зави свят от тая тъй често споменавана чест на Гансуа — като ги виждах колко пиеха, си представях колко огромна трябваше да е тя.

*Желаеш ли с това тесте да победиш,
грабни веднага златните кари,
че хвърлиш ли се с пиките напред,
ще кажат незабавно, че не си наред.*

Продължаваха песните, тостовете и разговорите. Продължаваха да пристигат и още другари за бдението. Въпросният Гансуа беше снажен мъж, който приближаваше четиридесетте, както острието на камата приближава шмиргела за наточване. Имаше жълтеникав цвят на лицето, опасен вид, яки пестници, едро лице и педя мустаци, чиито заплашително навирени краища, засукани с помада, стигаха почти до очите му. За случая се беше нагласил като за неделна разходка по стъргалото: горна дреха от тъмнолилаво сукно, кърпена тук-там, ръкави с разрези, панталони от зелен плат, обувки за разходка и колан, широк четири инча, със сребърна тока. Беше истинско удоволствие да го гледа човек, така натъкмен и важен, наобиколен от добри приятели, уважаван и подкрепян от побратимите си. А те всички до един седяха с нахлупени шапки като испански грандове и отпиваха от виното, от което вече бяха отишли няколко асумбре^[3] и още толкова чакаха да

бъдат изпити. Въобще вино не липсваше, а понеже това, което продаваше кметът, не вдъхваше доверие, бяха изпратили да донесат още много кани и шишета от една кръчма на улица „Кордонерос“. Що се отнася до Гансуа, то той не даваше вид да взема твърде навътре срещата, която го очакваше на следващия ден, играеше ролята си с кураж, тържественост и достойнство.

— Умирането е в реда на нещата, господа — повтаряше той сегиз-тогиз с голямо присъствие на духа.

Капитан Алатристе, който отлично разбираше настроението на околните, отиде да се представи на Гансуа и компания с най-голяма почителност. Предаде поздрави от името на Хуан Хакета, когото положението му в Двора на портокаловите дървета — така обясни той — лишаваше от удоволствието да прекара тази нощ в компанията на своя другар. Смъртникът му отвърна по същия вежлив начин, като ни покани да се настаним сред присъстващите. Алатристе така и направи, след като поздрави неколцина познати, които бяха седнали наблизко. Хинесильо Хубавеца, гиздав русокос фронт с приветлив поглед и опасна усмивка, който носеше косата си по миланската мода — дълга и копринено мека, стигаща до раменете му, го посрещна много радушно и изрази искреното си задоволство, че го вижда жив и здрав, при това в Севиля. Както на всички беше известно, въпросният Хинесильо беше поизгубил голяма част от мъжествеността си (искам да кажа, че не изпитваше особена слабост към дъщерите на Венера), но що се отнася до кураж, нямаше причини да завижда никому, понеже беше страшен като същински скорпион, обучен да се фехтува. Други в неговото положение не бяха имали толкова късмет. Правосъдието ги задържаше при най-дребния повод и всички, включително другите посетители на драматичника, се отнасяха с тях с крайна жестокост и краят на мъките им настъпваше едва в часа на кладата. В онази Испания, толкова лицемерна и мерзка, човек можеше да се въргаля в леглото със сестра си, с дъщерите си или със собствената си баба, и никой не би му обърнал внимание. Ала другият грях бе толкова отвратителен, че заслужаваше изгаряне на кладата. Да убиваш, да крадеш, да развратничиш, да подкупваш не беше престъпление. Другото обаче — да. Беше направо богохулство, или дори ерес.

В онази вечер аз седнах на една табуретка, отпих от виното, опитах каперсите и се заслушах в разговора, по-точно в сериозните

доводи, които едни или други се надпреварваха да изтъкват с намерението да утешават и да вдъхват сили на Никасио Гансуа. Докторите морят повече хора, отколкото палачът, рече някой. Всички там ще отидем, каза втори. Трети вметна, че да умреш е гадно, но и неизбежно, и дори на херцозите и папите не им се разминава. Този, който се намираще най-далеч, ругаеше адвокатското племе, такова семе не можело да се открие дори при турците и лютераните. Нека Бог ни даде да се понаравим на съдията, говореше друг, тогава може и да се надяваме на справедливост. А един от другия край окайваше подобна присъда, която лишаваше света от тъй виден представител на престъпното братство.

— Мъка ми е — заявяваше един затворник, който също участваше в бдението, — че моята присъда не е разписана още, и трябва да чакам ден подир ден... Трижди проклет да е късметът ми, че не дойде днес, та с най-голямо удоволствие утре да бъда компания на ваша милост.

Всички сметнаха тия думи за много подходящи и в духа на доброто другарство, похвалиха ги, както се полага, и приканиха Гансуа да си даде сметка колко е уважаван от приятелите си и колко са достойни те да бъдат до него в това изпитание, както щяха да го сторят и на следващия ден — разбира се, тия, които можеха да се появяват на площад Сан Франсиско, без да ги грози опасността да ги запрат стражите. Защото днес е той, а утре са всички те, страда ли един от тях, насреща си винаги ще има приятели.

— Добре прави ваша милост, че преглъща тоз горчив хап с куража, с който се справяше и с живота — изказа мнение мъж с осеяно от белези от ножове лице и с коса, мазна колкото и яката на късия му плащ. Наричаха го юначагата от Галеоните. Беше обигран мошеник с тъмнорижа коса, родом от Чипиона.

— Кълна се в паметта на дедите ми, че това е самата истина — отвърна Гансуа сериозен. — Никой не ми е сторил зло, без да съм му платил за това. И ако все пак някой е останал ненаказан, то в деня на възкресението на плътта, когато отново стъпя на земята, ще му го върна тъпкано.

Бойните му другари заклатиха важно глави в знак на одобрение — така говореха истинските храбреци. Всички знаеха, че в изпитанието на следващия ден нито щеше да извърне лице, нито щеше

да държи проповеди. Ненапразно беше истински мъж и рожба на Севиля, защото всеизвестно е, че в Ла Ерия не се пръкваха страхливци, а и мнозина преди него вече бяха сърбали от тая попара, без да правят гримаси на погнуса. Друг юначага, който говореше с португалски акцент, приведе довод, който имаше за цел да внесе утешение. Той изтъкна, че поне това е кралско правосъдие или с други думи не кой да е, а лично кралят изпращаше на оня свят Гансуа. Че то за един тъй изтъкнат смелчага щеше да е истинско незначитане да бъде пратен в гроба от никому неизвестен чиновник. Последната философска мисъл се оказа радушно приета от присъстващите и самият заинтересован приглади мустаците си, поласкан от това тъй справедливо осветляване на въпроса. Този възглед принадлежеше на облечен в елек до коленете храбрец, целия кожа и кости, с олисяло теме. Останалата му коса, прошарена и къдрава, се спускаше от един будещ уважение череп, почернял от слънцето. Разправяха, че преди бил теолог в Коимбра, докато едно злощастно премеждие не го принудило да се зачисли в редиците на разбойническото братство. Всички го смятаха за начетен мъж, вещ в правото и литературата освен, разбира се, в размахването на толедската шпага. Знаеха го като Сарамаго Португалеца и благородното му излъчване вдъхваше респект. За него се говореше, че се занимава с погубване на човешки души не от друго, а от нужда, че трупа пари като евреин, за да може да отпечата за своя сметка една нескончаема епическа поема, върху която работеше от двадесет години, разказваща как Иберийският полуостров се отделя от Европа и подобно на сал остава да се носи на произвола из океана, с екипаж единствено от слепци. Или нещо подобно.

— Жал ми е единствено за моята Мариписка — рече Гансуа, между две глътки вино.

Мариписка ла Аливиоса^[4] беше любовницата на юначагата и с неговата екзекуция оставаше сам-саминка на света, почернена за вечни времена. Тя го беше посетила в следобедните часове, надавайки писъци до небето, и бе предизвикала голяма суматоха: „оставете ме да видя светлината на очите ми, този, който е отреден да е господар на сърцето ми“ и други в този дух, като на всеки пет крачки припадеше в ръцете на двайсетина нехранимайковци, все побратими на осъдения. Според слуховете в последния сърдечен разговор преди смъртта си, Гансуа ѝ поръчал да се помоли за душата му, сиреч да направи няколко

панихиди (един юначага никога не се изповядва, дори да е тръгнал по пътя към ешафода, защото би излязло твърде безчестно да изпее на Господа това, което не бе издал и на уреда за мъчения), както и да се споразумее с палача, като му плати в натура или с пари, така щото на следващия ден всичко да е прилично и изпълнено както трябва и Гансуа да не става за смях, когато се озове пред цъвета на разбойничеството, сбран на площад Сан Франсиско, където щяха да го гледат мнозина познати. Накрая уличницата се беше простила с него с много приповдигнат тон, прехвалвайки храбростта на своя исполин и изричайки тия последни думи: „така як и напет искам да те срещна и на оня свят, юнако мой“. Ла Аливиоса е много оправна жена, умее и да се спретне, и да докара печалба на предприятието, каза Гансуа, трябва само от време на време да ѝ отупваш постелката и това е. Не беше нужно да я хвали повече, понеже тя бе добре позната на присъстващите, както и на цяла Севиля и на половин Испания. А колкото до белега от нож на лицето ѝ, уточни той, то той почти не я загрозяваше и не беше необходимо да му се обръща особено внимание, защото в деня, когато ѝ го направи, Гансуа се беше натряскал до козирката с уханно питие от Санлукар. Освен това, да му се не види, всички двойки имат своите добри и лоши моменти и някоя и друга разправия си беше в реда на нещата. А и едно порязване по лицето беше здравословен израз на обич. Доказателство за тази обич беше и фактът, че очите му се пълнеха със сълзи всеки път, когато се наложеше да я отупа хубавичко. На всичкото отгоре ла Аливиоса беше показала, че е състрадателна и вярна жена. Помагаше му в затвора, като му носеше добри суми, събрани с труд, и така печелеше опрощение на голяма част от греховете си, ако въобще можеше да се смята за грях това да се грижиш да не липсва нищо на мъжа на сърцето ти. Нямахше какво повече да се говори. Тук бандитът се разнежи малко, ала без да губи мъжественост, смръкна сополите си, прикри ги с ново отливане от каната и няколко гласа се надигнаха да го успокояват. „Бъдете спокоен, ваша милост, никой няма да ѝ причини зло, аз лично ще се погрижа за това“, рече един. „Или пък аз“, отбеляза друг. „За това са приятелите“, подхвърли трети. Така, с олекнало сърце, че я остави в добри ръце, Гансуа отпиваше от каната, докато Хинесильо Хубавеца украсяваше спомена за държанката със своите сегидили^[5].

— Що се отнася до духалото на моята ковачница — рече на този етап от вечеринката Гансуа, — нямам нищо за казване на ваши милости.

Нов хор от роптаещи гласове посрещна словата му. Не ще и дума, че на доносника, който беше поставил сеньор Гансуа в това затруднено положение, щеше да му бъде видяна сметката при първа възможност. Това беше най-малкото, което дължаха за своя другар приятелите му. Освен това най-тежкото престъпление сред хората, дали обет на това братство, беше да си развържеш езика и да издадеш другарите си. Всеки юначага, който имаше топки на истински мъж, можеше да преглътне някоя дребна обида или да подмине някоя направена му пакост, ала смяташе за безсрамие да доносничи пред правосъдието, предпочиташе да мълчи и да отъмщава.

— Ако е възможно и ако това няма да ви създаде големи главоболия, вижте сметката и на стражаря Мохариля, който се отнесе много лошо с мен и прояви непочтително отношение.

Гансуа можеше да разчита на това, успокоиха го другите бабаити. Независимо от всякакви молитви и всички „Господи, помилуй“, Мохариля можеше да се брои за мъртъв.

— Също така няма да е лошо — досети се разбойникът, след като помисли малко, — да поздравите от мое име бижутера.

Бижутерът също беше включен в сметката. И както бяха подхванали, решиха, че ако на следващия ден се окаже, че палачът не е достатъчно добре убеден от Ла Аливиоса и прехвърли границите на задълженията си, като не надене примката с подobaващите точни движения и почитание, също щеше да изтегни къса клечка. Понеже едно нещо е да изпълняваш смъртна присъда (в крайна сметка всеки трябва да си върши работата), и съвсем друго и напълно различно, при това присъщо на предатели и женчовци, е да не спазваш благоприличието, когато става дума за мъж на честта и т.н. Изказаха се още безброй думи по въпроса, тъй че Гансуа остана напълно удовлетворен и утешен. Накрая погледна Алатристе с благодарност, че и той го придружава в този час.

— Нямам удоволствието да познавам ваша милост.

— Някои от тия господа обаче ме познават — отговори капитанът в същия тон. — И за мен е чест да бъда редом с ваша милост от името на някои приятели, които не могат да го сторят лично.

— Ясно, няма нужда от повече приказки — Гансуа ме наблюдаваше приветливо иззад огромните си мустаци. — Това момче с вас ли е?

Капитанът отвърна утвърдително и аз на свой ред кимнах. Поздравът излезе много вежлив и предизвика одобрителни гримаси сред присъстващите, понеже никъде другаде не се ценеше така високо скромността и доброто възпитание сред младите, както сред хората на разбойническия занаят.

— Добре изглежда — рече юначагата. — Дано да мине много време, преди да се види в положение като моето.

— Амин — заключи Алатристе.

Тук се намеси Сарамаго Португалеца, за да похвали присъствието ми на подобно място. Духът на юношите укрепва, рече той, провлачвайки „с“-тата с лузитанския^[6] си акцент, когато виждат как мъжете с кураж и достойнство се сбогуват със света, и още повече в тия печални времена, когато навсякъде се ширят безсрамието и зловредните навици. Като оставим настрани късмета да си се родил в Португалия — което не беше по възможностите на всички, за най-голямо съжаление, — нищо не възпитаваше така, както да видиш как се умира достойно, да общуваш с мъдри хора, да познаеш различни земи и да не спиращ да четеш хубави книги.

— Тъй — завърши той поетично, — с Вергилий ще каже хлапакът *Arma virumque cano*^[7], а *Plus quam civilian campos*^[8] с Лукан.

Сетне всички забъбриха оживено, надигайки често каните. Тогава на Гансуа му се прииска един рентой^[9], да разиграе за последен път с другарите си някоя и друга ръка. Гусман Рамирес, мълчалив юначага с мрачно лице, извади омазнено тесте и го сложи на масата. Раздадоха се картите, играха осмина, другите гледаха и всички пиеха. Подхвърляха се пари и дали от чист късмет, или защото побратимите му отстъпваха, но на Гансуа все му вървеше.

— Залагам шест и животът си отива.

— Платете мизата, ваша милост.

— Ето, давам.

— Картите ми са убиец.

— Не на мене тия.

В такива занимания бяха потънали, когато по коридора се чуха стъпки. Влязоха, черни като гарвани, писарят на съда, кметът със

съдебните пристави и капеланът на затвора, за да прочетат окончателната присъда. С изключение на Хинесильо Хубавеца, който спря да подрънква на китарата, никой друг не показа да е забелязал появата им, нищо не трепна и по лицето на осъдения престъпник. Всички продължиха да посръбват от еликсира, всеки с по трите си карти в ръце и внимаваха в свалените карти, които бяха две кари. Писарят се прокашля и зачете, че в името на кралското правосъдие и на кого ли не още молбата за пожалване е отхвърлена и назоваваният Никасио Гансуа ще бъде екзекутиран на сутринта, и все в тоя дух. Споменатият слушаше тържественото четене, без да трепва, изцяло погълнат от картите си. Само когато онзи свърши с произнасянето на присъдата, отлепи устни, погледна партньора си в играта и повдигна вежди.

— Залагам — рече той.

Играта продължи, все едно нищо не се беше случило. Сарамаго Португалеца игра едно вале спатия, друг приятел игра поп, а трети — асо купа.

— Проклети кари — заяви един, когото наричаха Червения Кармона, докато сваляше своето вале на масата.

— Малка двойка — рече друг и я показа.

Гансуа се радваше на голям късмет тази вечер, защото каза, че има поредни, които биеха двойката. Доказа го с дела, като хвърли четири поредни кари които държеше, на масата. Докато събираше монетите с едната си ръка, и ги трупаше на купчина, вдигна поглед към писаря.

— Може ли ваша милост да повтори последното, че не го слушах внимателно?

Засегнатият писар каза, че присъдата се чете само веднъж и че щом Гансуа предпочита да му духнат свещичката, без да е много наясно за какво става дума, то това си е само негова работа и на писаря му е все едно.

— На мъж с моя кураж — отвърна затворникът напълно невъзмутимо, — който никога не е повалял неприятел, освен за да го прати да си глътне последното причастие, при това, започвайки още от млад момък, а сетне е преживял петстотин схватки, без да броим още толкова нечакани удари и хиляди разпри, при това, без да знае точно за какво са те, тия подробности го интересуват толкоз, колкото вие бихте

се заинтересували от два пукнати гроша... Просто искам да знам ще има ли въже или не?

— Ще има. Точно в осем.

— И кой е подписал тая присъда?

— Съдия Фонсека.

Затворникът погледна другарите си многозначително и насъбраните в кръг му отвърнаха с намигвания и безмълвно потвърждение. Най-вероятно доносникът, непочтителният стражар и бижутерът нямаше да се отправят на дългото си пътуване сами.

— Гореспоменатият съдия спокойно може да ми издаде присъда и да ми отнеме живота — рече Гансуа на писаря, с философски вид — ... Ала ако като човек на честта се изправи срещу мен с шпага в ръка, ще видим тогава кой на кого ще вземе животеца.

Последваха нови кимания в израз на съгласие сред групичката на юначагите. Последното беше речено съвсем на място и беше вярно като Светото евангелие. Писарят сви рамене. Братът монах, августинец с кротък вид и мръсни нокти, се приближи към Гансуа.

— Искаш ли да се изповядаш?

Затворникът го изгледа, без да спира да разбърква картите.

— Не бих желал, ваше преподобие, да изплюя сега, на самия край, туй, що не съм изпял в началото.

— Говорех за душата ви.

Бандитът докосна броеницата и медальоните, които висяха на врата му.

— Моята душа си е моя грижа — каза след дълго мълчание. — Утре сутринта на оня свят ще си поговоря с когото трябва.

Зловещите мъжаги в групичката закимаха с глави, съгласявайки се с думите на смелчагата. Някои от тях познаваха Гонсало Брадата, прочут разбойник, който отпочнал изповедта си с признание за осем трупа, но свещеникът, който бил млад, наскоро ръкоположен, се възмутил и тогава онзи се надигнал и рекъл: „Бях захванал да ви се изповядвам от най-дребното деяние, а вие вече се мръщите... Ако от първите осмина се стрякате, нито аз заслужавам вашето уважение, нито вие моето“... Свещеникът настоял и тогава онзи отсякъл: „Останете си с Бога, отче, едва вчера са ви направили свещеник, а вече искате да изповядате човек, който е видял сметката на половин свят“.

Тогава картите отново се разиграха, а августинецът и другите се отправиха към изхода. Когато бяха изминали половината разстояние, Гансуа се сети нещо и се провикна.

— Само едно нещо, господин писарю. Миналия месец, когато метнахте примката на моя побратим Лукас Ортега, едно от стъпалата на ешафода нещо поддаваше и Лукас замалко да падне, докато се качваше нагоре... За мен няма значение, но бъдете така любезен да го поправите за тия, които ще дойдат подир мен, защото не всички имат моята закалка.

— Ще го имам предвид — успокои го писарят.

— Това е, друго няма.

Хората на Правосъдието се оттеглиха и играта на рентой продължи, както продължи да се лее и виното, а Хинесильо Хубавеца отново засвири на китарата:

*На тез, които го родиха, взе душата,
на малкото си братче не прости,
след тях изпрати още двама братя,
и неколцина още той уби.
В Севиля най-накрая се оказа,
на клона сух с живота се прости
и по заслуги примката намаза —
така за стореното си плати.*

Картите се хвърляха една след друга на масата под белезникавата светлина на лоените свещници. Смелчагите пиеха и играеха, съзнавайки колко важна работа е бдението край бойния им другар, като сипеха хули навред. Всичко това видях със собствените си очи и сега ви го описвам на вас.

— Не беше лош живот — рече неочаквано юначагата умислен.
— Кучешки, но не и лош.

През прозореца нахлу камбанен звън, идващ от близката църква „Сан Салвадор“. Изпълнен с уважение, Хинесильо Хубавеца замлъкна и прекъсна свирнята си. Всички, в това число и Гансуа, свалиха шапки и прекъснаха играта, за да се прекръстят мълчаливо. Беше часът на мъртвите.

Слънцето озари небе, достойно да бъде нарисувано от Диего Веласкес. На площад „Сан Франсиско“ Никасио Гансуа се качи на ешафода бавно и невъзмутимо. Отидох да го гледам с Алатристе и неколцина другари от предишната нощ. Сторихме го рано, за да си подсигури места, защото площадът беше претъпкан от народ, тълпата започваше от мястото, където улица „Сиерпес“ се вливаше в площада и стигаше до Големите стълби, където хората се блъскаха край подиума и балконите. Говореше се дори, че иззад жалузите на един прозорец на сградата на Кралския съд кралят и кралицата също гледат. Тъй или иначе, там имаше както простолюдие, така и важни личности. Най-добрите места, давани под наем, бяха заети от разкошно облечени важни личности. Дамите бяха с мантили и широко разперени рокли от скъпи платове, господата — в одежди от фино сукно, с филцови шапки с пера, окичени със златни верижки. Сред тълпата долу се намираха обичайните безделници, шмекери и злосторници, а ловките майстори на „фехтовката отблизо“ удряха къравото, като пребъркваха джобовете на ближните си и им измъкваха наличните пари. Пробивайки си път между хората, към нас се присъедини дон Франсиско де Кеведо, който следеше представлението с най-жив интерес, защото, според собствените му думи, бил на път да довърши „Животът на джебчията дон Паблос“ и за някаква сцена в книгата, която вече бил описал наполовина, това преживяване му идвало като по поръчка.

— Човек невинаги се вдъхновява от Сенека и Тацит — рече той, докато нагласяше кръглите очилца, за да може да вижда по-добре.

На Гансуа навярно му бяха споменали за присъствието на краля и кралицата, защото, когато го изкараха от тъмницата, облечен в широка риза, с вързани ръце, и яхнал едно муле, той вирна мустаците си, вдигна ръце към лицето си, и дори отправи поздрав по посока на балконите. Беше с добре пригладена коса, чист, наперен и спокоен, и махмурлукът от скорошната вечеринка едва личеше в бялото на очите му. Докато минаваше покрай хората, щом се натъкнеше на някоя позната физиономия, той кимваше съвсем леко. Видът му беше такъв, като че ли го караха на някоя от народните веселби на поляната Санта

Хуста. С една дума, държеше се с такова достойнство, че на човек му се приискваше да го оправдаят.

Палачът чакаше. Когато Гансуа изкачи стъпалата на ешафода напълно спокоен (онова стъпало пак поддаде и го накара да хвърли мрачен поглед на писаря), всички заприказваха колко добри маниери има осъденият и колко смело се държи. Той поздрави с жест другарите си и Ла Аливиоса, която, подкрепяна на първа линия от дузина бандити, проливаше горчиви сълзи, но същевременно не скъпеше хвалбите си за достойнството, с което нейният мъж крачеше по пътя, който му се налагаше да извърви. Сетне той се остави за кратко на проповедническите слова на августинаца от предишната нощ, като кимаше важно с глава, щом светият брат изкажеше добра мисъл или нещо, което биваше по вкуса му. Палачът започна да проявява леко нетърпение и да гледа лошо, на което Гансуа отвърна: „После ще бъде само ваш, не припирайте, ваша милост, нито светът се е свършил, нито маврите са ни нападнали“. След това той каза молитвата си от край до край, без да обърка и една дума, целуна кръста с изящно движение и помоли палача да бъде така добър да изчисти после мустаците му от слюнките и да му нахлупи качулката добре и право нагоре, та да не става за смях. Когато другият изрече обичайната фраза „Простете, братко, аз само си върша работата“, осъденият отвърна, че е опростен оттук до края на света, ала да гледа да си свърши работата отлично, защото пак се срещнат на оня свят и тогава ще бъде все едно кой, кой е и какъв е бил някога. После седна, не мигна и не направи никаква мимика, докато му надяваха примката на шията, дори имаше леко отегчен вид. Приглади за последен път буйните си мустаци и при второто обръщане на въжето остана тъй спокоен и с тъй приличен вид, че повече не можеше да се желае. Изражението му беше замислено.

[1] Кортеси (исп.) — национални заседателни органи в Испания и Португалия. — Б.пр. ↑

[2] Agnus Dei (лат.) — Агнец Божи — Медальон с образа на Агнеца, благословен от папата, който се освещава на всеки седем години. — Б.пр. ↑

[3] Мярка за течност, приблизително 2 л. — Б.р. ↑

[4] Ла Аливиоса — Утешителката. — Б.пр. ↑

[5] Сегидиля — испански народен танц и песен. — Б.пр. ↑

[6] Лузитания — римското име на Португалия. — Б.пр. ↑

[7] Първите думи от „Енеида“-та на Вергилий. — Б.пр. ↑

[8] Началните думи на незавършената поема „Фарсалия“ (Поема за гражданската война) на римския поет Лукан. — Б.пр. ↑

[9] Рентой — вид игра на карти, която се играе от осем души. — Б.пр. ↑

VII. ЗА РИБА ТОН И ЗА СРЕЩА С ХЕРЦОГА

Флотът пристигаше, и Севиля и цяла Испания, както и цяла Европа, бързаха да се облажат от камарите злато и сребро, натъпкани в трюмовете ѝ. Ескортирана от Азорските острови насам от Атлантическата Армада, огромната ескадра, изпълнила хоризонта с платната си, беше навлязла вече в устието на река Гуадалкивир. Първите галеони, толкова натоварени със стоки и скъпоценности, че едва не потъваха, започваха да хвърлят котва при Санлукар или в залива на Кадис. В знак на благодарност към Бога, че флотът се беше отървал от бури, пирати и англичани, църквите отслужваха литургии и молебени. Корабостроителите и товарителите пресмятаха печалбите, търговците преподреждаха магазините си така, че да могат да поберат новите стоки и организираха транспортирането им до други места, bankerите пишеха до кореспондентите си, подготвяха кредитни писма, кредиторите на краля подреждаха квитанциите, които се надяваха да им бъдат изплатени в най-кратък срок, а чиновниците от митниците потриваха ръце и мислеха за собствения си джоб. Цяла Севиля се готвеше за събитието, търговията се оживяваше отново, вадеха се огнеупорните съдове и калъпите за сечене на монети, лъскаха се складовете в Златната и в Сребърната кула, Аренал гъмжеше от хора, тръгнаха по делата си, навред се виждаха коли, плавателни съдове, зяпачи, а чернокожи роби и маври подготвяха кейовете. Хората премиаха и пръскаха вода пред портите на къщите и дюкяните, придаваха приличен вид на хановете, кръчмите и публичните домове и от най-горделивия благородник до най-изпадналия просяк и най-повехналата уличница, всички се радваха на богатството, като всеки се надяваше нещичко да стигне и до него.

— Имате късмет — каза граф де Гуадалмедина, загледан в небето. — Времето в Санлукар ще е хубаво.

Същия следобед, преди да потеглим за нашата мисия (имахме уговорена среща с ковчезника Олмедийя на кея точно в шест часа), Гуадалмедина и дон Франсиско де Кеведо бяха пожелали да се

сбогуват с капитан Алатристе. Бяхме се събрали в малка пивница в Аренал, построена от дъски и рогозки, плетени от растящата наблизотръстика, долепена до една от стените на старите докове. Имаше маси с ниски столчета отвън, под грубия навес. По това време заведението беше спокойно и тихо, посещавано само от някой и друг моряк и съвсем подходящо, за да накваси човек устата и словата си. Откриваше се много приятна гледка — пристанищното оживление и товарачите, дърводелците и калафатите, които работеха по пристаналите на единия и на другия бряг кораби. Триана, в бяло, червено и охра, блестеше от чистота от другата страна на Гуадалкивир, с каравелите за сардини и малките обслужващи ги лодки, които сновяха между двата бряга, с латинските платна, опънати от следобедния бриз.

— За добра плячка — вдигна тост Гуадалмедина.

Всички надигнахме големите чаши от дебело стъкло и пихме. Виното не беше кой знае какво, но поводът беше важен. Но дон Франсиско де Кеведо би му се понаряло да можеше да ни придружи в експедицията надолу по реката, но не беше в състояние да го стори по очевидни причини и това го караше да се гневи. Поетът продължаваше да бъде човек на действието и за него нямаше да е никакво неудобство да прибави към преживелиците си нападението на „Никлаасберген“.

— Бих искал да хвърля един поглед на набраните от вас хора — каза той, като почистваше очилата си с носна кърпа, извадена от ръкава на жакета.

— Аз също — отбеляза Гуадалмедина. — Готов съм да се закълна, че е живописна сбирщина. Но повече не можем да се бъркаме един на друг... Оттук нататък отговорността е твоя, Алатристе.

Поетът натъкми очилата си. Мустакът му се беше кривнал на една страна в саркастична гримаса.

— Това е много типично за начина на действие на Оливарес... Ако работата свърши добре, няма да има официални почести, но ако се провали, ще падат глави.

Отпи няколко големи глътки и остана загледан във виното с вгълбен вид.

— На моменти — добави той чистосърдечно, — чувствам безпокойство, че ви забърках в това премеждие, капитане.

— Никой не ме е принуждавал да го правя насила — рече Алатристе безизразно. Погледът му беше вперен в брега на Триана.

Твърдият тон на капитана предизвика усмивката на Алваро де ла Марка.

— Казват — прошепна той многозначително, — че нашият Фелипе е известен за подробностите. Би бил много щастлив, ако успее да преметне стария Медина Сидония и си представя какво би се изписало на лицето му, когато узнае новината... Разбира се, златото си е злато и негово католическо величество има нужда от него повече от който и да било друг на света.

— Че и отгоре — въздъхна Кеведо.

Облакът се на масата, Гуадалмедина снижи гласа си.

— Снощи, при обстоятелства, които сега не мога да спомена, негово величество попита кой ще ръководи удара — направи пауза след думите си, за да ни даде време да осмислим значението им... — Задал е въпроса на един твой приятел, Алатристе. Разбираш ли?... И онзи му е говорил за теб.

— Казал е само чудесни неща, предполагам — рече Кеведо.

Аристократът го погледна, засегнат от това „предполагам“.

— Щом става дума за приятел, значи можете да си представите какво е говорил, пусто да остане.

— И какво е казал великият Филипо?

— Какъвто е млад и пристрастен към приключенията, показал е жив интерес. Дори е споменал, че може да се появи инкогнито тази вечер на мястото на товаренето на кораба, за да задоволи любопитството си... Но Оливарес надигнал вик до небесата.

Неловка тишина се възцари на масата.

— Само това липсваше — отбеляза накрая Кеведо. — Да се натовари на борда и австрийската династия.

Гуадалмедина въртеше чашата в ръцете си.

— Във всеки случай — каза след малко той, — успехът ще се отрази добре на всички ни.

Внезапно се сети нещо, пъкна ръка в жакета си и извади някакъв документ, сгънат на четири. Имаше печат на Кралския съд и друг — на полковника на кралските галери.

— Щях да забравя пропуска — каза той, като го подаде на капитана. — Дава ви право да пътувате надолу по реката до Санлукар... Съжалявам, но трябва да ти кажа, че щом пристигнете, ще се наложи да го изгориш. Оттам нататък, ако някой започне да задава

въпроси, ще се оправяш сам, както намериш за добре — аристократът пригладжаше брадата си и се усмихваше... — Винаги можеш да кажеш, както в старата поговорка, че отивате в Санлукар за риба тон и за среща с херцога^[1].

— Ще видим как ще се държи Олмедийя — каза Кеведо.

— Във всеки случай няма какво да търси на кораба. Присъствието му е необходимо само за да се натовари златото. От теб зависи да го опазиш здрав и читав, Алатристе.

Капитанът гледаше документа.

— Ще направя, каквото мога.

— Така ще бъде най-добре за всички.

Капитанът пхна листа под кожената лента във вътрешността на шапката си. Изгледаше невъзмутим както обикновено, но аз се размърдах на столчето си. Прекалено много кралско и прекалено много херцогско вмешателство имаше в тая работа, за да се чувства спокоен един обикновен войник и носач.

— Ще има протести от страна на корабовладелците, разбира се — каза Алваро де ла Марка. — Медина Сидония ще се разгневи, ала никой от замесените в тайния заговор няма да посмее да гъкне... С фламандците ще е по-различно. Там, ако почнат да негодуват, не им цепи басмата, а ги направи на пух и прах. Затова е важно всичко да прилича на някое от обичайните нападения: бандити, пирати и прочие — той надигна чашата си, като се усмихна хапливо... — Тъй или иначе, никой няма да подаде жалба за злато, което официално не съществува.

— Нека не ви убягва тая подробност — рече Кеведо на капитана, — че ако нещо се обърка, всички замесени ще си измият ръцете.

— Дори дон Франсиско и аз — уточни Гуадалмедина, без всякакъв опит да смекчи думите си.

— Точно така. *Ignoramus atque ignorabimus*^[2].

Поетът и аристократът останаха с очи, впити в Алатристе. Но капитанът, който продължаваше да се взира в брега на Триана, се задоволи само да кимне леко с глава, без да направи никакъв коментар.

— В такъв случай — продължи Гуадалмедина, — ти препоръчвам да си отваряш очите, защото ще пържат на кладата. Ти си този, който ще опере пешкира.

— Ако го пипнат — отбеляза Кеведо.

— В заключение — повтори настойчиво Алваро де ла Марка, — не трябва да се допуска да заловят никого — той стрелна един бърз поглед и към мен... — Никого.

— Което означава — отсъди Кеведо с присъщия си остър ум и уменията да уточнява, — че имате само два изхода: или да успеете, или да се оставите да ви убият, без да гъкнете. Ясно ли е?

Нямаше начин да бъде казано по-ясно, но бих предпочел всяка неяснота пред такава яснота.

След като се сбогувахме с нашите приятели, с капитана поехме надолу по Аренал към кея, където ни чакаше, точен и стриктен както винаги, ковчежникът Олмедийя. Той тръгна с нас, сух, целият в черно, неприветлив, без да отрони и една дума. Залязващото слънце падаше ниско и ни заслепи, докато прекосяхме реката в посока към зловещите стени на замъка на Инквизицията, чиято гледка събуждаше у мен най-лошите ми спомени. Бяхме готови за пътуването: Олмедийя — с черното си дълго палто, капитанът — екипиран с плащ, шапка, шпага и кама и аз — нарамил огромен вързоп, в който бях натъпкал колкото възможно по-прибрано провизии, две дебели одеяла, мях с вино, два пистолета, камата си (предпазителите на ръкохватката ѝ вече бяха поправени на улица „Бискайска“), барут и патрони, оръжието на съдебния пристав Санчес, елека от биволска кожа на господаря и един друг, по-лек, нов, от добро, плътно кадифе, който бяхме купили за мен срещу двадесет ескудо в магазина на улица „Франкос“. Срещата беше в „Двора на негъра“, в близост до „Крус де Алтосано“^[3]. Тъй че, като оставихме зад гърба си кея и многобройното струпване на дълги кораби, галери и малки корабчета, които стояха завързани по продължението на целия бряг чак до пристанището на ловците на скариди, стигнахме на мястото, за което се бяхме отправили, когато вече се беше здрачило. В Триана имаше няколко евтини хана, кръчми, комарджийници и странноприемници за войници, затова появата на хора на шпагата не правеше впечатление. В действителност „Дворът на негъра“ беше долнопробен хан, с двор под открито небе, превърнат в кръчма, върху който в дъждовни дни се опъваше вехт платнен навес. Хората сядаха там с шапки и добре загърнати в плащовете си. Предвид свежия въздух и характера на посетителите, беше напълно обичайно

всички да са със скрити почти до веждите лица, със стърчащи от поясите дръжки на ками и шпаги, надигащи плащовете. Капитанът, Олмедийя и аз се настанихме на маса в един ъгъл, поръчахме си пиене и вечеря, и много предпазливо се огледахме. Неколцина от нашите юначаги вече бяха дошли. Разпознах на една маса Хинесильо Хубавеца, който беше без китарата, но пък носеше огромна шпага на пояса си, както и Гусман Рамирес. И двамата бяха с нахлупени до ушите капи, а плащовете им бяха така праметнати през рамо, че закриваха половината им лица. Само след миг видях да влиза Сарамато Португалеца. Той се появи сам и на светлината на свещта се захвана да чете някаква книга, която извади от вътрешния си джоб. След него влезе Себастиан Копонс — дребен, жилав и мълчалив както обикновено. Той седна и си поръча кана вино, без да се озърта. Никой не даваше знак да познава някого. Така лека-полека, сами или по двойки, пристигаха и останалите. Пристъпяха, поклащайки се важно, оглеждаха се подозрително, потракваха със стоманата и се настаняваха навред, но никой никого не заговаряше. Най-многобройната група, която влезе, се състоеше от трима души: Хуан Хакета с големите бакенбарди, побратимът му Сангонера и мулатът Кампусано, които благодарение на застъпничеството на капитана и действията на Гуадалмедина се бяха сдобили с възможността да напуснат църковното си убежище. Въпреки нравите на това място кръчмарят наблюдаваше подобно струпване на разбойници с известна тревога, която капитанът скоро пропъди, като пусна в ръката му няколко сребърни монети, безпогрешен способ за превръщането и на най-любопитния ханджия в глухоням слепец, разбира се, без да се пропуска да му се напомни колко лесно е, ако човек реши да се разбъбри, да се окаже с дълбока рана на гърлото. И така, в следващия половин час групата се събра. За моя най-голяма изненада, защото не бях чул Алатристе да споменава нищо за това, последният, който дойде, беше самият Бартоло Кагафуюго. Беше с тореадорска шапка, нахлупена до гъстите му и слети в една вежди, с широка усмивка, показваща нащърбените му черни зъби. Той смигна на капитана и остана да се навърта под арките, недалеч от нас. Въобще не му се удаваше да се преструва, със същата дискретност кафява мечка би могла да се появи на заупокойна литургия. И макар господарят да не спомена никога нищо по въпроса, подозирам, че беше направил постъпки за освобождаване на осъдения

на каторга по-скоро по сантиментални причини (ако въобще можем да припишем нещо подобно на Алатристе), отколкото по други подбуди, защото онзи беше по-скоро храбрец от ламарина, а не от стомана, и капитанът несъмнено да можеше да наеме друг с по-добро оръжие. Тъй или иначе Кагафуего беше там и много трудно успяваше да прикрие благодарността си. И нямаше как да не е благодарен, да му се не види. Капитанът му беше спестил шест прелестни години, в които щеше да превива голата си гърбина и да гали сардините в морето с безспирно размахване на веслата.

Така се попълни групата и никой не липсваше на уговорената среща. Дебнех да разбере нещо по изражението на Олмедийя, докато той наблюдаваше подборката на капитана. И въпреки че ковчезникът си оставаше все така антипатичен, безизразен и мълчалив, какъвто обикновено си беше, стори ми се, че мярнах проблясък на одобрение. Освен гореспоменатите там присъстваха мурсианецът Панчо Буйяс, старите войници Енрикес Левичаря и Андресито Петдесетте удара, един моряк от Триана на име Суарес, някой си Маскаруа, някакъв мъж с вид на побъркан, с тъмни кръгове под очите и един бледен идалго, когото наричаха Кавалера от Илийескас, имаше и един мъжага от Хаен, червендалест, брадат и засмян, с обръснат череп и яки ръчища, който се казваше Хуан Еслава и беше сутеньор, прочут сред севилските уличници (живееше от труда на четири-пет от тях, и се грижеше за тях, като да му бяха родни дъщери, или почти), което оправдаваше прозвището, спечелено с много труд: Любовника на Аламеда. Нека ваши милости си представят картинката — всички онези наперени типове с полузакрити лица в „Двора на негъра“; изпод плащовете им се чуваха метални подрънквания и всеки път, когато се раздвижеха, се разнасяше заканително звънтене на ками, пистолети и шпаги. Ако човек не знаеше, че тия господа са на негова страна (поне за момента), не би успял да си напипа пулса, колкото и да го търси. Накрая, когато въпросната чета вече се беше събрала изцяло, Диего Алатристе остави няколко монети на масата за голямо облекчение на ханджията и ние станахме и излязохме заедно с Олмедийя, за да се отправим към реката, като вървахме по улички, мрачни като вълча паст. Нямаше нужда да поглеждаме назад. По шума от стъпките знаехме, че набраните бойци се изнизват един след друг през вратата и идват подир нас.

Триана спеше, потънала в мрак. А онези, които не спяха, предпочитаха да се отдръпват благоразумно от пътя ни. Луната беше в края на разсипа си, ала дори и така ни помагаше с оскъдната си, но все пак достатъчна светлина, за да видим силуета на една лодка с платна, събрани на мачтата, да се очертава на брега. Имаше запален фенер на носа и друг — на сушата. Два неподвижни силуета, собственикът-капитан и един моряк, чакаха на борда. Точно там се спряхме ние с Алатристе, придружени от Олмедийя, а сенките, които ни бяха последвали, се скупчиха постепенно около нас. Господарят ме прати да донеса единия фенер и аз се върнах с него, като го поставих на земята, в нозете му. Сега мъждивата светлина на свещта придаваше още по-мрачен вид на насъбралите се. Лица почти не се виждаха, само краища на мустаци и бради, физиономии, скрити зад плащовете, шапки, нахлупени до очите и бледо присветване на метал, идващо от оръжията, които носеха на поясите си. Разнесе се съвсем тих шепот и шушукане измежду другарите ни, които започваха да се разпознават един друг, но тогава капитанът ги накара да замълчат с отсечена заповед.

— Ще тръгнем надолу по реката, за да свършим една работа, която ще ви бъде обяснена, щом стигнем на мястото, където трябва да бъдем... Всички са взели вече част от полагащата им се сума, така че никой не може да се отмята. Налага се да кажа, че трябва да сме неми по въпроса.

— Съмнението ви ни обижда — обади се някой. — Не един от нас е преживял изтезания и е показал, че може да се държи мъжки.

— Хубаво е да сме напълно наясно... Други въпроси?

— Кога ще си получим остатъка от парите? — попита друг непознат глас.

— След като приключим със задълженията си. По принцип, това трябва да стане вдругиден.

— Пак ли ще е в злато?

— Да, в брой. Дублони с две лица, същите като тези, които всеки един от вас получи предварително.

— Много хора ли трябва да пратим на оня свят?

Погледнах крадешком към ковчежника Олмедийя. Стоеше мрачен и черен в палтото си и видях, че рие в пръстта неловко с върха на обувката си, като че ли се намираше далеч оттам и беше вгълбен в

други мисли. Несъмнено, като човек на писмото и мастилото, не беше свикнал на подобни грубости.

— Хора като вас не се събират, за да танцуват чаконата^[4] — отвърна Алатристе.

Разнесе се лек смях, чуха се няколко „пусто да остане“ и „дяволите да го вземат“. Когато утихнаха, господарят ми посочи лодката.

— Качвайте се и се настанявайте възможно най-удобно. Оттук нататък нека ваши милости се смятат за бойци на военна служба.

— Какво означава това? — попита един глас.

На слабата светлина на фенера всички успяха да видят как капитанът обляга лявата си ръка, сякаш случайно, на кръглата ръкохватка на толедската шпага. Очите му пронизваха тъмнината.

— Означава — рече бавно той, — че който не се подчинява на заповед или има възражения, ще бъде убит от мен.

Олмедийя се втренчи в капитана. А дружината така се смълча, че не се чуваше и бръмчене на комар. Всеки от тях предъвкваше думите наум, опитвайки се добре да ги запомни. Тогава, сред тишината, се чу шумът от пляскане на гребла съвсем близо, досами корабите, пуснали котва на брега на реката. Всички смелчаци се обърнаха натам: малка лодка беше изплувала от тъмнината. Силуетът ѝ се очертаваше на фона на блещукащите светлини на отсрещния бряг. Имаше дузина гребци, които опъваха мишци и три черни фигури, изправени на носа. Преди да бе минало достатъчно време, за да може човек да ги преброи, Себастиан Копонс вече беше скочил към тях, готов за бой, с два огромни пистолета, появили се като по чудо в ръцете му. А капитан Алатристе изтегляше голата си шпага, чиято стомана проблесна като мълния.

— За риба тон и за среща с херцога — изрече един познат глас в мрака.

Тия думи подействаха като призив и парола, и всички се скупчиха около капитана и мен, който също бях посегнал към камата.

— Ние сме мирни хора — рече Алатристе.

Групата се поуспокои, докато капитанът прибираще шпагата си, а Копонс скриваше пистолетите. Лодката беше стигнала сушата и беше

дошла по-напред от носа на нашия съд. На бледата светлина на фенера можахме смътно да различи тримата мъже, които стояха прави. Алатристе застана до Копонс, като се приближи към брега. Аз го последвах.

— Трябва да се сбогуваме с един приятел — каза същият глас.

Аз също бях различил граф де Гуадалмедина. Подобно на двамата си спътници, и той беше с покрито лице, с шапка и плащ. Зад тях, сред гребците, видях да присветват полускрити запалените фитили на няколко аркебуза. Хората, придружаващи Алваро де ла Марка, бяха склонни да вземат извънредни предохранителни мерки.

— Не разполагаме с много време — каза капитанът сухо.

— Не искаме да ви притесняваме — отговори Гуадалмедина, който продължаваше да стои при другите в лодката, без да слиза на сушата. — Вървете да си вършите работата.

Алатристе се вгледа в закритите лица. Единият мъж беше едър, плащът му обгръщаше снагата и мощните му рамене. Другият беше по-слаб, с шапка без пера и кафеникав плащ, който го покриваше от главата до петите. Капитанът остана още няколко мига загледан в тях. Той самият беше осветен от фенера на носа на лодката, профилът му на сокол червенееше над буйните мустаци, очите му се взираха бдително изпод тъмната периферия на шапката, ръката му докосваше искрящата дръжка на шпагата. Изглеждаше мрачен и опасен в тъмнината и си помислих, че гледан от лодката, видът му навярно не е по-различен. Накрая Копонс, който стоеше между него и лодката, се обърна към хората от дружината, изчакващи малко по-далеч, скрити в нощта.

— На борда — рече той.

Един по един, начело с Копонс, смелчаците минаха покрай Алатристе, фенерът на носа ги осветяваше, докато се качваха на лодката, вдигайки много шум с железата, затъкнати по тях. По-голямата част от мъжете загръщаха лицата си, когато минаваха покрай светлината, но други ги откриваха с безразличие и предизвикателно. Един дори се спря, за да хвърли любопитен поглед към тримата забулени мъже, които присъстваха на странния парад, без да отронят и думичка. Ковчезникът Олмедийя се позабави за миг до капитана, като огледа онези в лодката със загрижен вид, сякаш се чудеше дали да ги заговори, или да си замълчи. Накрая реши да не ги заговаря, прехвърли

крак през борда на нашата лодка, препъна се в палтото си и за малко да цопне във водата, ако няколко силни ръце не го бяха подхванали и не го бяха вкарали вътре. Последен беше Бартоло Кагафуего, който носеше фенера в ръка и ми го подаде, преди да се качи на борда. Стори го сред такава шумотевица, сякаш носеше тон бискайска стомана на колана и в джобовете си. Господарят ми стоеше все така неподвижен и наблюдаваше мъжете в другата лодка.

— Това е, което можахме да съберем — каза сухо той.

— Не е лош набор — рече високият и едър мъж със забуленото лице.

Алатристе го погледна, опитвайки се да проникне с очи през тъмнината. Беше чувал и преди този глас. Третият мъж със скрито лице, който беше по-слаб и по-нисък на ръст, и се намираше между него и Гуадалмедина, и който беше следил мълчаливо качването на мъжете, сега изучаваше много внимателно капитана.

— Кълна се — каза накрая той, — че на мен ми вдъхват страх.

Имаше безпристрастен и много вежлив глас. Глас на човек, свикнал никой да не му противоречи. Щом го чу, Алатристе застана мирно като каменна статуя. За няколко секунди долових дишането му, спокойно и съвсем отмерено. Сетне сложи ръка на рамото ми.

— Качвай се на борда — нареди ми той.

Подчиних се, като отнесох багажа и фенера. Прескочих борда и отидох да се настаня на носа, между загърнатите в плащовете си мъже, които миришеха на пот, желязо и кожа. Копонс ми направи място и аз седнах върху вързопа, който носех. Оттам можах да видя как Алатристе, прав на брега, все още стои загледан в мъжете със скрити лица в лодката. После той вдигна ръка, сякаш да свали шапката си, макар че всъщност не го направи (задоволи се да докосне периферията ѝ в знак за поздрав), заметна плаща си през рамо и на свой ред се качи на борда.

— Добра слука — каза Гуадалмедина.

Никой не отговори. Капитанът на лодката беше отпуснал корабните въжета и морякът, след като ни отдалечи от брега, отблъсвайки се с греблото, вдигна платното. Така, подпомагана от течението и лекия бриз, духащ от сушата, нашата лодка разсече в тъмната вода бледото отражение на малкото светлини на Севиля и Триана, и се спусна тихо надолу по реката.

В небето грееха безброй звезди, а дърветата и храстите се редяха подобно на гъсти черни сенки отдясно и отляво, докато плавахме по Гуадалкивир. Севиля остана много назад, от другата страна на завоите на реката, а нощният вятър просмукваше с влага дървенията на лодката и плащовете ни. Ковчежникът Олмедийя лежеше близо до мен и чувах как зъбите му тракат от студ. Аз се наслаждавах на нощта в моето одеяло, с което се бяха загърнал до брадичката, и с глава, отпусната на вързопа. От време на време поглеждах към неподвижния силует на Алатристе, който седеше на кърмата, до шкипера. Над главата ми светлото петно на свещта се люшкеше от течението, като ту закриваше, ту откриваше светлите точки, осяели небето.

Почти всички се бяха смълчали. Черните фигури се бяха скупчили в тясното пространство на лодката. Наред с шума на водата се чуваха само сънно дишане, силни похърквания и тихият шепот на тези, които бяха останали будни. Някой припяваше фалшиво народна песен. До мен, с нахлупена шапка и добре увит в плаща, Себастиан Копонс спеше като заклан.

Камата ми убиваше на кръста, тъй че накрая се наложи да я махна. За един миг, докато се наслаждавах на звездите с широко отворени очи, ми се прииска да отнеса мислите си към Анхелика де Алкесар. Но образът ѝ все ми убягваше, губеше се зад несигурността на това, което криеше реката надолу по течението си. Бях чул наставленията, които Алваро де ла Марка даде на капитана, бях чул също и разговорите, които последният беше провел с Олмедийя, и в общи линии бях наясно с плана за нападение на фламандския галеон. Замисълът се състоеше в това да превземем кораба, докато е закотвен в района на Санлукар, да срежем въжетата и да се възползваме от течението и прилива, които нощем обикновено бяха благоприятни, за да оставим плавателния съд да бъде отнесен по посока на брега. Там той трябваше да заседне в плитчините и плячката да бъде пренесена до плажната ивица, където щеше чака ескорт, специално подбран за целта: не се предвиждаше и най-бегло вестяване на испанската гвардия, която по това време вече трябваше да пристига в Санлукар по суша и щеше да чака дискретно момента, в който да се намеси. Що се отнася до екипажа на „Никлаасберген“, той се състоеше от моряци, не

от войници, и освен това те щяха да бъдат изненадани. Колкото до участта им, инструкциите бяха категорични: при всички случаи нападението щеше да се припише на дързък пиратски набег. И ако има нещо сигурно в този живот, то това е, че мъртвите не говорят.

Преди разсъмване, когато започна да се развиделява и короните на тополите — черни и обикновени, опасващи източния бряг, вече се различаваха, застудя. Това разсъни някои от мъжете, те се размърдаха и се скупчиха едни до други, опитвайки се да се стоплят. Най-разбудените си говореха тихо, за да убият времето, и си подаваха един мях с вино. Трима-четирима близо до мен си шушукаха нещо, като си мислеха, че спя. Бяха Хуан Хакета, побратимът му Сангонера и още неколцина. Говореха за капитан Алатристе.

— Все същият си е — заявяваше Хакета... — Безмълвен и спокоен, такъв трябва да го е пръкнала майка му.

— Може ли да му се има доверие? — попита един юначага.

— Като на папска була. Прекарал е известно време в Севиля, като се е прехранвал от острието на шпагата си, както мнозина други. Живяхме заедно в църковното убежище в двора с портокаловите дръвчета... Разправяха, че не му провървяло в някакво премеждие в Неапол. Заради нечия смърт.

— Говори се, че е стар войник и че е бил във Фландрия.

— Да — Хакета снижаваше леко глас. — Както и този арагонец, който спи ей-там, и момчето... Но преди това се е сражавал и в друга война, при Нюпорт и Остенде.

— Има ли добра ръка?

— Дяволски добра. Освен това и същински хищник и голям кучи син — Хакета направи пауза, за да отпие от виното, а аз чух как струйката се стича в гърлото му... — Прикове ли те с тия негови очи, дето приличат на скреж, можеш да се имаш за пътник. Виждам съм го да нанася такива удари с хладно оръжие и да прави такива дупки, които и куршум не може да стори в кожен елек.

Настъпи мълчание, чуха се нови посръбвания. Предположих, че смелчаците гледат към господаря ми, който продължаваше да стои неподвижен на кърмата, до шкипера, който държеше здраво руля.

— Наистина ли е капитан? — попита Сангонера.

— Не мисля — отвърна побратимът му. — Но всички го наричат капитан Алатристе.

— Наистина не изглежда особено словоохотлив.

— Не е такъв. Той е от хората, които говорят повече с шпагата, отколкото с езика. И се кълна, че умее да се бие по-добре, отколкото да мълчи... Един познат е бил с него на галерите в Неапол преди десетпетнадесет години, основното им занимание било да правят дръзки и внезапни набези в канала на Константинопол. Той ми разправи, че турците ги сгацили, когато почти всички на борда били избити, тогава Алатристе заедно с още дузина заотстъпвали, като бясно се сражавали за всяка педя разстояние, а сетне се укрепили в бастиона на рубката, мушкали яростно с ножове турците, докато не паднали мъртви или ранени... Така навлизали вече в канала, когато щастieto им се усмихнало и срещнали две галери от Малта, та те спестили на оцелелите злочестата орис да се окажат зад веслата.

— Тогава е мъж на място — рече един.

— Можете да се закълнете в това, приятелю.

— Има и късмет — вметна друг.

— За последното не знам. Сега поне като че ли нещата не му вървят зле... Щом може нас да отърве от дранголника и да ни направи неприкосновени, както великодушно го стори, все някакво влияние ще трябва да има.

— Кои бяха мъжете със закрити лица в оная лодка?

— Нямам представа. Обаче имаха вид на важни особи. Може и да са тия, които дават парите.

— А онзи в черното?... Имам предвид къпавия, който за малко не цопна във водата.

— Относно него предпочитам да си трая. Обаче ако той е от нашия занаят, тогава аз съм самият Луцифер.

Чух да се леят нови струи вино и няколко доволни оригвания.

— Тая задача поне изглежда сваятна — рече някой след малко. — Има злато и другари.

Хакета се засмя тихо.

— Да. Но ваша милост вече чу какво каза господин началникът. Първо трябва да си го изработим... А няма да ни платят за неделна разходка по стъргалото.

— Тъй или иначе — рече един от мъжете, — кълна се, че мен това ме устройва. За хиляда и двеста реала съм готов да очистя и зорницата в небето.

— Аз също — вметна друг.

— Освен това се очертава да изтеглим добри карти: аса кари, светещи в златно като самото слънце, подобно на тия, които нося в джоба си.

Чух ги да си шушукат. Които знаеха да извършват действието събиране, правеха изчисления на тих глас.

— Парите определени ли са на човек? — попита Сангонера. — Или се плаща една сума и тия, които са останали живи, си я поделят?

Отново се разнесе приглушеният смях на Хуан Хакета.

— Мисля, че това ще го разберем едва като дойде време за сервирането на десерта... Това е един от начините да се предотврати забиването на ножове в гърба помежду ни, щом се разпалим, избухнат кавги и настъпи суматоха.

Хоризонтът се обагреше в червено зад дърветата и вече можеха да се различат храстите и спретнатите градини, които от време на време надничаха към брега на реката. Най-сетне станах и аз, минах между спящите и отидох на кърмата, при капитана. Капитанът — мъж, облечен в широка памучна риза и с избеляло кепе на главата, отказа меха с виното, който му предложих и който носех за господаря си. Придържайки щурвала, той внимаваше да поддържа отстоянието от бреговете, както и за бриза, който опъваше платното, и за отделните дънери, които вече можеха да се видят как водата ги носи. Лицето му беше загоряло от слънцето и до момента не го бях чул да продумва, нямаше да си отвори устата и занапред. Алатристе отпи глътка вино и задъвка парчето хляб с пушено месо, което му бях занесъл. Застанах до него, загледан в светлината на хоризонта, която ставаше все по-ярка, и в напълно чистото небе. При все това светлината над реката все още беше неясна и сивкава, и мъжете, полегнали на дъното на лодката, продължаваха да тънат в мрак.

— Какво прави Олмедийя? — попита капитанът, обърнат към мястото, където се намираше ковчежникът.

— Спи. Мръзна цяла нощ.

Господарят ми изви устни в усмивка.

— Не е свикнал — рече той.

На свой ред се усмигнах и аз. Ние обаче бяхме свикнали. Той и аз.

— Ще се качи ли с нас на кораба?

Алатристе сви леко рамене.

— Кой знае — рече той.

— Ще трябва да се грижим за него — измърморих аз загрижен.

— Всеки сам ще трябва да се грижи за себе си. Когато моментът настъпи, ти гледай себе си.

Замълчахме, като си предавахме меха с виното. Известно време господарят ми дъвчеше мълчаливо.

— Вече си голям — каза между два залъка той.

Гледаше ме, все така умислен. А аз почувствах как лек прилив на задоволство стопля кръвта ми.

— Искам да стана войник — изтърсих неочаквано аз.

— Мислех, че преживяното в Бреда ти е било достатъчно.

— Искам да бъда войник. Като баща ми.

Той спря да дъвче. Остана още някое време загледан в мен и накрая посочи с брадичка към мъжете, легнали в лодката, и заяви:

— Не те очаква кой знае какво бъдеще.

Постояхме малко, без да говорим, люлени от клатушкането на лодката. Сега пейзажът зад дърветата започваше да се оцветява в червено и сенките бяха не толкова сиви.

— Във всеки случай — заговори внезапно Алатристе, — остават ти още няколко години, докато пораснеш и придобиеш право да се зачислиш към редиците на воюващите под някое знаме. А сме занемарили образованието ти. Тъй че от вдругиден нататък...

— Чета книги — прекъснах го аз. — Пиша прилично, зная склоненията в латинския и четирите аритметически действия.

— Не е достатъчно. Преподобният Перес е свестен човек и в Мадрид може да се погрижи за теб.

Замълча отново, отправяйки поглед към спящите мъже. Светлината, идваща от изток, подчертаваше белезите по лицето му.

— На този свят — рече той най-сетне, — понякога перото стига там, където шпагата не успява.

— Но това е несправедливо — отвърнах аз.

— Може би.

Не отговори веднага, а след кратко мълчание и ми се стори, че долавям много горчивина в това „може би“. Аз само свих рамене под одеялото. На шестнадесет години бях сигурен, че лесно ще постигна това, което е нужно да постигам. И да му се не види, преподобният Перес въобще не влизаше в сметките ми.

— Има време до вдругиден, капитане.

Казах го почти с облекчение, предизвикателно, загледан упорито в реката, ширеща се пред нас. Без да се обръщам, знаех, че Алатристе ме изучава много внимателно. Когато най-после извърнах към него лицето си, видях, че изгряващото слънце къпе в червено зеленикавите му ириси.

— Имаш право — каза той и ми подаде меха с виното. — Имаме да извървим още много път.

[1] В залива на Кадис, между Бербате и Санлукар, има район, богат на риба тон. По време на владичество на крал Фелипе II (1527–1598, крал от 1556) тези земи са принадлежали на влиятелния в двора дон Алонсо Перес де Гусман, херцог де Медина Сидония, който контролирал улова. Когато аристократът се намирал в тези свои имения, мнозина, под предлог, че отиват за риба тон, всъщност са търсели начин да се доберат до знатния херцог, за да му поискат услуга или просто за да бъдат забелязани. Оттам идва въпросният израз, който означава да правиш привидно едно нещо, но да преследваш друга, скрита цел. — Б.пр. ↑

[2] Не знаем и не искаме да знаем (лат.). — Б.пр. ↑

[3] Буквално от испански, Кръста на Хълма. — Б.пр. ↑

[4] Чакона — старинен испански танц. — Б.пр. ↑

VIII. ПЛИТЧИНИТЕ НА САНЛУКАР

Слънцето ни огря право отгоре, след като вече беше подминало широкото поле на Тарфия, където Гуадалкивир извива на запад и където започват ниските брегове, заливаните от приливи брегове с мочурливите земи на доня Ана на десния бряг на реката. Плодородните поля на Алхарафе и обраслите брегове на Кория и Пуебла отстъпваха пред пясъчните дюни, боровете и храстите, сред които от време на време се мяркаха лопатари и глигани. Стана погорещо и по-влажно и мъжете в лодката отмятаха одеялата, разкопчаваха плащове, елеци и жакети. Както бяха наблъскани един до друг като херинга в саламура, на дневната светлина се виждаха поясно зле обръснатите им лица, зарасналите белези, брадите и мустаците, а заплашителната им външност се допълваше от камарата оръжия в кожените колани и презрамници: шпаги, ками, къси саби и пистолети — всичко това те държаха близо до себе си. С мръсни дрехи и мазни коси поради живота на открито, лошото спане и пътуването, те излъчваха тежка и остра миризма, която познавах добре от Фландрия. Миризма на мъже във военен поход. Миризма на война.

Приседнах малко настрани със Себастиан Копонс и с ковчежника Олмедийя. Въпреки че той продължаваше да се държи неприязнено както винаги, аз приех за свое морално задължение да полагам известни грижи за него, след като беше попаднал в подобна компания. Споделяхме виното от меха и провизиите, и макар че нито старият войник от Уеска, нито чиновникът от кралската хазна бяха хора на многото (нито дори на малкото) думи, аз гледах да стоя близо до тях от чувство на преданост. Към Копонс — заради това, което бяхме преживели заедно във Фландрия, към Олмедийя — заради обстоятелствата. Що се отнася до капитан Алатристе, той прекара дванайсетте левги плаване, както той си знаеше — седнал неизменно на кърмата до шкипера, придремайки сегиз-тогиз за кратко (когато го правеше, закриваше лицето си с шапката, все едно е на пост и не иска да го видят заспал), и почти без да откъсне очи от мъжете. Изучаваше

ги внимателно един по един, сякаш по този начин вникваше в качествата и пороците им с цел да ги опознае по-добре. Следеше съсредоточено как се хранят, как се прозяват, как спят, не пропускаше и възгласите, които надаваха, докато събрани на групички хвърляха картите и проиграваха с тестето на Гусман Рамирес това, което още не притежаваха. Отваряше си очите да разбере кой пие много и кой пие малко, кой е бърбивец и самохвалко, кой е мълчаливец; не подминаваше ругатните на Енрикес Левичаря, гръмогласния смях на мулата Кампусано и неподвижната фигура на Сарамаго Португалеца, който, излегнат върху плаща си, през цялото време четеше крайно мудро някаква книга. Имаше такива, които бяха мълчаливи и потайни, като Кавалера от Илийескас, моряка Суарес или бискаеца Маскаруа, но имаше и груби и неспокойни като Бартоло Кагафуего, който не познаваше никого и чиито опити да завърже разговор пропадаха един след друг. Не липсваха и такива, които бяха духовити и сладкодумни, като например Панчо Буйяс или сутеньорът Хуан Еслава, винаги в прекрасно настроение, който се беше посветил да разяснява на побратимите си, при това с най-големи подробности, свойствата на праха от рог на носорог, подсилващи мъжествеността (изпитани от него самия, твърдеше той). Някои бяха с по-чепат нрав, като контето Хинесильо Хубавеца с двусмислената усмивка и опасния поглед, Андресито Петдесетте удара, който все плюеше през зъби, или пък коварни типове като юначагата от Галеоните с лице, накълцано не по вина на бръснаря. И така, нашата лодка се носеше надолу по реката, един разказваше приключения, свързани с жени и пари, друг ведно с приятелчетата си проклинаше заровете, които хвърляха, за да убият времето, трети пък разправяше истории, истински или измислени, от войнишкия живот, в които включваше Ронсесвайес и мимоходом още два-три похода от времето на Вириато^[1]. Всичко това беше гарнирано с полагащите си „пусто да остане“, „мътните да го вземат“, и прочие украшения и хиперболи.

— Да му се не види, кълна се, че съм истински християнин, с чиста кръв и съм идалго, благороден колкото и самият крал — чух да казва един.

— Аз съм дори повече от него, да го вземат мътните — отвърна друг. — В крайна сметка, кралят е наполовина фламандец.

Ако ги слушаше човек от страни, можеше да си помисли, че корабчето е пълно с най-отбрани и знатни воители от кралствата Арагон, Навара и двете Кастилии. Подобно нещо можеше да се срещне на всяка крачка. Дори в това ограничено пространство и сред тъй малобройна войска като нашата се отправяха заплахи и се изтъкваха различията между едните и другите земи, някои се сбираха само за да се разграничат от други, роденият в Естрадаура обсипваше с нападки андалусеца, бискаеца или валенсианеца, приемаха лично пороците и нещастията на провинциите си и се обединяваха единствено в общата си ненавист към кастилците. Всичко това се изразяваше в остри подигравки и насмешки, никой не се предаваше и всеки се правеше, че струва сто пъти повече от това, което представляваше всъщност. В крайна сметка въпросното набързо сформирано разбойническо братство представляваше една миниатюра на Испания. Цялата достопочтеност, честолубие и национално достойнство, които Лопе, Тирсо и другите описваха в творбите си, си бяха отишли със стария век и вече съществуваха единствено в театъра. Бяха ни останали само надменността и жестокостта. Тъй че, когато човек се запознаеше с уважението, което всички питаехме към собствените си личности, със свирепостта на обичаите ни и с презрението ни към останалите провинции и нации, можеше са си обясни колко прави бяха цяла Европа и половината свят да ни ненавиждат.

Що се отнася до нашата експедиция, то тя имаше всички тези пороци, а колкото до добродетелите, те й бяха толкова присъщи, колкото и арфата, ореолът и белите криле на дявола. Ала въпреки различията между жестоките и наперени мъже, които пътуваха на нашето корабче, между тях имаше и нещо общо: те бяха свързани от апетита към обещаното злато, презрамниците, коланите и ножниците им бяха смазани с професионална прилежност, а оръжията им блестяха добре лъснати под слънчевите лъчи, когато ги извадеха, за да ги наточат или почистят. И несъмнено с хладния си ум, свикнал да си има работа с подобен вид люде и с подобен живот, капитан Алатристе прехвърляше в главата си всички тия мъже, с които се беше запознал на различни места. По този начин отгатваше или предугаждаше какво всеки един от тях би могъл да даде от себе си, щом паднеше нощта. Или, казано с други думи, на кои можеше да има доверие и на кои — не.

* * *

Още беше доста светло, когато навлязохме в последния голям завой на реката, по чиито брегове се издигаха белите планини на солниците. Сред гъстите боровите гори, израсли на пясъчливата почва, видяхме пристанището на Бонанса. То беше в малък залив, в който имаше многобройни галери и други кораби. По-далеч, ясно очертани на следобедната светлина, се открояваха камбанарията на катедралата и най-високите къщи на Санлукар де Барамеда. Тогава морякът под платното и шкиперът насочиха лодката към отсрещния бряг. Търсеха десния брод на широкото течение, което левга и половина по-нататък се вливаше в океана.

Слязохме, като намокрихме краката си, и се приютихме край една дюна, чиито пясъчен гребен се простираше до течението. Трима мъже, които дебнеха под боровете на една горичка, дойдоха да ни посрещнат. Бяха облечени в кафяво, с ловни дрехи. Но щом се приближиха, забелязахме, че оръжията им не бяха такива, с каквито се стреля по зайци. Този, който изглежда беше водачът, мъж с червеникаворуси мустаци и маниери на военен, зле прикривани под селското облекло, беше разпознат от ковчежника Олмедийя. Двамата се дръпнаха настрана да поговорят, докато нашата малка войска се насъбираше под сянката на боровете. Останахме известно време така, излегли се на пясъка, покрит с килим от сухи иглички, и гледахме Олмедийя, който продължаваше да си бърбри с другия мъж и на моменти кимаше равнодушно с глава в знак на съгласие. Понякога двамата поглеждаха към едно голямо възвишение, което се издигаше на петстотин крачки по-надолу, на същия бряг на реката. Човекът с червеникаворусите мустаци се обръщаше към онова място, явно давайки големи обяснения и много подробности. Накрая Олмедийя се раздели с мнимите ловци, които, след като ни огледаха изпитателно, поеха към боровата горичка, а ковчежникът дойде при нас. Сред пясъчния пейзаж той се открояваше като странно черно петно.

— Всичко е там, където трябва да бъде — каза той.

После отведе настрана господаря ми и двамата тихо проведеха кратък разговор. От време на време Алатристе преставаше да се взира между ботушите си, за да погледне към нас. Накрая Олмедийя млъкна

и видях, че капитанът задава два въпроса, а другият кимва два пъти. Тогава двамата клекнаха и Алатристе извади камата и започна да рисува с нея някакви фигури на земята. Всеки път, когато вдигаше глава, за да пита нещо ковчежника, онзи отново кимваше утвърдително. Прекараха в това занимание дълго време, а сетне капитанът за кратко остана неподвижен и замислен. След това дойде и ни каза как ще нападнем кораба „Никлаасберген“. Обясни го с малко думи, без да се разпростира в подробности и без да го украсява.

— Две групи, в лодки. Едната атакува първоначално абордажната кула, като се опитва да вдига шум. Но без изстрели. Ще оставим pistolетите тук.

Чу се ропот и някои мъже размениха недоволни погледи. Един даден навреме изстрел позволяваше да видиш сметката на противника с по-голяма бързина, отколкото с хладното оръжие, при това отдалеч.

— Ще се бием — каза капитанът — на тъмно и ще сме много разпилени, не искам да се надупчим едни други... Освен това, ако някой се разкрие с нежелан изстрел, то от галеона ще ни обстрелят с аркебузи, преди да сме се качили на борда.

Тук се спря и ни изгледа много спокойно.

— Кои от ваши милости са служили на краля?

Почти всички вдигнаха ръка. С палци, затъкнати в колана, много сериозен, Алатристе ни изгледа един по един. Гласът му беше също толкова леден, колкото и очите му.

— Имам предвид тия, които наистина са били войници.

Мнозина се подвоумиха, почувстваха се неловко и се спогледаха крадешком. Двама-трима смъкнаха ръцете си, други ги задържаха вдигнати, докато Алатристе не се втренчи в тях и в крайна сметка още неколцина ги смъкнаха. Освен Копонс задържаха вдигната ръката си Хуан Хакета, Сангонера, Енрикес Левичаря и Андресито Петдесетте удара. Алатристе посочи още Еслава, Сарамаго Португалеца, Хинесильо Хубавеца и моряка Суарес.

— Тези девет мъже ще сформират групата за носа. Ще се качат едва когато ония на кърмата вече се сражават в абордажната кула. Целта им ще бъде да изненадат екипажа неподготвен и в гръб. Идеята е те да се доберат на борда безшумно откъм котвата, да овършеят палубата пред себе си и после всички да се срещнем на кърмата.

— Предвидени ли са водачи за всяка група? — попита Панчо Буйяс.

— Да. Себастиан Копонс — на носа, аз самият — на кърмата заедно с ваша милост и господата Кагафуего, Кампусано, Гусман Рамирес, Маскаруа, Кавалера Илийескас и Галеона.

Погледнах едните, после другите, отначало бях объркан. Що се отнася до качествата на мъжете, разликата в пропорциите беше твърде очевидна. Накрая разбрах, че Алатристе поставяше по-добрите под командването на Копонс и запазваше за себе си най-недисциплинираните и тези, на които можеше да се има най-малко доверие, като изключенията бяха мулатът Кампусано и може би Бартоло Кагафуего, който, въпреки че беше по-скоро самохвалко, отколкото смелчага, от чувство за срам щеше да се бие добре под погледа на капитана. Това означаваше, че групата на носа щеше да е тази, която ще реши играта. Докато тези на кърмата, пушечното месо, щяха да отнесат най-неприятната част от битката. И ако нещо се объркаше или онези на носа се забавеха много, те щяха да понесат и най-тежките загуби.

— Планът — продължи Алатристе, — е да се отреже котвеното въже, така че корабът да бъде отнесен от течението към брега и да заседне в една от пясъчните плитчини, намиращи се срещу вдадената във водата суша на Сан Хасинто. Групата от носа ще носи за целта две брадви... Всички ще останем на борда, докато корабът не стигне дъното на плитчината... Тогава ще отидем на сушата. От мястото, на което ще се намираме, до нея ще може да се стигне, като газим във вода, стигаща ни до гърдите. После ще оставим делото в ръцете на други хора, които ще са подготвени за това.

Мъжете размениха погледи. От боровата горичка до тях достигаше монотонната свирня на щурците. Ведно с бръмченето на мухите, нападащи ни на рояци, това беше единственият шум, който се чу, докато всеки размишляваше мълчешком.

— Ще има ли силен отпор? — попита Хуан Хакета, който хапеше умислен бакенбардите си.

— Не знам. Нека предположим, че ще бъде поне със средна сила.

— Колко еретици има на борда?

— Не са еретици, а фламандци-католици, но е все едно. Изчисляваме, че са между двадесет и тридесет, макар че мнозина ще

скочат зад борда... Има и още нещо важно: докато все още има живи членове на екипажа, никой от нас не трябва да произнася и дума на испански — Алатристе погледна Сарамаго Португалеца, който слушаше внимателно със строгия си вид на кльошав идалго, а книгата се подаваше от джоба на дрехата му, както обикновено. — Ще бъде добре този господин да извика нещо на неговия език, а тези, които знаят английски или фламандски думи, нека също да изкрещят някоя и друга — капитанът си позволи лека усмивка под мустак... — Идеята е да решат, че сме пирати.

Това отслаби напрежението, изпълнило атмосферата. Чу се смях и мъжете се спогледаха развеселени. При подобна компания това не беше кой знае колко далеч от действителността.

— А какво става с ония, които не се хвърлят във водата? — поиска да узнае Маскаруа.

— Никой член на екипажа не трябва да стигне жив до пясъчната ивица... Колкото повече им вземем страха в началото, толкова по-малко ще се налага да убиваме.

— А какво ще правим с ранените и онези, които искат да се предадат и молят за милост?

— Тази нощ няма да има милост.

Неколцина подсвирнаха през зъби. Имаше шегаджийски потупвания по рамото и тих смях.

— А какво ще стане с нашите ранени? — попита Хинесильо Хубавеца.

— Ще слязат с нас и ще им бъде дадена помощ на сушата. Там всички ще получим парите си и всеки ще си хване пътя.

— А ако има убити? — Галеона се усмихваше с нарязаното си лице... — Всеки взема определена сума или накрая си поделяме всичко.

— Ще видим.

Смелчагата изгледа другарите си и после усмивката му стана поширока.

— Би било добре да го знаем сега — каза той не особено дружелюбно.

Алатристе свали много бавно шапката си и прекара ръка през косата си. Сетне отново си я тури на главата. Начинът, по който гледаше другия, не оставаше никакви съмнения.

— Би било добре за кого?

Беше го произнесъл, като провлачваше думите, с едва чут глас. Говореше с любезен тон, който не би заблудил дори кърмаче. Още по-малко пък Галеона, който схвана посланието, отместа очи и повече нищо не каза. Ковчежникът Олмедийя се беше приближил малко към капитана и му прошепушна няколко изречения на ухото. Господарят ми кимна.

— Остава още нещо важно, за което господинът току-що ми напомни... Никой, под никакъв предлог — Алатристе обхождаше със студените си като скреж очи присъстващите, — абсолютно никой няма да слиза в трюмовете на кораба, нито ще има вземане на лична плячка, никаква, абсолютно никаква.

Сангонера вдигна любопитно ръка.

— А ако някой от екипажа се навре там долу?

Галеона пригладжаше замислен мазната си коса, прибрана на опашка. Накрая изрече това, което всички мислеха.

— И какво толкова има в тая светая светих, което не трябва да се вижда?

— Това не е ваша работа. Всъщност то дори не ми влиза и на мен в работата. Надявам да не се налага да го напомням на никого от вас.

Другият се изсмя дебелашки.

— Да не е въпрос на живот и смърт?

Алатристе го изгледа втренчено.

— Точно така.

— Да му се не види, искате прекалено много — смелчагата се напери, издаде единия си крак напред, после прехвърли тежестта си на другия... — Честна дума, ваша милост знае кой съм аз и нека си припомни, че си няма работа с плахи хорица, които ще изтърпят подобни заплахи. Измежду мен и другарите ми, кой повече, кой по-малко...

— Не давам пет пари какво може да изтърпи или не може да изтърпи ваша милост — прекъсна го много хладно Алатристе. — Това е положението, всички сте предупредени и никой не може да се отмята.

— А ако на нас това сега не ни се нрави?

— Много гръмко ми звучи това множествено число — капитанът прекара два пръста по мустаците си и сетне посочи с жест боровата

гора... — Колкото до единственото число на ваша милост, с голямо удоволствие можем да го обсъдим двамата в онази горичка.

Бабаитът призова мълчешком другарите си. Едни го гледаха с известно чувство на солидарност, други — не. От своя страна Бартоло Кагафуего с дебелимата си свъсена вежда се беше изправил и се беше приближил със заканителен вид, за да подкрепи капитана. Аз самият протегнах ръка зад гърба си, опитвайки се да напипам камата. По-голямата част от мъжете извиха очи встрани, подсмиваха се скришом и гледаха как Алатристе докосва безизразно ръкохватката на шпагата. Никой не би възразил да присъства на една добра свада, в която капитанът да даде урок по фехтовка. Ония, които познаваха историята му, вече бяха имали случай да я разяснят на останалите. Тъй че Галеона с мерзкото си безочие и с прекомерно наперения си вид на голям главорез (не беше работа да се надуваш точно сред тия типове), не се радваше на добри чувства от страна на останалите.

— Друг път ще си поговорим — каза накрая грубиянът.

Беше мислил дълго, но не желаше да се прости с физиономията си. Някои от братството направиха гримаси на разочарование или се подбутнаха с лакти. Жалко. Нямаше да има дуел в гората тази вечер.

— Ще си поговорим — отвърна сговорчиво Алатристе, — когато пожелаете.

Повече никой нищо не оспори, нито имаше опити да се предизвика разпра, нито по лицата им се изписваше намерение да го сторят. Всичко се успокои, Кагафуего отпусна свъсената си вежда и всеки се зае със задълженията си. Тогава забелязах, че Себастиан Копонс сваля ръката си от дръжката на пистолета.

Мухите жужаха и кацаха по лицата ни, когато подавахме предпазливо глави над гребена на огромната дюна. Пред нас плитчината на Санлукар беше прекрасно осветена от залязващото слънце. Между залива на Бонанса и вдадената суша на Чипиона, където Гуадалкивир се отваряше към морето на разстояние от около левга, устието на реката представляваше гора от окичени със знамена мачти и платна на платноходи, урки, тримачтови съдове, каравели, малки и големи, океански и каботажни кораби, пуснали котва сред пясъците или сновящи във всички посоки. Тази гледка продължаваше

по целия бряг на изток, по посока на Рота и залива на Кадис. Някои чакаха прилива, за да се изкачат към Севиля, други разтоварваха стоките в помощни съдове или подготвяха корабите, за да отпътуват за Кадис, след като кралските чиновници се качат на борда и прегледат товара. На отсрещната страна можехме да видим процъфтяващия Санлукар, простиращ се на левия бряг, чиито нови къщи се спускаха досами водата, както и едновременния анклав, опасан със зидове на хълма, където се издигаха кулите на замъка, дворецът на херцозите, катедралата и сградата на старата митница, благодарение на която толкова много хора се обогатяваха в дни като този. Окъпаният в злато от слънцето град, по чиято крайбрежна ивица нагъсто бяха подредени изтеглени на пясъка рибарски лодки, гъмжеше от хора, а между закотвените кораби постоянно сновяха платноходки.

— Ей там е „Вирхен де ла Регла“ — каза ковчезникът Олмедийя.

Говореше, като снижаваше гласа си, сякаш можеха да ни чуят на другия бряг, и попиваше потта от лицето си с омачкана и подгизнала кърпа. Беше по-блед отвсякога. Не беше свикнал с ходенето пеша, нито с влаченето из дюни и хрусталаци, така че усилията и горещината му действаха зле. Беязаният му с мастило показалец сочеше голям галеон, пуснал котва между Бонанса и Санлукар, закътан зад един пясъчен гребен, който морският отлив започваше да открива. Предницата му беше обърната по посока на вятъра, който духаше от юг и къдреше повърхността на водата.

— А онзи — додаде той, показвайки друг, по-близък съд, — е „Никлаасберген“.

Проследих погледа на Алатристе. Изпод периферията, надвиснала над очите му, за да го предпазва от слънцето, капитанът огледа внимателно холандския галеон. Той стоеше закотвен отделно, близо до нашия бряг, към вдадената суша на Сан Хасинто и наблюдателната кула, която се издигаше там с цел да предупреждава за нашествията на берберските, холандските и английските пирати. „Никлаасберген“ беше черна като смола урка, с три мачти, на чиито стени бяха здраво прихванати платната. Беше къса и грозна, изглеждаше тромава, с много висока кърма, боядисана под фенера в бяло, червено и жълто. Представляваше съвсем обикновен товарен

кораб, който с нищо не предизвикваше внимание към себе си. Носът му също сочеше на юг, а амбразуриите за оръдията от двете му страни бяха отворени, за да се проветряват долните палуби. Не се забелязваше особено движение на борда.

— Беше закотвен до „Вирхен де ла Регла“ до разсъмване — обясни Олмедийя. — После хвърли котва там.

Капитанът изучаваше всяка дреболия от пейзажа, подобно на хищна птица, която по-късно ще трябва да се нахвърля на жертвата си на тъмно.

— Цялото ли злато държат на борда? — попита той.

— Липсва една част. Не искаха да остават до другия кораб, за да не бъдат съмнения... Остатъкът ще бъде докаран на свечеряване, с лодки.

— С какво време разполагаме?

— Ще отплува чак утре, с прилива.

Олмедийя посочи каменните останки на порутен сайвант за рибарски мрежи, който се виждаше на брега. По-нататък се открояваше пясъчната дюна, която отливът оставяше открита.

— Онова там е нашето място — каза той. — Дори при висок прилив може да се стигне до брега с ходене.

Алатристе притвори още повече очи. Наблюдаваше предпазливо едни черни скали, които стърчаха над водата, малко по-навътре.

— Това е плитчината на Кабо^[2] — рече той. — Спомням си я добре... Галерите винаги се опитваха да я избегнат.

— Не мисля, че тя трябва да ни тревожи — отвърна Олмедийя. — По това време приливът, бризът и течението на реката ще са благоприятни за нас.

— И добре че е така. Защото, ако килът вместо в пясъка се забие в камъните, отиваме на дъното... Златото — също.

Пълзешком, като се опитвахме да не вдигаме глави, отстъпихме назад, за да се присъединим към останалата част от мъжете. Те бяха налягали върху плащовете и палтата и чакаха с тъпоумие, присъщо на занаята им. И без някой да беше споменавал нещо по въпроса, просто по инстинкт, те се бяха скупчили и образували групички с онези, в чиято компания щяха да бъдат по време на абордажа.

Слънцето се скриваше зад боровата горичка. Алатристе отиде и седна на своя плащ, взе меха с виното и отпи една глътка. Аз постлах

одеялото си на земята, до Себастиан Копонс. Арагонецът дремеше, легнал по гръб, с кърпичка на лицето, за да се предпазва от мухите, и със скръстени върху дръжката на камата си ръце. Олмедийя дойде при капитана. Беше преплел пръстите на ръцете си и въртеше палци.

— Аз също идвам — каза тихо той.

Забелязах как Алатристе застина с наполовина вдигнат мях и се взря в него.

— Идеята не е добра — рече след миг.

Бледата кожа и занемарените заради пътуването брада и мустаци придаваха на ковчезника уязвим вид. Ала той стискаше упорито устни.

— Влиза в задълженията ми — настоя той. — Аз съм чиновник на краля.

Капитанът остана умислен за кратко, докато избърсваше виното от мустаците си с опакото на ръката си. Накрая остави меха и се отпусна на пясъка.

— Както желаете — каза неочаквано той. — Никога не се бъркам в работи, засягащи чуждите задължения.

Помълча още малко, размишляваше. Сетне сви рамене.

— Ще тръгнете с групата на носа — каза след това.

— А защо не с ваша милост?

— Да не слагаме всички яйца в една и съща кошница, за да не ги изпотрошим всичките.

Олмедийя ми отправи поглед, който аз издържах, без да мигна.

— А момчето?

Алатристе ми хвърли небрежен поглед, после отпусна токата на колана си с шпагата и камата и нави ремъка около оръжията. След това остави всичко под сгънатото одеяло, което му служеше за възглавница, и разкопча дрехата си.

— Иниго идва с мен.

Излегна се и тури шапката върху лицето си, възнамеряваше да си почине. Олмедийя кършеше пръсти, наблюдаваше капитана и все не спираше да играе с ръцете си. Равнодушието му като че ли не беше толкова ненакърнимо, колкото в други случаи. Сякаш в главата му се въртеше мисъл, която не се осмеляваше да изкаже на глас.

— А какво ще стане — реши се той най-сетне, — ако групата на носа се забави, или не успее да почисти навреме палубата?... Искам да

кажа, че... Ами... Ако на ваша милост, капитане, ви се случи нещо.

Алатристе не помръдна под шапката си, която криеше физиономията му.

— В такъв случай — каза той, — корабът „Никлаасберген“ вече няма да е моя работа.

Заспах. Както много пъти се беше случвало във Фландрия преди даден поход или преди сражение, склопих клепачи и оползотворих времето, което имах пред себе си, за възстановяване на силите си. В началото беше неспокойна дрямка, като от време на време отварях очи, за да доловя последната дневна светлина, легналите тела около мен, дишането и хъркането, тихото бърборене и непомръдващата фигура на капитана с шапката на лицето му. После ме налегна дълбок сън и аз се оставих да се нося в черни и кротки води, надолу по течението на едно безкрайно море, осеяно от безброй платноходи, които се простираха чак до хоризонта. Накрая се появи Анхелика де Алкесар, както толкова много пъти досега. И този път потънах в очите ѝ и отново усетих на устните си сладкия допир на нейните. Огледах се наоколо, търсейки някого, на когото да изкрещя за щастието си. И там се оказаха, неподвижни в мъглата на фламандския канал, сенките на баща ми и на капитан Алатристе. Заджапах през калта и се присъединих към тях, за да изтегля шпагата си срещу огромна войска от призраци, надигащи се от гробовете си. Бяха мъртви войници, с нагръдници и ръждясали островърхи шлемове, стискаха оръжия в кокалестите си ръце и ни гледаха от бездънните очи на черепите си. Отворих уста, за да извикам в тишината познати думи, които вече нямаха никакъв смисъл, защото времето ги изтръгваше от мен една подир друга.

Събуди ме ръката на капитан Алатристе на рамото ми. „Дойде часът“, прошепна той съвсем тихо, а мустаците му почти докоснаха ухото ми. Никой не беше запалил огънове, не се виждаха никакви светлини. Луната, намаляваща и съвсем слаба, вече едвам светеше. Ала сиянието ѝ все пак очертаваше смътно профилите на черните фигури, които сновяха около мен. Чух стоманата да се хлъзва в ножниците, токите на колани и телените копчета да се закопчават, както и

откъслечен шепот. Мъжете натъкмяваха дрехите си, сменяха шапките с платнени кърпи, овързани около челото и увиваха оръжията в парцали, за да не ги издаде тракането на желязото. Както беше наредил капитанът, пистолетите се оставяха там, както и излишните дрехи. „Никлаасберген“ щеше да бъде взет на абордаж с хладно оръжие.

Опипом развързах дисагите с нашите дрехи и надянах новия си кадифен елек, все още доста здрав и плътен, чието предназначение беше да предпазва торса ми от ударите с нож. След това завързах обувките си с плетени подметки, после, за да не загубя камата, я подсигурих с канап, който прехвърлих през украшението на ръкохватката и колана, и затъкнах в кожения презрамник шпагата на съдебния пристав. Наоколо ми мъжете пиеха по една последна глътка от меховете си, облекчаваха се преди акцията и шушукаха помежду си. Алатристе и Копонс бяха свели глави един към друг и арагонецът получаваше последни наставления. Отстъпих крачка назад и се натъкнах на ковчезника Олмедийя, който ме позна и суховато ме потупа леко по гърба. При толкова кисел човек последното можеше да се смята за истински израз на обич. Забелязах, че той също носеше шпага на пояса си.

— Да вървим — рече Алатристе.

Потеглихме, като краката ни затъваха в пясъка. Разпознах някои от силуетите, които минаха покрай мен: високата и тънка фигура на Сарамаго Португалеца, снажния Бартоло Кагафуего, дребничкия Себастиан Копонс. Някой изтърси нещо шеговито и аз чух сподавения смях на мулата Кампусано. Тогава като гръм се разнесе гласът на капитана, който заповяда да се пази тишина, и повече никой не проговори на висок глас.

Когато минахме край боровата горичка, прозвуча ревът на някакво муле и аз погледнах натам, изпълнен с любопитство. Сред дърветата имаше скрити ездитни животни, както и неясни човешки фигури край тях. Несъмнено ставаше дума за хората, които по-късно, когато галеонът щеше да бъде изтеглен в плитчината, щяха да се заемат с разтоварването на златото. За да затвърдят подозренията ми, три черни сенки се отделиха от корията, и Олмедийя и капитанът се спряха при тях на тайно заговорническо сборище. Стори ми се, че познах предрешените ловци, които бяхме видели следобед. После те изчезнаха, а Алатристе заповяда да тръгваме отново. Сега се катерехме

по стръмното нанагорнище на една дюна, краката ни затъваха до глезените и на светлия пясък фигурите ни се очертаваше с по-голяма яснота. На върха шумът на морето достигна до нас и бризът погали лицата ни. Виждаше се едно голямо тъмно петно, в което блестяха, стигащи чак до черния като небето хоризонт, искрящите точки на фенерите на пусналите котва кораби, и изглеждаше така, сякаш звездите се отразяват в морето. В далечината, на отсрещния бряг, видяхме светлините на Санлукар.

Слязохме на плажната ивица, а пясъкът заглушаваше стъпките ни. Зад гърба си чух гласа на Сарамато Португалеца, който декламираше тихо:

*Пред мене прибори са нагласени,
със помощта на слънцето тогаз
стрема се точно да пресметна аз
места незнайни в нашата Вселена*

Някой попита какво, по дяволите, беше това, а Португалеца, без да се засяга, отвърна с благовъзпитан изговор и с провлачените си „с“-та, че това е Камоеш^[3] и че писателите не се изчерпват с проклетите Лопе и Сервантес, и че той преди да влезе в битка рецитира туй, що извира от душата му, и че ако на някого не му харесва „Лузиади“, да върви на майната си.

— Бяхме малцина и се появи река Тахо — измърмори някой.

Нямаше повече коментари, Португалеца продължи да мърмори под носа си стихове, и ние продължихме пътя си. При коловете на рибарския талян видяхме две лодки, които чакаха, с по един мъж във всяка от тях. И ние се събрахме на брега в очакване.

— Моите да тръгват след мен — каза Алатристе.

Беше без шапка, с елека от биволска кожа и шпагата и бискайската кама, затъкнати в колана. При неговата заповед мъжете се разделиха на предвидените групи. Чуха се сбогувания и пожелания за късмет, някоя и друга шега и обичайните надути фрази за душите, които всеки един предвиждаше да освободи от неволите на тоя свят. Усецаше се прикрита нервност, някой блъсна някого в тъмнината, някой изруга. Себастиан Копонс мина наблизко, следван от своите хора.

— Дай ми време — рече той тихо на капитана. — Но не много.

Другият кимна с глава в мрака, както обикновено правеше, и остана там, докато хората му се качваха на борда. Последен беше ковчежникът Олмедийя. Черните му одежди го караха да изглежда още по-тъмен. Той нагази неловко, но героично във водата, а аз му помагах да се качи на лодката, защото беше оплел нозе в собствената си шпага.

— Гледай да го пазиш, ако можеш — каза Алатристе на Копонс.

— Сега я втасах, Диего — отвърна арагонецът, докато увиваше кърпата, която носеше на врата, около главата си. — Прекалено много ангажименти за една нощ.

Алатристе се засмя леко, едва чуто.

— Кой би си го помислил, а?... Да колим фламандци в Санлукар. Копонс изръмжа.

— Все тая. Щом е да ги колим, мястото няма значение.

Дружината за кърмата също се товареше. Отидох при тях, нагазих във водата, качих се в лодката, и се настаних на една пейка. Миг по-късно капитанът се присъедини към нас.

— По греблата — рече той.

Сложихме вървите на веслата там, където се закачаха, и загребахме, като се отдалечихме от брега, докато морякът насочваше лодката по посока на близката светлина, блещукаща по накъдрената от нощния вятър вода. Другата лодка се движеше близо и тихо, като веслата се потапяха във водата и се показваха над нея крайно внимателно.

— Полека — каза Алатристе... — Полека.

Подпрял стъпала на пейката отпред, седнал до Бартоло Кагафуего, аз първо прегъвах гръб над веслата, после изпъвах тяло назад и дърпах силно. В края на всяко движение оставах загледан нагоре, към звездите, които се открояваха ясно на небосклона. При навеждането напред понякога се обръщах да погледна назад, между главите на другарите си. Светлината на кърмата на галеона се виждаше все по-близо.

— В последна сметка — мърмореше Кагафуего, пухтейки над веслата, — така и не се отървах от гребането.

Другата лодка започна да се отдалечава от нашата с дребния силует на Копонс, изправен на носа. Скоро се стопи в тъмнината и се чуваше единствено глухият шум от веслата. После дори той изчезна.

Сега вятърът беше по-хладен и водата се движеше с леко вълнение, при което вълните достигаха половин метър. То клатушкаше съда и ни принуждаваше да бъдем внимателни в ритъма на гребането. На половината път капитанът заповяда да се сменим, за да не бъдат преуморени част от нас, когато настъпи моментът за абордажа. Панчо Буйяс дойде на моето място, а Маскаруа зае това на Кагафуего.

— Пазете тишина и бъдете много внимателни — каза Алатристе.

Намирахме се много близо до галеона. Можех по-обстойно да разгледам тъмния му масивен силует с мачтите, открояващи се на фона на нощното небе. Фенерът, запален на абордажната кула, ни показваше ясно кърмата. Имаше друг фенер на палубата, който осветяваше ванти, въжета и основата на гротмачтата. Тънка ивица светлина се прокрадваше през две от амбразуриите за оръдията, отворени на двата борда. Не се виждаше жива душа.

— Оставете веслата! — прошепна Алатристе.

Мъжете спряха да гребат и вълнението подхвана лодката. Намирахме се на по-малко от двадесет вари^[4] от огромната кърма. Светлината на фенера се отразяваше във водата, досами носовете ни. Отстрани на галеона, към портиците, имаше завързана голяма лодка, над която висеше въжена стълба.

— Пригответе абордажните куки.

Мъжете измъкнаха изпод пейките четири абордажни куки, към които бяха завързани въжета с възли по тях.

— Отново по веслата... Тихо и много бавно.

Пак започнахме да напредваме, докато морякът ни насочваше към лодката и стълбата. Така преминахме под извънмерно високата и черна кърма, като търсехме място, което светлината на фенера да остава неосветено. Всички сдържахме запъхтяното си дишане и гледахме нагоре със затаен страх, опасявайки се, че всеки миг може да се появи някое лице, последвано от вик за тревога, както и от градушка от куршуми или оръдейни изстрели. Накрая греблата паднаха на дъното на лодката и тя се плъзна, докато срещна дъските на борда, до голямата лодка и точно под стълбата. Шумът от удара, помислих си аз, навярно е разбудил целия залив. Но истината е, че никой не се провикна отвътре, нито пък се случи нещо обезпокоително. През цялата лодка премина тръпка на напрежение, докато мъжете освобождаваха оръжията от парцалите и се готвеха да се покатерят.

Затегнах добре кукичките на елека си. За секунда лицето на капитан Алатристе се озова много близо до моето. Не можех да видя очите му, но знаех, че ме гледа настойчиво.

— Всеки за себе си, хлапе — каза ми той с много тих глас.

Кимнах с пълното съзнание, че той не може да види жеста ми. После усетих ръката му да ляга на рамото ми, много твърда и съвсем за кратко. Вдигнах очи нагоре и преглътнах на сухо. Палубата беше на пет-шест лакътя над главите ни.

— Нагоре! — прошепна капитанът.

Най-сетне можах да видя лицето му на далечната светлина на фенера и соколовия му профил над мустаците, когато подхвана да се катери по стълбата, докато гледаше нагоре, а шпагата и камата потракваха на кръста му. Без да мисля, тръгнах след него. Междувременно чувах мъжете, вече без да се прикриват, да мятат абордажните куки, които отекваха върху дъските на палубата и при закачането си на фалшборда. Сега всички отдадохме силите си в катеренето, с трескава бързина и с почти болезнено напрежение, което раздираше мускулите и стомаха ми, докато се захващах за въжетата на стълбата и се качвах на тласъци, стъпало по стъпало, хлъзгайки се по влажната дървения на страничния борд на кораба.

— Да му се не види! — рече някой долу.

Тогава над главите ни прозвуча вик на тревога и когато погледнах, видях едно лице, наполовина осветено от фенера. Имаше уплашено изражение и ни наблюдаваше как се катерим нагоре така, сякаш не вярваше на случващото се. И навярно умря, без да повярва докрай на очите си, защото капитан Алатристе, който вече достигаше неговата височина, заби камата си до дръжката ѝ в гърлото му и онзи изчезна от погледите ни. Сега вече горе се чуваха повече гласове, както и тропот от притичвания из вътрешността на кораба. Няколко глави се подадоха предпазливо на амбразуриите на оръдията и отново се прибраха вътре, като крещяха нещо на фламандски. Ботушите на капитана ме удариха в лицето, когато стигна горе и скочи на палубата. В този момент друга физиономия се показа над планшира малко по-нагоре, над абордажната кула. Видяхме запален фитил, изстрел на аркебуз отекна с гърмеж и нещо мълниеносно и силно изсвистя сред нас, чу се удар в месо и трошене на кости. Някой, който се качваше от лодката, близо до мен, падна по гръб в морето с плясък и без да гъкне.

— Нагоре!... Нагоре! — припираха мъжете зад мен, като се бутата един друг, за да се качват.

Със стиснати зъби, със свита глава, сякаш можех да я скрия между раменете, изкатерих това, което ми оставаше, с възможно най-голяма бързина, стъпих на палубата и веднага щом го сторих, се подхлъзнах в голяма локва кръв. Надигнах се, целият омазан и смаян, подпирайки се на трупа на заклания моряк, а зад мен на борда се появи брадатото лице на Бартоло Кагафуего. Очите му бяха изхвъркнали от напрежението, а свирепостта на щърбавата му физиономия се подсилваше от огромния нож, който стискаше между зъбите си. Намирахме се точно в подножието на бизанмачтата, до стълбата, отвеждаща към абордажната кула. Сега имаше повече от нашите, изкатерили се до палубата по въжетата за абордажните крикове и беше цяло чудо, че целият галеон не се беше събудил и не се беше стекъл да ни окаже топъл прием, след като вече се беше разнесъл онзи аркебузен изстрел и се беше вдигнал целият онзи шум от удари, стъпки, падане и свистене на стомана, изтеглена от ножниците.

Извадих шпагата с десницата си, а лявата ми ръка посегна към камата. Огледах се наоколо объркан, в търсене на противник. И тогава видях, че въоръжени мъже излизат тичешком на палубата в безпорядък от вътрешността на кораба; мнозина бяха едри и руси, каквито ги знаехме от Фландрия, и че се появяват и други, на горната палуба, между гротмачтата и абордажната кула, че всъщност бяха твърде много и че капитан Алатристе вече раздаваше удари като истински дявол, за да си проправи път към стълбата за кулата. Притекох се на помощ на господаря си, без да проверя дали Кагафуего и останалите тръгват след мен, или не. Сторих го, мълвейки името на Анхелика като предсмъртна молитва. И с последен проблясък на разум, докато се хвърлях в атака, виейки като побъркан, разбрах, че ако Себастиан Копонс не дойдеше навреме, абордажът на „Никлаасберген“ щеше да е нашето последно приключение.

[1] Вириато — голям пълководец от лузитански произход, който век и половина преди раждането на Христа е владял по-голямата част от Иберийския полуостров. — Б.пр. ↑

[2] Кабо (исп.) — геогр. нос. — Б.пр. ↑

[3] Луиш ди Камоеш (1525–1580) — знаменит португалски поет, автор на „Лузиади“. — Б.пр. ↑

[4] Вара (исп.) — мярка за дължина, равна на 0,835 м. — Б.пр. ↑

IX. СТАРИ ПРИЯТЕЛИ И СТАРИ НЕПРИЯТЕЛИ

Понякога и китката, и цялата ръка се уморяват да убиват. Диего Алатристе би дал остатъка от живота си (който навярно не беше кой знае колко голям), за да може да отпусне оръжията и да полегне за миг. На този етап от развоя на сражението той продължаваше да се бие от фатализъм и от вярност към занаята. И може би безразличието към резултата по парадоксален начин го поддържаше жив сред целия хаос на тази битка. Биеше се, спокоен както обикновено, със сляпо доверие в зоркото си зрение и реакцията на мускулите си. При хора като него и при подобни премеждия да забравиш за въображението и да оставиш тялото на инстинкта беше най-добрият начин да не изпуснеш съдбата от ръцете си.

Той изтръгна шпагата си от човека, когото току-що беше пробол, като го бутна с крак, за да си помогне при освобождаването на острието. Около него се разнасяха само викове, ругатни, стенания и от време на време някой гърмеж на пистолет или аркебузен изстрел откъм фламандците, които осветяваха мрака и позволяваха да се видят за миг групите мъже, връхлитащи едни срещу други на рояци, както и локвите кръв, които клатушкането на палубата отвеждаше към отточните процеди.

Обзет от внезапно прояснение, той спря един саблен удар, изви ловко тяло, отвърна с шпагата в празното пространство и почти не се трогна от факта, че не е улучил целта. Другият се отдръпна и предпочете да се занимае с едного, който му се нахвърляше отзад. Алатристе се възползва от мига, за да си поеме дъх, да подпре гръб на една от преградите и да си почине. Стълбата към абордажната кула се намираще пред него, огряна отгоре от фара и напълно достъпна наглед. Беше се наложило да се пребори с трима мъже, за да стигне дотук, а всъщност никой не беше предвиждал, че ще се натъкнат на толкова неприятели. Кърмовата кула беше добро укрепление, за да могат да удържат положението, докато Копонс дойдеше със своите хора. Но

когато Алатристе се огледа, установи, че повечето от предвожданиите от него хора се бяха вкопчили в схватка на живот и смърт, и че почти всички се биеха и умираха на това място на палубата, до което бяха успели да се доберат след катеренето.

Примирен, той забрави за кулата и се върна назад. Озова се срещу една шпага, навярно на същия мъж, който го беше избегнал преди малко. Тъй че капитанът го наръга с камата в кръста, раздвижи китката така, че острието да опише вътре кръг и да нанесе възможно най-голяма щета, и после измъкна камата, докато другият падаше на земята и виеше като осъден на вечни мъки. Един изстрел от упор го заслепи съвсем отблизо. Тъй като знаеше, че никой от неговите хора не носеше пистолет, той зае отбранителна позиция срещу мястото, откъдето дойде блясъкът, и започна да раздава удари слепешката. Натъкна се на някого, оплетоха ръце и после паднаха на окървавената палуба. Капитанът удряше неспирно с глава по лицето на другия, още, и още, докато накрая успя да насочи така камата, че да я вмъкне между двамата. Фламандецът нададе крясък, щом усети, че е ранен, и побягна на четири крака. Алатристе се обърна и нечие тяло се строполи върху него, шепнейки на испански: „Пресвета майко, Исусе, пресвета майко“. Не можа да разбере кой беше, нито имаше време да провери. Освободи се от падналия, изправи се на крака с шпага в една ръка и с кама в лявата, чувствайки, че тъмнината около него се оцветяваше в червено. Мъжете надаваха ужасяващи викове и беше невъзможно да направиш и три стъпки по палубата, без да се подхлъзнеш в кръвта.

Дрън, звън. Всичко сякаш се случваше така бавно, че капитанът се изненада, че между един и друг негов удар срещу него не налитат десет-дванадесет противника. Почувства, че го раняват по лицето, беше много силен удар и устата му се изпълни с познатия метален вкус на кръвта. Вдигна шпагата с предпазната ѝ част до челото си, за да нанесе удар с опакото върху едно лице, което се намираще близо — бледо, размито петно, което впоследствие изчезна с рев. Битката го придвижваше ту в една, ту в друга посока, докато накрая Алатристе отново се озова до стълбата към кърмовата кула, където имаше повече светлина. Тогава установи, че между подмишницата и лакътя на лявата си ръка стискаше шпага, отнета от някого преди много, много време. Остави я да падне, като се обръщаше с насочена кама, защото смяташе, че има врагове зад гърба си. И в този момент, точно когато се канеше

да се хвърли в контраатака, разпозна брадатата и ожесточена физиономия на Бартоло Кагафуего, който сечеше на всички страни, без да гледа на кого попада, а от устата му излизаше пяна. Алатристе се завъртя в другата посока в търсене на противници и го стори точно навреме, за да спре удара на една абордажна пика, чието острие търсеше лицето му. Избегна я, спря се, нанесе напречен удар, после заби острието до дъно, върхът на шпагата се запъна с внезапно изпукване, беше срещнал кост. Той дръпна лакът, за да освободи оръжието и отстъпвайки крачка назад, се спъна в навити корабни въжета и се строполи по гръб по стълбите. Храс. Ох. Помисли, че сега вече си е счупил гръбнака. В същия миг някой започна да го налага с приклад на аркебуз и той се сви, за да запази главата си. Натъкна се на друг и поради невъзможността да разбере дали е приятел, или неприятел, се подвоуми, заби веднъж острие, а после спря, за всеки случай. Гърбът го болеше силно. Прииска му се да изстене, за да дойде облекчението (дългото стенание през зъби беше добър начин да излъжеш болката и да ти олекне), но от гърлото му не се откъсна никакъв звук. Главата му кълтеше, продължаваше да усеща кръв в устата си, а пръстите му бяха изтръпнали от стискането на шпагата и камата. За миг го завладя желанието да скочи зад борда. Вече съм прекалено стар, за да понеса всичко това, помисли си той с горчивина.

Отпусна се, колкото му беше необходимо, за да си поеме дъх, сетне се върна примирен към битката. Тук ще се мре, каза си той. И в същата секунда, когато се озова в подножието на стълбата и в кръга, описван от светлината на фенера, някой извика името му. Направи го с възклицание, в което имаше едновременно злост и изненада. Объркан, Алатристе се обърна по посока на този глас, като държеше шпагата пред себе си. Тогава се наложи да направи голямо усилие, за да преглътне слюнката и кръвта си. Не можеше да повярва на очите си. Да ме разпънат на Голгота, помисли си той, ако този пред мен не е Гуалтерио Малатеста.

Панчо Буйяс умря до мен. Мурсианецът се биеше с един фламандец, когато изневиделица онзи му гръмна с пистолета в главата. Беше толкова отблизо, че отнесе всичко от челюстта му нагоре, а пръснатите частици от черепа му ме достигнаха. Преди фламандецът

дори да беше отпуснал надолу пистолета си, вече бях прекарал острието на шпагата си през врата му, много бързо, неочаквано и с голям натиск, тъй че той се стовари върху Буйяс, издавайки задавени звуци на своя език. Развъртях се като мелница около себе си, за да удържа на разстояние всеки, който би пожелал да ме доближи. Стълбата на абордажната кула беше прекалено далеч, за да я стигна, тъй че опитах да сторя това, което правеха всички: да остана жив, докато Себастиан Копонс се появеше, за да ме измъкне оттам. Вече нямах въздух, за да произнеса нито името на Анхелика, нито на благословения Иисус. Пазех всичкия си дъх за спасяването на собствената си кожа. Дълго време избягвах шпаги и удари, като отвърщах, доколкото ми бе възможно. Понякога сред суматохата на щурма ми се струваше, че виждам капитан Алатристе. Ала опитите ми да го приближа се оказваха напразни. Между него и мен имаше твърде много хора, които се убиваха едни други.

Нашите се биеха майсторски. Сражаваха се с професионалната решимост на мъже, които са заложили всичко на една карта. Но онези от галеона бяха повече, отколкото очаквахме, и лека-полека ни избутваха към борда, през който се бяхме качили. Поне, рекох си аз, мога да плувам. Палубата беше покрита с безжизнени тела или такива, които се влачеха сред стенания, като и едните, и другите ни препъваха на всяка крачка. Започна да ме обзема страх, който не беше точно страх от смъртта (да умреш си беше в реда на нещата, беше казал Никасио Гансуа в затвора на Севиля), а от срама. От осакатяването, от поражението и от провала.

Някой ме нападна. Не беше едър и рус, каквито бяха повечето фламандци, а брадат и с жълтеникава кожа. Отправи ми няколко посичащи движения с острието, нанасяше ги неточно, хванал сабята с две ръце. Аз обаче не изгубих ума и дума, а заех позиция, стъпих здраво и с вещина на нозете си и на третото или четвъртото му приближаване, когато онзи замахна, връхлетях светкавично към гърдите му и оръжието ми потъна до предпазителя на ръкохватката. Почти се блъснах в лицето му (почувствах дъха му в своето), паднах с него на земята, без да отпускам дръжката и чух как острието на шпагата ми се прекършва в гърба му и в дъските на палубата. И още там го намушках пет-шест пъти добре в корема. При първите удари с най-голяма изненада го чух да вика на испански и за миг си помислих,

че съм се объркал и че току-що съм видял сметката на някого от другарите си. Но светлината, идваща на горната предна палуба освети наполовина съвсем непознато лице. Имаше испанци на борда, проумях аз. И съдейки по външния вид и по елека на тоя тип, те също бяха хора на оръжието.

Надигнах се объркан. Това доста променяше ситуацията, да му се не види, и за съжаление не към добро. Напънах се да помисля какво можеше да означава това, но битката вреше и кипеше и не предоставяше условия за решаване на подобна главоблъсканица. Потърсих по-добро оръжие от камата и намерих една абордажна пика с широко и късо острие, и огромна усукана украса на дръжката. Усещането на тежестта ѝ в ръката ми ме поуспокои. За разлика от шпагата, която бе с по-тънко острие и с връх, предназначен да ранява, тази пика позволяваше да си проправяш път с посичащи движения. Точно това и сторих: храс-храс, самият аз останах слисан от пукота, който произвеждах при ударите. Най-сетне се озовах при малка група, събрала се около мулата Кампусано, който се сражаваше с кървава дупка на челото, и Кавалера Илийескас, който вече не се сражаваше особено решително и беше очевидно, че търсеше начин да се измъкне и да се хвърли в морето.

Нечия противникова шпага проблесна пред мен. Вдигнах пиката, за да отклоня удара, и още не бях довършил движението, когато, обзет от внезапен пристъп на паника, установих грешката си. Ала вече беше късно: в тази миг, отдолу и отстрани нещо пробождащо и метално продупчи елека и навлезе в плътта ми. Изтръпнах до мозъка на костите, когато почувствах как стоманата се хлъзга със съскане между ребрата ми.

* * *

Всичко идваше по местата си, премина светкавична мисъл през ума на Диего Алатристе, докато заемаше позиция „ан гард“. Златото, Луис де Алкесар, присъствието на Гуалтерио Малатеста в Севиля и после там, на борда на фламандския галеон. Италианецът ескортираше товара и затова бяха срещнали такава неочаквана съпротива на борда на „Никлаасберген“: повечето от тези, които излизаха насреща им, не

бяха моряци, а испански наемници като тях самите. Всъщност битката се оказа сеч между кучета от една и съща глутница.

Не разполагаше с повече време за размисъл, защото след първоначалното изумление (Малатеста изглеждаше толкова смаян, колкото беше и той самият), италианецът вече връхлиташе, черен и заканаителен, насочил към него шпагата. Изведнъж отмалата на капитана изчезна като по чудо. Нищо не вдъхва повече сили в кървавите разпри от старата омраза. А неговата се разгоря, както можеше и да се очаква, по-жива и пламтяща отвсякога. Тъй че желанието да убива се оказа по-могъщо от инстинкта за самосъхранение. Дори Алатристе се оказа по-бърз от противника си, защото, когато дойде първият удар с шпага, той вече беше забил нозе в земята, отклони го с неочаквано движение и върхът на собствената му шпага се озова на педя от лицето на другия. Последният отскочи назад, за да се изплъзне. И този път капитанът забеляза, че на онзи кучи син му се беше изпарило всякакво желание да подсвирква „тирури-та-та“ или каквато и да било друга проклета мелодийка.

Преди италианецът да се съвземе, Алатристе настъпи заплашително много отблизо с шпагата и камата, тъй че на Малатеста не му остана нищо друго, освен да отстъпи и да си осигури пространство, за да направи своя ход. Сблъскаха се отново, стремително и точно под стълбата за абордажната кула. После продължиха боя отблизо с камите и удряйки извитите куки на шпагите си, докато стигнаха до вантите на другия борд. Тогава италианецът се блъсна в камбанката на едно от оръдията, което се намираще там, загуби равновесие и Алатристе изпита истинско удоволствие, виждайки страха в очите му, когато се обърна, замахна първо с лявата, после с дясната ръка, с върха на острието и с опакото на ръката, но за лош късмет в последното движение шпагата на капитана се обърна откъм плоската част. Последното беше достатъчно, за да нададе другият възкликание на дива радост. С ловкостта на змия той нанесе толкова поривист посичащ удар, че ако Алатристе не беше успял да отскочи напълно замаян, в същия миг щеше да предаде Богу дух.

— Колко е малък светът — промърмори Малатеста, като едва си поемаше дъх.

Все още изглеждаше изненадан, че вижда там стария си неприятел. От своя страна капитанът не каза нищо, задоволи се

единствено да заеме стабилно позиция и да остане нащрек. Стояха така вторачени един в друг, с шпаги и ками в ръцете, приведени и готови да нападнат. Около тях битката продължаваше и хората на Алатристе все така отнасяха по-тежката част. Малатеста хвърли един поглед наоколо си.

— Този път губиш, капитане... Хапката беше прекалено голяма.

Италианецът се усмихваше самоуверено, черен като смъртта, а белезникавата светлина на фенера правеше по-дълбоки белезите и следите от едра шарка по лицето му.

— Надявам се — додаде той, — че не си домъкнал хлапето в тая навалица.

Това беше едно от слабите места на Малатеста, прецени Алатристе, докато му нанасяше един висок удар: говори прекалено много и това отваря пролуки в защитата му. Върхът на шпагата докосна италианеца по лявата ръка, това го накара да изпусне камата си с ругатня. Тогава капитанът връхлетя там, където беше останал непокрит, разчитайки на своята кама. Замахна така ожесточено с нисък удар, че счупи оръжието си, забивайки го по погрешка в оръдието. За един миг с Малатеста се гледаха съвсем отблизо, почти вкопчени един в друг. После двамата мигом изтеглиха назад шпагите, за да спечелят пространство и всеки да нападне преди другия. Но докато се подпираше върху топчето със свободната ръка (същата, която го болеше), капитанът успя да ритне силно италианеца и да го блъсне в борда и вантите. В тази секунда се чу голяма врява откъм гърба им, от палубата между гротмачтата и абордажната кула. Звънът на нови стоманени остриета се разнесе по палубата на кораба. Алатристе не се обърна и не изпусна от очи неприятеля си. Ала по отчаяното лице на онзи, и изписалото се внезапно по него погребално изражение, успя да разбере, че Себастиан Копонс току-що е взел на абордаж „Никлаасберген“ откъм носа. За да го потвърди, италианецът отвори уста и изруга ужасяващо на майчиния си език. Спомена нещо за Исус Христос и Пресветата Дева.

Влачех се, притискайки раната си с ръце. Така успях да се облегна на купчина намотани въжета на палубата, точно до планшира. Там разкопчах дрехите си и затърсих прореза, който беше от дясната

страна на тялото ми. Но в тъмнината не можах да го открия. Почти не усещах болка, освен в ребрата, които стоманата беше докоснала. Ала чувствах как кръвта се разлива нежно между пръстите ми, стича се надолу към кръста, по бедрата ми, докато се слее с онази, от която бяха подгизнали дъските на палубата. Трябва да направя нещо, мина ми през ума, или кръвта ще ми изтече ей тук като на заклано добиче. От тази мисъл ми прилоша и вдишах въздух с пълни гърди, борейки се не припадна. Да изгубя съзнание беше най-сигурният начин кръвта да изтече през раната ми. Наоколо ми битката продължаваше и всички бяха прекалено заети, за да ги моля за помощ, при това, ако се провикнех, имаше вероятност някой неприятел да ме забележи и да ми отнесе главата с удар през шията. Тъй че предпочетох да си затварям устата и да се оправям сам. Бавно се отпуснах на здравата страна и бръкнах с пръст в раната, за да проверя колко е дълбока. Не беше повече от два инча: кадифеният елек си беше заслужил цената от двадесет ескудо. Можех да дишам добре и изглежда белият дроб не беше засегнат. Но кръвта все така течеше и аз отмалявах все повече. Или трябва да спра това, рекох си аз, или да се готвя за опело. На друго място би била достатъчна шепя пръст, за да спра кръвотечението, но наоколо нямаше нищо подобно. Не се намираше дори някое чисто парче плат. По някакъв начин бях довялкъл камата със себе си, защото беше между краката ми. Отрязах ивица от ризата си и я притиснах към раната. Това вече предизвика чувство на силно парене. Много ме заболя и трябваше да прехапя устни, за да не изкрещя.

Започвах да губя съзнание. Направих, каквото можах, рекох си аз, като опитвах да се утеша, преди да потъна в черния кладенец, отварящ се под нозете ми. Не мислех нито за Анхелика, нито за нещо друго. Все по-немоощен, облегнах глава на планшира и тогава ми се стори, че той се движи. Несъмнено главата ми се върти, заключих аз. Но тогава си дадох сметка, че шумът от битката беше намалял и че сега се чуваха повече гласове и се вдигаше голяма шумотевица откъм горната палуба и носа. Няколко души минаха през мен, като почти ме прегазиха и се хвърлиха във водата. Чух паническите им крясъци и как телата им цопнаха в реката. Погледнах нагоре слисан и ми се стори, че някой се беше покачил на стенгата на гротмачтата и режеше матафионите^[1], защото платното внезапно се разстла и се опна надолу, леко издуто от бриза. Тогава извих устни в тъпа и щастлива гримаса,

която трябваше да представлява усмивка, понеже проумях, че сме победили, че дружината на носа е успяла да среже котвеното въже и че галеонът започваше да се носи по течението в нощта по посока на пясъчните плитчини на Сан Хасинто.

Надявам се да притежава това, което се предполага, че има, и да не се предаде, помисли си Диего Алатристе, като отново зае позиция с шпагата. Силно вярвам, че този италиански кучи син ще бъде достатъчно почтен и няма да поиска пощада, защото така или иначе ще го убия, а не ми се иска да го сторя, когато е без оръжие. С тази мисъл, пришпорван от нетърпение да приключи веднъж завинаги с тая работа, без да допуска грешки в последната минута, той събра всичките си сили, които му бяха останали, за да се нахвърли към Гуалтерио Малатеста с ожесточена поредица от удари, толкова бързи и яростни, че и най-добрият фехтувач на света щеше да ги посрещне, без да успее да направи и стъпка напред. Другият отстъпи, като се покриваше с голяма мъка, ала прояви необходимото хладнокръвие, когато капитанът налиташе за последно, да нанесе висок кос удар, който не поряза лицето му само благодарение на един кичур гъсти коси. Паузата се оказа достатъчна за Малатеста, за да хвърли бегъл поглед около себе си, да прецени състоянието на нещата на палубата и да си даде сметка, че галеонът се носи към брега.

— Поправям се, Алатристе. Този път печелиш ти.

Не беше довършил изречението си, когато капитанът го бодна с върха на оръжието си в окото и италианецът стисна зъби и изстена, като вдигна дланта на свободната ръка към лицето си, откъдето течеше силна струя кръв. Дори в това състояние, с много мъжество той замахна ядно с шпагата напосоки и за малко не промуши елека на Алатристе и го принуди да отстъпи три крачки назад.

— Вървете в ада — изсъска Малатеста. — И ти, и златото.

Замахна с шпагата си в опит да достигне лицето на капитана, покатери се на вантите и скочи като сянка в мрака. Алатристе хукна към планшира, цепейки въздуха, но можа единствено да чуе пляска в черните води. Остана на място, неподвижен, изтощен, загледан глуповато в морската вода през тъмнината на нощта.

— Съжалявам, че се забавих, Диего — рече един глас зад гърба му.

Себастиан Копонс беше зад него, поемайки тежко въздух от умора. Стоеше с увита на челото кърпа и с шпагата в ръка, лицето му беше цялото в кръв, като покрито с маска. Алатристе кимна с глава, мислите му все още блуждаеха някъде другаде.

— Има ли много загуби?...

— Половината.

— А Иниго как е?

— Горедолу. Малка рана на гърдите... Но не излиза въздух оттам.

Алатристе отново кимна и продължи да гледа черното, злоещо петно на морето. Зад гърба му кънтяха победните викове на хората му и риданията на последните защитници на „Никлаасберген“, чиито гърла биваха прерязвани, докато се предаваха.

Когато кръвта ми спря да тече, се почувствах по-добре и силите се върнаха в краката ми. Себастиан Копонс беше превързал надвенатри раната и с помощта на Бартоло Кагафуего ме замъкна при другите, събрали се в подножието на стълбата на абордажната кула. Другарите ни разчистваха палубата, като изхвърляха трупове през борда, но първо щателно ги претърсваха и им отнемаха всички ценни предмети, които откриваха по тях. Те падаха със злоещ плясък, а аз така и не узнах колко хора на кораба, общо фламандци и испанци, намериха смъртта си в онази нощ. Петнадесет или двадесет, а може би и повече. Останалите се бяха хвърлили в морето по време на сражението и сега плуваха или се давеха някъде зад нас, в килватерната струя, която воденият от благоприятния североизточен вятър галеон оставяше в тъмната вода, докато се носеше по течението към пясъчните плитчини.

На палубата, все още хлъзвава от кръвта, на светлината на фенера, бяха проснати телата на нашите убити. Ние, нападналите откъм кърмата, бяхме понесли най-тежките загуби. Там лежах безжизнени, с разчорлени коси, с отворени или затворени очи, в такива положения, в каквито ги беше изненадала смъртта, Сангонера, Маскаруа, Кавалера Илийескас и мурсианецът Панчо Буйяс. Гусман Рамирес се беше изгубил в морето, а Андресито Петдесетте удара агонизираше с тихи вопли, свит до лафета на едно от оръдията, покрит

с някаква дреха, която някой беше хвърлил отгоре му, за да покрие червата, повлекли се до коленете му. По-леко ранени се оказаха Енрикес Левичаря, мулатът Кампусано и Сарамаго Португалеца. Имаше още един труп, проснат на палубата, и аз се взирах в него с недоумение известно време, защото подобна възможност въобще не ми беше хрумнала: ковчежникът Олмедийя лежеше с полуотворени очи, сякаш до последния момент е имал грижата всичко да се изпълнява според предназначения план от онези, които плащаха чиновническата му заплата. Изглеждаше малко по-блед от обикновено, а начумерената линия на устата му се беше запечатала под мишите мустаци, сякаш съжаляваше, че не разполага с достатъчно време, за да изложи накратко всичко случило се на хартия, с мастило и четлив почерк, в обичайния официален документ. Маската на смъртта му придаваше още по-невзрачен вид, беше много спокоен и изглеждаше много сам. Разправиха ми, че се бил качил при абордажа с групата на носа, изкатерил се със затрогваща непохватност по въжетата на кораба, като размахвал напосоки шпагата, с която почти не знаеше да борави, и че без да извика или да изохка, загинал почти веднага в името на златото, което не беше негово. В името на един крал, когото едва беше мярвал отдалеч при някакъв случай, който не знаеше името му и който, ако някога се бяха срещнали из някоя от канцелариите, със сигурност не беше отправил към него и една дума.

Когато ме видя, Алатристе дойде, попипа леко раната и после сложи ръка на рамото ми. На светлината на фенера можах да видя, че очите му още имаха унесеното изражение на битката, и че беше някъде далеч от заобикалящата го действителност.

— Радвам се, че те виждам, момче — каза той.

Ала аз знаех, че това не е вярно. Навярно щеше да се зарадва по-късно, когато пулсът възвърнеше нормалния си ритъм и всичко щеше отново да си отиде на мястото. Но в този момент думите му бяха само гола декларация. Мислите му все още препускаха подир Гуалтерио Малатеста, както и по течението, което носеше галеона по посока на пясъците на Сан Хасинто. Едва погледна труповете на нашите другари, дори Олмедийя удостои само с един бегъл поглед. Сякаш нищо не го изненадваше и нищо не променяше факта, че той е все още жив и че има още неща за вършене. Изпрати Хуан Еслава на защитения от вятъра борд на кораба, за да предупреди, ако приближим пясъчната

линия или плитчината на Кабо, нареди на Хуан Хакета да огледа внимателно дали не е останал някой скрит неприятел и припомни, че никой и под никакъв предлог не трябва да слиза на долните палуби.

Чака го смъртна присъда, припомни той мрачно. А Хакета, след като го изгледа втренчено, кимна с глава. След това, придружен от Себастиан Копонс, Алатристе се спусна във вътрешността на кораба. За нищо на света не бих пропуснал това преживяване, тъй че се възползвах от привилегированото си положение и побързах да тръгна след тях, въпреки болката в раната, като се стараех да не правя резки движения, от които кръвта щеше да протече отново.

Копонс носеше фенер и пистолет, които беше взел от палубата, Алатристе държеше гола шпага. Така обиколихме каютите и трюмовете, без да срещнем никого (видяхме маса със сервирана на нея храна в дванадесет чинии, която си стоеше непокътната), и накрая стигнахме до стълба, чийто край се губеше в мрака. В дъното имаше врата, затворена с дебел железен лост и два катинара. Копонс ми подаде фенера и тръгна да търси абордажна секира. След няколко удара вратата бе разбита. Осветих вътрешността.

— Да му се не види — прошепна арагонецът.

Там бяха и златото, и среброто, за които се бяхме били и умирали на палубата. Разпределено като товар за баласт в трюма, съкровището стоеше на купчини в бъчви и сандъци, добре привързани едни за други. Слитъците и парчетата злато блестяха като в невероятен златен сън и застилаха най-долната част на кораба. В далечните мини на Перу и Мексико, без слънчева светлина, под камшика на надзирателите, хиляди индиански роби бяха загубили здравето и живота си, за да може този скъпоценен метал да стигне дотук и да отиде за плащане на дълговете на империята, за войските и войните, които Испания водеше срещу половин Европа, или за да увеличи богатството на bankerите, чиновниците, безскрупулните благородници, а в конкретния случай и кесията на самия крал. Блясъкът на парчетата злато се отразяваше в зениците на капитан Алатристе и в широко отворените очи на Копонс. Аз гледах картината зашеметен.

— Ние сме идиоти, Диего — рече арагонецът.

Такива бяхме, без капка съмнение. Видях, че капитанът с леко кимване се съгласяваше с думите на приятеля си. Идиоти щяхме да бъдем, ако не вдигнем платна, при положение, че знаехме как да го

направим, и не поемехме с курс не към пясъчните плитчини, а към открито море, към води, които мият земи, обитавани от свободни хора, хора без господари, без бог и без крал.

— Света Дево — рече един глас зад нас.

Обърнахме се. Галеона и морякът Суарес бяха на стълбата и гледаха съкровището с разкривени лица. Носеха оръжията си в ръце, а на гърбовете си — чували, в които бяха натъпкали всичко ценно, изпречило се по пътя им.

— Какво правите тук? — попита Алатристе.

Всеки, който го познаваше, би отдал голямо значение на тона на гласа му. Но онези двамата не го познаваха достатъчно.

— Разхождаме се — отвърна Галеона доста безочливо.

Капитанът прекара два пръста по мустаците си. Очите му не трепваха, подобни на стъклени топчета.

— Заповядах никой да не слиза.

— Така е — цъкна с език Галеона. Усмивваше се алчно, със свирепо изражение на обсипаното си с белези и шевове лице. — И сега разбираме защо.

Все така се вираше с наслада, като умопомрачен, в съкровището, което хвърляше отблясъци в трюма. После размени поглед със Суарес, който беше оставил чувала на стъпалата и невярващо се чешеше по главата, слисан от откритото.

— Струва ми се, братко... — рече му Галеона, — че ще се наложи да поговорим за това с останалите... Ще падне хубава веселба, ако...

Думите заседнаха в гърлото му, когато Алатристе без помайване прониза гърдите му с шпагата. Направи го с такава бързина, че когато храбрецът насочи погледа си изумено по посока на удара, стоманата вече беше извън раната. Със зяпнала уста и с въздишка на отчаяние той политна първо върху капитана, който се отмести, а сетне се претърколи по стълбите надолу и спря до дъното на една бъчва, пълна със сребро. Виждайки това, Суарес ужасен изпусна една ругатня и вдигна кривата сабя, която държеше в ръка. Ала, изглежда, размисли, защото в същия миг се въртна на пети и хукна да се катери по стълбата, давейки се в отчаян вой. Продължи да вие така, докато Себастиан Копонс, който беше изтеглил камата, не го настигна тичешком, хвана го до стъпалото и след като го събори, се хвърли

отгоре му, сграбчи го за косата, отметна яростно главата му назад и мълниеносно преряза гърлото му.

Аз наблюдавах сцената като вцепенен. Неподвижен, без да смея да помръдна дори с пръст, видях как Алатристе обърсва шпагата си в тялото на Галеона, чиято кръв се стичаше и правеше петна по златните слитъци, струпани на купчина на пода. После той направи нещо странно: плю, сякаш имаше нещо мръсно в устата си. Плю, като че ли искаше да плюе върху себе си, като човек, който ругае наум. А щом очите ми срещнаха неговите, цял потреперих, защото гледаше така, сякаш не ме познаваше, и за секунда се уплаших, че ще забие шпагата си и в мен.

— Пази стълбата — каза той на Копонс.

Арагонецът, който също почистваше камата си, клекнал до безжизненото тяло на Суарес, кимна. Сетне Алатристе мина покрай него, почти без да погледне трупа на моряка, и се качи на палубата. Аз го последвах, обзет от истинско облекчение, че оставям зад гърба си жестоката гледка в трюма. Когато се озовахме горе, видях, че Алатристе се спира и си поема дълбоко дъх, сякаш търсеше въздуха, който му беше липсвал там долу. Тогава Хуан Еслава извика от борда и почти в същото време усетихме скърцането на пясъка под кила на галеона. Движението спря, палубата остана наклонена на една страна и мъжете посочиха светлините, които се мърдаха на сушата и идваха да ни посрещнат. „Никлаасберген“ беше доплавал до плитчината на Сан Хасинто.

Застанахме на борда. Имаше лодки, които гребяха в тъмнината и една редица светлини бавно напредваше откъм края на пясъчната ивица. Фенерите огряваха водата под галеона и я караха да светлее. Алатристе хвърли един поглед към палубата.

— Тръгваме — рече той на Хуан Хакета.

Другият се поколеба за миг.

— Къде са Суарес и Галеона? — попита неспокойно той. — Съжалявам, капитане, но не мога да оставя... — изведнъж спря и се взря настойчиво в моя господар под светлината на горната палуба. — Извинете ме... Наложило се е да ги убие, за да им попречите да слязат.

Замълча за момент.

— Да ги убие — повтори едва чуто той, смутен.

Прозвуча повече като въпрос, отколкото като нещо друго. Ала отговор не последва. Алатристе продължаваше да се оглежда наоколо.

— Напускаме кораба — каза той, обръщайки се към хората на палубата. — Помогнете на ранените.

Хакета все така го гледаше. Изглежда, че още очакваше отговора му.

— Какво стана? — попита мрачно.

— Те няма да дойдат.

Най-сетне се беше обърнал с лице към другия, много хладен и много спокоен. Онзи отвори уста, но после не каза нищо. Остана така за секунда и накрая предпочете да тръгне с останалите мъже, да се подчини. Лодките и светлините се приближаваха още повече и нашите хора започнаха да се спускат по стълбата към пясъчния гребен, който морският отлив оголваше под галеона. Като поддържаха внимателно Енрикес Левичаря, който кървеше обилно от счупения нос и имаше няколко лоши рани по ръцете, Бартоло Кагафуего и мулатът Кампусано, чието чело беше превързано като с тюрбан, слязоха долу. От своя страна Хинесильо Хубавеца помагаше на Сарамаго, който охкаше и куцукаше поради прободна рана в бедрото, дълбока педя и половина.

— Платната и мачтите замалко да ме отнесат — жалваше се Португалеца.

Последни бяха Хакета, който, преди да тръгне, затвори очите на побратима си Сангонера, и Хуан Еслава. Колкото до Андресито Петдесетте удара, не се налагаше никой да се занимава с него, защото преди малко беше издъхнал. Копонс се появи от стълбата на трюма и без да погледне към никого, се отправи към борда. В този момент оттам се подаде някакъв мъж и аз разпознах, че това беше онзи с червеникаворусите мустаци, който следобеда беше разговарял с ковчежника Олмедийя. Носеше същите дрехи на ловец, беше въоръжен до зъби, а подир него се появиха още неколцина. Въпреки предрешването им всички имаха вид на войници. Огледаха с професионално любопитство телата на мъртвите ни другари, оплесканата с кръв палуба, а онзи с червеникаворусите мустаци остана втренчен в трупа на Олмедийя. После отиде при капитана.

— Как стана? — пожела да узнае той, като посочи тялото на ковчежника.

— Просто стана — отвърна Алатристе лаконично.

Другият впи в него зорки очи.

— Добра работа — каза накрая със спокоен тон.

Алатристе не отговори. През борда продължаваха да се качват тежковъоръжени мъже. Някои носеха аркебузи със запалени фитили.

— Аз поемам кораба — каза онзи с червеникаворусите мустаци — в името на краля.

Видях, че господарят ми кимва и го проследих, когато се упъти към борда, откъдето Себастиан Копонс вече се спускаше надолу. Тогава Алатристе се обърна към мен, все още с отсъстващ вид, и ме хвана с ръка отзад, за да ми помогне. Подпрях се на него, усещайки по дрехите му миризмата на кожа и желязо, примесена с тази на кръвта на мъжете, които беше убил през тази нощ. Така слезе по стълбата, като ме държеше внимателно, докато най-сетне стъпихме на пясъка. Водата ни стигаше до глезените. После се понамокрехме още малко. Докато вървахме към плажната ивица, потънахме до кръста в морето и раната ми започна силно да пари. Скоро, като все така се опирах на капитана, ние стигнахме твърда земя, където нашите хора се бяха скупчили в тъмнината. Наоколо ни се виждаха фигурите на още въоръжени мъже, както и смътните силуети на много мулета и коли, готови да поемат товара, намиращ се в трюмовете на кораба.

— Честна дума — каза някой, — заслужихме си надницата.

Тия думи, произнесени с тържествуващ тон, нарушиха тишината и напрежението, които още тегнеха след битката. Както винаги, след акция (бях виждал това да се повтаря неизменно във Фландрия), малко по малко мъжете започваха да говорят, отначало откъслечно, с къси фрази, пышкания и въздишки. После по-открито. Накрая дойде ред на ругатните, смеха и самохвалствата, и клетвите, че аз направих това, а другият стори онова. Някои се мъчеха да сглобят премеждията по абордажа или пък се интересуваха как е умрял тоз или онзи от другарите ни. Не чух никой да оплаква загубата на ковчежника Олмедийя: този сух и облечен изцяло в черно мъж така и не събуди симпатия, освен това биеше на очи, че не бе от хората, които имат нужда от подобно отношение. Никой не му беше обърнал внимание.

— Какво стана с Галеона? — попита някой. — Не го видях да предава Богу дух.

— Беше жив до последно — рече друг.

— Суарес — додаде трети, — също не слезе от кораба.

Никой не можеше да си обясни изчезването им, или пък тези, които можеха, предпочитаха да си мълчат. Подхвърлиха се разни работи полугласно, но в крайна сметка морякът Суарес нямаше приятели сред тази пъстра тайфа, а Галеона беше ненавиждан от повечето. В действителност никой не съжаляваше за отсъствието им.

— И по-зле сме били, предполагам — отбеляза някой.

Друг се изсмя грубо и с това случаят беше приключен. Запитах се (без да имам особени колебания относно отговора), дали ако аз самият лежах проснат на палубата, студен и твърд като пушено месо, щях да заслужа подобна епитафия. Близко до себе си различавах мълчаливата сянка на Хуан Хакета и макар да беше невъзможно да видя лицето му, знаех, че той гледа към капитан Алатристе.

Продължихме да вървим, докато стигнахме до един хан наблизо, който можеше да ни приюти за през нощта. На ханджията (дребна душичка, каквито често се срещат) му беше достатъчно да види лицата, превръзките и оръжията ни, за да стане дружелюбен и отзивчив, все едно бяхме грандове на Испания. Така че имаше вино от Херес и Санлукар за всички, огън, на който да изсушим дрехите си и храна в изобилие, на която въобще не простихме, понеже от кръвопролитие бяхме огладнели. Появиха се бокали и козе месо, печено на бавен огън. Гуляят приключи, като пихме за мъртвите ни другари и за искрящите златни монети, които всеки от нас видя струпани на купчинка на масата, донесени преди разсъмване от мъжа с червеникаворусите мустаци. Той дойде, придружен от хирург, който прегледа ранените, почисти счупеното ми ребро, сложи два шева на раната ми, намаза я с някакво мазило и ѝ сложи чиста превръзка. Лека-полека мъжете биваха поваляни от съня сред изпаренията на виното. На моменти Левичаря и Португалеца изпъшкваха от болките в раните си или пък отекваше хъркането на Копонс, който спеше, изпънал се на една постелка със същата невъзмутимост, която познавах у него от калните окопи на Фландрия.

Болежките от моята рана обаче не ми позволиха да склопя очи. Тази беше първата, от която страдах, и ще е долна лъжа, ако отрека, че болката ме караше да изпитвам ново и неизразимо чувство на гордост. Сега, след като е изтекло толкова време, имам други белези по тялото и в паметта си: онази е само едва забележима драскотина по кожата ми,

нищожна в сравнение с тази от Рокроа или с тази, която ми нанесе камата на Анхелика де Алкесар. Ала понякога прекарвам пръсти отгоре и си спомням, все едно е било вчера, нощта при пясъчната плитчина на Санлукар, битката на палубата на „Никлаасберген“ и кръвта на Галеона, която обагреше в червено кралското злато.

Не мога да забравя и как видях капитан Алатристе в онази ранна утрин, когато болката не ме оставяше да заспя. Стоеше седнал настрани на една табуретка, подпрял шпагата на стената, гледаше как сивкавата светлина на зората се процежда през прозореца, пиеше бавно и методично виното си, както толкова пъти го бях виждал да го прави, докато накрая очите му заприличаха на мътни стъкла и соколовият му профил клюмна неусетно на гърдите му, а сънят — летаргия, прилична на смъртта, завладя тялото и съзнанието му. Бях живял достатъчно време при него, за да зная, че дори насън Диего Алатристе продължава да се движи през онова пусто поле, което представляваше животът му, мълчалив, самотен, отстранявайки егоистично от себе си всичко, което излизаше от границите на прозорливата бездушност, свойствена на човек, осъзнал колко кратко е разстоянието, разделящо живота от смъртта; на човек, чийто занаят е да убива, за да оцелее и за да има топла храна. За да изпълни примирен правилата на странната игра: стария ритуал, на който мъже като него са се посвещавали, откакто свят светува. Останалото — омразата, бурните чувства, знамената и прочие — нямаше нищо общо с него. Несъмнено щеше да е по-лесно за понасяне, ако на мястото на горчивата яснота, която просмукваше всичките му действия и мисли, капитан Алатристе беше се радвал на чудесните дарове на глупостта, фанатизма или злобата. Защото единствено глупците, фанатиците и негодниците живеят без призраци и без угризения.

[1] Матафионес (исп.) — тънки въжета от двете страни на платното, които служат за обирание на рифове. — Б.пр. ↑

ЕПИЛОГ

Внушителен в униформата си в жълто и червено, сержантът от испанската гвардия ме изгледа вбесен, щом ме позна, когато аз престъпих прага на Алкасар в компанията на дон Франсиско де Кеведо и капитан Алатристе. Беше якият мъжага с буйни мустаци, с когото наскоро бях разменил няколко думи край дворецовите стени. И без всякакво съмнение сега беше изненадан, като ме виждаше с нова дреха, с добре пригладена коса, по-напет от самия Нарцис, наред с дон Франсиско, който му показваше документа, позволяващ ни да присъстваме на приема, даван от техни величества на кметството и консулството на Севиля, чиято цел беше да се отпразнува пристигането на флота от Индиите. В същото време влизаха и други гости: богати търговци със съпругите си, порядъчно натруфени с бижута, мантили и ветрила, дребни благородници, които несъмнено бяха изстискали последните си средства, за да се натъкмят тази вечер с нови дрехи, духовници с раса и мантии, представители на местните занаятчийски гилдии. Почти всички се оглеждаха наоколо си, прехласваха се със зяпнали уста, впечатлени от бляскавата външност на испанската, бургундската и немската гвардия, които охраняваха двореца, и се чувстваха несигурни, сякаш се опасяваха, че всеки момент някой можеше да ги попита какво правят там, а сетне да ги изхвърли на улицата. И последният поканен знаеше, че ще види краля и кралицата за миг и отдалеч, и че всичко щеше да се сведе до това да свали шапка и да сведе глава при преминаването на техни височайши величества. Ала да се разтърпче из градините на стария арабски дворец и да присъства на честване като това, да си придаде сдържаност на идалго и да се нагизди празнично като испански гранд, да има възможност да разказва за събитието на следващия ден, беше заветното желание, което всеки испанец в онзи век, дори най-долният плебей, лелееше дълбоко в себе си. Така че, когато на следващия ден Фелипе IV предложеше на общината да разгледа приемането на нов данък или нов допълнителен налог върху току-що пристигналото

съкровище, Севиля още щеше да усеща в устата сиропа на гощавката, тъй необходим, за да подслади горчивия хап (най-смъртоносни са ударите, пронизващи джоба) и щеше да развърже кесията си, без да се предлагат излишни примамки.

— Ето го Гуадалмедина — каза дон Франсиско.

Алваро де ла Марка, който се залисваше, бъбрейки си с някакви дами, ни видя отдалеч, извини се с изискана вежливост и тръгна непринудено към нас. Лицето му се озаряваше от най-лъчезарна усмивка.

— Пусто да остане, Алатристе. Толкова се радвам, че ви виждам.

С обичайната си сърдечност той поздрави Кеведо, похвали новата ми дреха и потупа приятелски и леко капитана по рамото.

— Има още някой, който много се радва — додаде той.

Беше облечен елегантно, както обикновено: в бледосиньо със сребърни везма и красиво фазаново перо на шапката. Видът му на царедворец контрастираше със строгото облекло на Кеведо, целият в черно, с кръста на Сантяго на гърдите, както и с дрехите на господаря ми, облечен в кафяво и черно, със стария жакет, но изчеткан и чист, с широки платнени панталони до под коляното и ботуши, а току-що излъсканата шпага блестеше на кръста му. Нови бяха единствено шапката (широкопола, филцова, със затъкнато червено перо), искрящо бялата колосана пелерина, която беше отворена по войнишки, и новата кама, която заместваше счупената при срещата с Гуалтерио Малатеста. Последната имаше превъзходно острие, дълго почти две педи, с печатите на майстора на хладни оръжия Хуан де Орта, и му беше струвала десет ескудо.

— Не искаше да идва — каза дон Франсиско, като посочи капитана с жест.

— Така и предполагам — отвърна Гуадалмедина. — Но има заповеди, които не подлежат на обсъждане — намигна той свойски... — Още по-малко от ветеран като теб, Алатристе. И това е точно такава заповед.

Капитанът не казваше нищо. Оглеждаше се наоколо неловко, понякога се попипваше по дрехите, като че ли не знаеше какво да прави с ръцете си. Застанал до него, Гуадалмедина се усмихваше ту на един, ту на друг от минаващите край тях хора, поздравяваше с жест някой познат, кимваше с глава към жената на някой търговец или на

някой самозван юрист, които превъзмогаха приливите на свенливост чрез появяване с ветрилата.

— Ще ти кажа, капитане, че пратката пристигна до получателя си и че всички са доволни и предоволни — тук сам се прекъсна със смях и снижи гласа си... — Честно казано, някои са по-малко доволни от други... Херцогът Медина Сидония така се притеснил, че е получил криза, която за малко да го убие. А когато Оливарес се завърне в Мадрид, на твоя приятел, кралския секретар Луис де Алкесар, ще му се наложи да даде някое и друго обяснение.

Гуадалмедина продължи да се смее под сурдинка, в прекрасно настроение, без да спира да раздава поздравии, демонстрирайки безупречно поведение на истински велможа.

— Графът-херцог навярно е на седмото небе — додаде той. — По-щастлив е, отколкото би бил, ако Бог беше поразил Ришельо... Затова иска днес да си тук, за да те поздравии, макар и отдалеч, когато мине с краля и кралицата... Не ми казвай, че това не е голяма чест. Лична покана от кралския фаворит.

— Нашият капитан — каза Кеведо — смята, че най-голямата чест, която може да му се отдаде, е случаят да бъде напълно забравен.

— И е на прав път — изрази мнение аристократът. — Нерядко благосклонността на големците е по-опасна от липсата на благоразположение от тяхна страна... Ала тъй или иначе, Алатристе, ти имаш късмет, че си войник, защото като придворен щеше да си истински провал... Понякога се питам дали моята работа не е по-опасна от твоя занаят.

— Всеки се оправя, както може — рече капитанът.

— Точно така. Но ако се върнем на тукашните събития, ще ти кажа, че вчера самият крал помоли Оливарес да му разкаже историята. Аз бях там и кралският любимец нарисова една доста жива картина... И макар вече да ти е известно, че негово католическо величество не е човек, който дава външен израз на чувствата си, да ме обесят като последния селяк, ако не го видях да примигва шест-седем пъти с клепачи по време на разказа, което за него е нещо наистина изключително.

— Това ще ни се отрази ли по някакъв начин? — попита практично Кеведо.

— Ако имате предвид нещо в звонк, не мисля. Знаеш, че по отношение на развързването на кесията, ако Оливарес е стипца, то негово величество е стипца и половина... Смятат, че за сделката е платено, когато е трябвало, и че са броени добри пари.

— Вярно е — съгласи се Алатристе.

— Така ще да е, щом ти го казваш — Алваро де ла Марка вдигна рамене. — Днешното празненство е по-скоро почетен завършек... Кралят се изпълнил с любопитство, когато му припомнили, че ти си бил този, комуто юлският принц дойде на помощ в театъра на улица „Принсипе“ преди няколко години. Тъй че му се е приискало да види лицето ти — аристократът направи пауза, изпълнена с напрежение... — Онази нощ, на брега на Триана, беше прекалено тъмно.

Щом изрече това, той отново замлъкна, като се взря в непроницаемото лице на Алатристе.

— Чу ли какво казах току-що?

Господарят ми приемаше думите му, без да отговори, сякаш това, което споделяше Алваро де ла Марка, нито го засягаше, нито пък искаше да мисли за него. Сякаш това беше нещо, от което предпочиташе да се държи настрана. След миг аристократът като че ли го проумя, защото, без да сваля очи от него, поклати бавно глава, като междувременно се усмихваше под мустак с разбиращ и приятелски вид. После се огледа наоколо и погледът му се спря на мен.

— Разправят, че момчето се представило добре... — каза той, като захвана друга тема. — И че дори се сдобило с хубав спомен.

— Представи се много добре — потвърди Алатристе, което ме накара да поруменея от гордост.

— Що се отнася до тази вечер, знаете протокола — Гуадалмедина посочи големите порти, които свързваха градините с двореца... — Техни величества ще се появят оттам, всички тия недодялани хорица ще се поклонят, а кралят и кралицата ще изчезнат натам. Ще се мярнат за миг. Колкото до теб, Алатристе, не е нужно да правиш нищо друго, освен да свалиш шапката си и веднъж в проклетия си живот да сведеш опърничавата си войнишка глава... Кралят, който ще премине, гледайки над главите на всички, какъвто си му е обичаят, ще те погледне за секунда. Оливарес ще направи същото. Ти ги поздравяваш и това е всичко.

— Голяма чест — каза Кеведо иронично. А после изрецитира много тихо, принуждавайки ни да сведем към него главите си:

*Видя ли ги във пурпур разискрен,
от накити блестящи, да вървят?
Отвътре, знай, са само гнусна прах и тлен.*

Гуадалмедина, който онази вечер беше в изключително добро разположение на духа, изсумтя. Озърна се смутено и с жестове накара поета да млъкне и да бъде по-сдържан.

— Хубава работа, дон Франсиско. Обуздайте се, не виждате ли, че тук не му е мястото... Освен това има хора, които са готови да им отрежат едната ръка само за един поглед на краля — на това място се обърна към капитана в опит да го убеди... — Тъй или иначе, не е зле, че и Оливарес си спомня за теб, и е хубаво, че иска да те види тук. В Мадрид имаш някой и друг неприятел, та не е излишно кралският фаворит да се брой сред приятелите ти... Крайно време е мизерията да спре да те преследва като собствената ти сянка. А и както ти сам веднъж каза в мое присъствие на дон Гаспар, човек никога не знае.

— Така е — повтори Алатристе. — Човек никога не знае.

В другия край на градината отекнаха барабанни удари, последвани от кратък зов на тръба. Разговорите стихнаха, ветрилата спряха да воят, някои шапки се сведоха напред и всички, без изключение, насочиха очи отвъд фонтаните, добре окастрените храсти и уханните рози. Там висяха богати драперии и стенни килими, а под тях току-що се бяха появили кралят, кралицата и тяхната свита.

— Трябва да се присъединя към тях — взе си довиждане Гуадалмедина. — До скоро, Алатристе. И ако ти е възможно, опитай да се усмихнеш поне малко, когато фаворитът спре очи на теб... Макар че, ако се размисли човек, май е по-добре да останеш сериозен... Една твоя усмивка вдъхва известни опасения за удар с шпага!

Той се отдалечи, а ние останахме там, където ни беше разположил, на самия край на посипаната с белезникав пясък пътека, която прекосяваше градината през средата ѝ. Междувременно хората отваряха широко пространство, разстъпвайки се на две страни, всички вперили погледи в кортежа, който напредваше бавно по алеята. Отпред

вървяха двама офицери и четирима копиеносци от гвардията, а отзад — пристъпваше изискано кралската свита: велможи и придворни дами, дамите — с шапки и бродирани наметки с пера, окичени с накити, дантели и скъпи тъкани, а господата — в официални одежди, с диаманти, златни вериги и парадни шпаги с позлатени ръкохватки.

— Ето я там, момче — прошепна Кеведо.

Нямаше нужда да го казва, защото аз се вирах натам безмълвен и застинал. Сред придворните на кралицата вървеше, разбира се, Анхелика де Алкасар, с бял ефирен шал, почти прозрачен, наметнат на раменете, по които се стелеха русите ѝ букли. Беше красива както винаги, но имаше една малка подробност — носеше на кръста си малък, изящен, сребърен револвер, инкрустиран със скъпоценни камъни, носеше го като украса над широките си фусты от червен атлаз, но револверът изглеждаше така, сякаш наистина можеше да произведе и изстрел. Неаполитанско ветрило се полюшваше на китката ѝ, но косите ѝ падаха свободно, придържани само от едно нежно седефено гребенче, затъкнато в тях.

Най-сетне тя ме видя. Сините ѝ очи, които гледаха безизразно напред, внезапно се промениха, все едно беше отгатнала присъствието или сякаш по някакъв странен магически начин бяха очаквали да ме видят точно там. Анхелика впи очи в мен, продължително и настойчиво, но без да извърща лице или да променя стойката си. И изведнъж, когато вече беше на път да ме подмине и повече не можеше да продължава да ме гледа, без да извърти глава, тя се усмихна. Усмивката ѝ беше нещо прекрасно, озаряваше като слънцето, което къпеше в златисто зъберите на кулите на Алкасар. После продължи нататък, отдалечи се по алеята, а аз останах със зяпнала уста, като кръгъл глупак. И трите ми способности — памет, разум и воля, бяха изпаднали под безпощадната власт на нейната любов. Помислих си, че само за да ме погледне по този начин, бях готов да се върна не веднъж, а хиляди пъти, на Аламеда де Еркулес или на борда на „Никлаасберген“, бях готов да издъхна на място. Кръвта нахлу тъй бясно в сърцето и във вените ми, че усетих леко бодване и топла влага на мястото под превръзката, където раната ми току-що се беше отворила отново.

— Ех, момче — прошепна дон Франсиско де Кеведо, слагайки ласкаво ръка на рамото ми... — Така е било и така ще бъде винаги:

хиляди пъти ще умираш и мъките ти няма да имат край в тоя живот.

Въздъгнах, понеже не бях способен да произнеса и дума. Тогава чух поета да рецитира тихо:

*Очаква ме със тази хищница красива
решетката и участ най-горчива...*

Техни величества кралят и кралицата вече приближаваха до нас, достолепни и внушителни. Фелипе IV, млад, рус, напет, вирнал глава, гледаше по обичая си над главите на хората. Беше облечен в синьо кадифе с черни и сребърни везма. Отличителният знак на Ордена на Златното руно, с черната панделка и златната верига, лежеше на гърдите му. Кралица доня Исабел де Бурбон беше облечена като аржентинка с рокля с оранжеви волани, с пера и скъпоценности в косите, които подсилваха младежкото и приветливо изражение на лицето ѝ. Тя се усмихваше изискано на всички, за разлика от съпруга си.

Приятна гледка беше тази красива испанска кралица, по рождение францужойка, дъщеря, сестра и съпруга на крал, чийто весел нрав вля радост в мрачния двор в продължение на две десетилетия, събуди въздишки и страсти, които ще разкажа на ваши милости при друг случай, и която нито за миг не се съгласи да живее в Ел Ескориал. Ел Ескориал беше внушителен, тъмен и строг дворец, построен от дядото на мъжа ѝ и в него (такива са парадоксите на живота, които не правят изключение за никого) горката кралица свърши дните си и намери вечен дом, след като след смъртта ѝ я погребяха там, където лежаха и предишните кралици на Испания.

Ала всичко това беше още далеч от онази празнична вечер в Севиля. Кралят и кралицата бяха млади и стройни, и при тяхното преминаване хората сваляха шапки и свеждаха глави пред кралското им величие. С тях вървеше граф-херцогът Оливарес, висок и снажен, жив символ на властта. Беше облечен в черна коприна, а изпънатият му гръб напомняше за титана Атлас, държащ на плещите си извънмерната тежест на огромната испанска империя, непосилна задача, която след години дон Франсиско де Кеведо успя да опише накратко само в три стиха:

*Това, което от мнозина бе отнето,
е лесно днес обратно да ти вземат,
Испанийо, във твоята несрета.*

Наближаваше дон Гаспар де Гусман, херцог де Оливарес и първи министър на нашия господар, краля. Носеше богата яка от брюкселска дантела и кръста на Калатрава, избродиран на гърдите. Огромните мустаци бяха извити заплашително нагоре, чак до очите, до тия проницателни и съобразителни негови очи, които шареха на всички страни, преценяваха, установяваха и винаги познаваха, без да знаят умора. Много рядко техни величества се спираха, неизменно по указание на граф-херцога и в тези случаи кралят, кралицата или и двамата едновременно поглеждаха към някой щастливец, който по различни причини, извършени услуги или оказано влияние, биваше удостояван с подобна чест. Случеше ли се това, жените правеха реверанс до земята, а мъжете, отдавна свалили шапки, се покланяха от кръста, сетне кралят и кралицата продължаваха тържественото си шествие напред. Подир тях вървяха избрани благородници и грандове на Испания, сред които се числеше и граф де Гуадалмедина. Щом приближи към нас, докато Алатристе и Кеведо сваляха шапките си, подобно на останалите, Алваро де ла Марка прошепна няколко думи на ухото на Оливарес, и онзи отпрати към нашата групичка един от свирепите си погледи, непреклонни като тежка присъда. Тогава видяхме, че фаворитът на свой ред прошепва нещо на ухото на краля и Фелипе IV сваля погледа си от висините, взира се в нас и спира. Граф-херцогът все така му говореше на ухо, докато представителят на австрийската династия слушаше невъзмутимо, издал напред пълните си устни, а бледосините му очи се спряха върху капитан Алатристе.

— Говорят за ваша милост — промълви Кеведо.

Погледнах капитана. Стоеше изпънат, с шапка в едната ръка, с другата на кръглата дръжка на шпагата, със строгия профил над големите мустаци, изправил гордата си глава на войник, и гледаше своя крал в лицето. Това беше същият този монарх, чието име беше крещял по бойните полета и за чието злато се беше сражавал преди три ноци на живот и смърт. Забелязах, че капитанът не беше нито впечатлен, нито притеснен. Цялата неувереност, която изпитваше по

отношение на дворцовия протокол, беше изчезнала и беше останал единствено откритият и достоен поглед, който отправяше към Фелипе IV с правотата на човек, който не дължи никому нищо и нищо не очаква. В този миг си припомних метежа на стария легион от Картагена, избухнал при Бреда, когато бях на път да се присъединя към размирниците, а знамената излизаха от войнишките редици, за да не бъдат опозорени от бунта. Тогава Алатристе ме беше плеснал по врата, за да ме принуди да тръгна след тях с думите: „Кралят си е крал“. И ето го сега в двора на Алкасар в Севиля, където аз започвах най-сетне да проумявам същността на онази особена догма, в която до онзи момент така и не можех да вникна: верността, която капитан Алатристе хранеше не към младия рус мъж, който сега стоеше пред него, нито към негово католическо величество, нито към правата вяра, нито към схващането, че едното или другото представляваха нещо на земята, а към обикновеното човешко правило за порядъчност, свободно избрано поради липса на друго по-добро, остатък от крушението на по-общи и въодушевяващи идеи, изпарили се ведно с наивността и с младостта. Принципът, какъвто и да бе той, правилен или погрешен, логичен или не, справедлив или несправедлив, основателен или не, според който мъжете като Диего Алатристе винаги са имали нужда да подредят (и да издържат) привидния хаос на живота. Така, по парадоксален начин, моят господар би свалил шапката си с най-прилежно почитание пред краля, но не от смирение, нито от дисциплинираност, а от отчаяние. В крайна сметка, при липса на стари богове, в които да се уповава, и на велики думи, които да извика в битката, за честта на всеки човек винаги е добре, или поне по-добре от нищо, да има под ръка един крал, за когото да се сражава и пред когото да остане гологлав, дори да не вярва в него. Тъй че капитан Алатристе се придържаше стриктно към този принцип. По същия начин, по който, навярно, ако беше верен другиму, би бил способен да си проправи път измежду тълпата и да намушка с нож същия този крал, без и най-малко да го е грижа за последиците.

В този миг се случи нещо необикновено, което прекъсна размишленията ми. Граф-херцогът Оливарес приключи с краткото шушукане, а очите на монарха, обикновено равнодушни, сега добиха любопитно изражение и се възряха настойчиво в капитана, докато последният сведе леко глава. И тогава, повдигайки с отмерен жест ръка

към височайшата си гръд, четвъртият Фелипе откачи златната верига, която носеше, и я подаде на граф-херцога. Фаворитът я претегли в ръката си, усмихвайки се замислено, после, за всеобща изненада, тръгна към нас.

— Негово величество би искал да притежавате това — рече той.

Беше произнесъл думите със своя обичаен суров и надменен тон, стрелвайки ни с черните и твърди остриета на очите си, но усмивката не се бе скрила напълно под страховитите мустаци.

— Злато от Индиите — добави любимецът на краля с подчертана ирония.

Алатристе беше пребледнял. Стоеше неподвижен като каменна статуя и гледаше граф-херцога, все едно думите му не достигаха до него. Оливарес стоеше все така, протегнал към него ръка с веригата в нея.

— Няма да ме карате да стоя така цяла вечер, нали? — каза нетърпеливо той.

Капитанът като че ли най-сетне се пробуди. И най-после, възвърнал спокойствието и мимиката си, той пое скъпоценността, промълви няколко объркани думи за благодарност и отново погледна към краля. Монархът го наблюдаваше с все същото любопитство, докато Оливарес се връщаше и заставаше до него. Гуадалмедина се усмихваше сред учудените велможи, а свитата се нареди да продължи пътя си. Тогава капитан Алатристе сведе почитателно глава, кралят отново кимна едва забележимо и всички потеглиха наново.

Огледах се предизвикателно наоколо, горд от господаря си. Погледът ми се плъзна по озадачените лица, които наблюдаваха с почуда капитана, питайки се кой, по дяволите, е този щастливец, комуто граф-херцогът лично поднасяше кралския подарък. Дон Франсиско де Кеведо се смееше тихичко, очарован от ставащото. Потракваше с пръсти като с кастанети и говореше, че трябва тутакси да отиде да смаже гърлото и перото си в странноприемницата на Бесера, където спешно се налагаше да запише на хартия няколко стиха, които току-що му бяха хрумнали, да му се не види, наистина точно в ей този момент.

Ако над притежаваното не треперя,

*не искам туй, което не ценя,
тогава и капризната съдба
по-трудно слабостта ми ще намери.*

... Произнесе го като дар в наша чест, щастлив както винаги,
когато намираше добра рима, добра крамола или добра чаша вино:

*Помни, че ако сам останеш ти,
Смъртта ти няма никого да наскърби.*

Що се отнася до капитана, той не помръдваше от мястото си сред
тълпата, все още с шапка в ръка, и гледаше как се отдалечава кортежът
в градините на Алкасар. За своя изненада долових, че лицето му се
помрачи, сякаш случилото се преди малко внезапно го обвързваше
символично повече, отколкото той сам желаше. Човек е свободен,
когато дължи колкото е възможно по-малко. А в природата на моя
господар, способен да убие за един дублон или за една дума, имаше
неща, неписани никога, и никога неизречени, които свързваха —
приятелството, дисциплината и дадената клетва. И докато до мен дон
Франсиско де Кеведо все така импровизираше стихове от новия си
сонет, аз проумях, или по-точно се досетих, че на капитан Алатристе
веригата, подарена от краля, му тежеше, сякаш беше от желязо.

Мадрид, октомври 2000

ОТКЪСИ ОТ „ЦВЕТА НА ПОЕЗИЯТА“

ДЕЛО НА НЯКОИ ПРИДВОРНИ ДАРОВАНИЯ

ОТПЕЧАТАНИ ПРЕЗ XVII ВЕК БЕЗ ОБЩО ЗАГЛАВИЕ.

СЪХРАНЕНИ В ОТДЕЛ „ГРАФСТВО ГУАДАЛМЕДИНА“ ПРИ АРХИВА И БИБЛИОТЕКАТА НА ХЕРЦОЗИТЕ
ДЕЛ НУЕВО ЕСТРЕМО (СЕВИЛЯ)

ОТ ДОН ФРАНСИСКО ДЕ КЕВЕДО

БДЕНИЕ И ПРЕДСМЪРТНИ МИГОВЕ НА РИЖИЯ НИКАСИО ГАНСУА, УМРЯЛ В СЕВИЛЯ,
ЖЕРТВА НА МОРА НА БЕСИЛОТО

ПЪРВА ХАКАРА^[1]

*В севилския дранголник се събраха
бандити именити и от класа
тук среща дали са си най-добрите,
които може да даде страната.*

*Дошла е таз наперена дружина
„наздраве“ сетно тука да си кажат —
Никасио Гансуа утре заран
е писано въжето да намаже.*

*В дома си видни гости ще посреща
през тази вечер и самият крал —
Никасио за оня свят се готви,
щом господарят тъй е пожелал.*

Побратими са верни в занаята,

добри пари изкарват с остра шпага
(заместник-кметът също за заплата
към джобовете им ръка протяга).

Дойдоха натъжени, но спокойни;
душите им — по-твърди от стомана,
за да изпратят още жив покойник
край гроб неосветен за да застанат.

На масата един до друг седяха
обесници достойни, най-отбрани
от бдение такова е прието
дори един далеч да не остане.

Мъже сурови чакат тук зората
(туй не е място за въздишки дамски),
нахлутили са шапките с перата
като същински грандове испански.

Да вдигне чаша никой не се бави,
на лозето светия плод почитат —
къде ли има по-добра забава
за хората на меча и камите?

Че всички имат го за мъж достоен —
в това уверен може той да бъде,
за почитта им нека е спокоен,
ако по виното изпито съди.

Сред тях е Хубавеца Хинесильо —
върти с левица шпага и китара,
дори в тъмница мрачна има сили
да си попеят той да ги накара.

А ето че пристига Сарاماго —
известен португалски философ,
умел с перото също както с шпага,

да се препира винаги готов.

В червено целият, с юнашки вид
е юначагата от Чипиона,
заслужил си е прякор страховит,
кръстосвайки морето с галеони.

Разбърква картите Гусман Рамирес,
в ръцете си прехвърля ги умело —
такъв смелчага трудно се намира,
не дрънка, а доказва се на дело.

Червения Кармона с него пие,
побратими са двамата с Гусман —
те ужас са за всеки комарджия
и не един от тях е изигран.

Край масата насядаха и други
юнаци, до един от занаята
разбойници с доказани заслуги,
които чуждото за свое смятат.

Диего Алатристе с тях седеше.
Не бе появата му тук случайна —
да ги покани всички се гласеше
за работа опасна и потайна.

И младият Иниго беше с него
макар и млад, барута помирисал —
при Бреда се сражава със Диего
и не отстъпи, нито се стъписа.

В нощта отеква звънка сегидиля,
редят се карти на сукно зелено —
побратима Гансуа обкръжили,
във чашите искри вино червено.

*Приятел, знаем, в нужда се познава,
така си казват всички като тях —
помогнеш ли, и с теб във ноц такава
ще бдят докрай приятели без страх.*

ВТОРА ХАКАРА

*Изслушаха присъдата му строга —
прочете им я писарят надут.
Осъденият не се трогна много,
дори да стане не си даде труд.*

*И картите не пусна и за миг,
макар да знаеше, че ноц живот
остава му и че при пръв светлик
го чака вдигнатият ешафод.*

*Дойде ред стражата да си замине
и писаря със себе си го взеха;
прикани го монахът-августинец
към изповед последна и утеха.*

*Никасио учтиво отклони
любезната покана на монаха —
нали разпитваха го толкоз дни,
но да научат нищо не можеха.*

*Едва затворил бе свещеникът вратата,
осъденият смело пак заложил —
и ето че печели той играта,
поредни карти на сукното сложи.*

*Достойно той триумфа си приема,
спечеленото щедро пак раздаде,
поглежда гордо, но не се превзема,
мустаците засукани приглади.*

На своите побратими тогава

той заговори със сериозен тон —
че както обичаят повелява,
да го изслушат бе за тях закон.

„В кошарата успяха да ме вкарат
най-сетне благородните велможии;
и към бесилото ще ме подкарат,
та там глава във примката да сложа.

Един край има срещата с палача
и изход друг за мене не остава —
за себе си аз няма да заплача,
и ето как днес с вас ще се прощавам:

свидетели през тази нощ последна
бъдете на последната ми воля;
и знайте, че прието е и редно
да сторите туй, за което моля.

Ако не беше жалкият бърбовец,
който за мене всичко е изпял
щях да живея и до днес щастливо
и нямаше да съм на тоя хал.

Вий гърлото бърбиво понижете
със някоя стоманена кама,
за назидание го наказете,
та да не прави вече друг така.

Че ако беше си държал езика,
нали не би го срещнал край такъв.
Предателството за отплата вика,
кръвта отколе плаща се със кръв.

Един златар известен има пръст в това,
че бях осъден и прибран —
на него също му турете кръст,

задето ме предаде той без свян.

*Да бъде моят поздрав изненада —
но нека първом той да разбере,
че ударът за него е награда,
че на предател плащаме добре.*

*Поръчвам още точен удар с шпага
за спомен на стражара Мохариля,
че престара се да ме прибере веднага,
не сме се още с него разплатили.*

*Пуснете също кръв на съдията,
той перчи се, понеже е Фонсека —
но е заслужил нашата разплата
и участта му няма да е лека.*

*Накрая, господа, на вас оставям
добрата Аливиоса Мариписка —
на вашите топли грижи я предавам,
защото беше с мене много близка.*

*Тя оправно момиче е, не споря,
и гарантирам — чиста от зараза,
но я закриляйте от лоши хора,
нали от мен докрай не се отказа.*

*Таз вечер във севилския затвор
така с приятелите се прощавам,
и без да влизам със съдбата в спор,
аз отмъщение ви завещавам“.*

*Гансуа с тези думи сложи край
на смелото си и открито слово,
успя да трогне всекиго комай
и без да ги подканя той отново,*

*ругаейки, побратимите дружно
да спазят думата си се заклеха,
да сторят туй, което беше нужно
на своя стар приятел за утеха.*

ТРЕТА ХАКАРА

*В параклиса блестящо нагласен
Никасио яви се заранта —
нагизден празнично за този ден,
във който ще се срещне със смъртта.*

*В лилава дреха бе на този ден избран,
със прорези и бухнали ръкави,
и панталон зелен, широк колан —
личеше си, че е добра направа.*

*Обувките — и те красиви бяха,
с червени панделки отгоре украсени.
Токите сребърни на тях блестяха,
излъскани и точно нагласени.*

*На сутринта, щом стана време вече
Никасио да тръгва към площада,
широка чиста риза той навлече —
видът му беше истинска отрада.*

*Вървеше гордо, стъпваше спокойно
и не залиташе като пиян,
пред хората представи се достойно,
дори за миг не стана той за срам.*

*Излезе на затвора пред вратата,
възседна муле и пое напред,
а кръст и жезъл вдигнал, през тълпата
пред него стъпваше и глашатай напет.*

Никасио държеше се наглед —

*не му личеше виното изпито,
приятели здрависваше наред,
лицето му бе ясно и открито.*

*Към манастир да бе поел на път,
той по-спокоен нямаше да бъде —
не тръпнеше при мисълта за смърт,
не хленчеше от тежката присъда.*

*И без погрешна крачка да направи,
измина стълбата към ешафода,
щом стигна горе, гордо се изправи
и тези думи каза на народа:*

*„Съдба на всекиго от нас смъртта е,
ала когато кралят заповяда,
това достоен край е — всеки знае,
не всекому такъв късмет се пада.“*

*Говореше спокойно, без вълнение,
и думите му никой не оспори —
би бил достоен всеки за презрение,
такова нещо щом рече да стори.*

*Понравиха се гордите му думи
на всички, що се бяха тук събрали —
единни във похвалите си бяха
побратимите негови и кралят.*

*Аливиоса Мариписка там стоеше,
разплакана и най-отпред в тълпата,
хвалби за него всякакви редеше,
и трогваше на всекиго душата.*

*Говореше във своята неволя
как подло бе Никасио предаден,
на хората за него да се молят,*

в отвъдното душата да не страда.

*Нахлузи му палачът най-накрая
въжето, рече му „Прости ми, брате“
и сетне, без излишно да се мае,
на оня свят набързо го изпрати.*

*Никасио не трепна и за миг —
замислено наоколо погледна,
не разкриви в гримаса своя лик,
докрай държа се, както беше редно.*

ОТ СЪЩИЯ АВТОР

ПОУЧИТЕЛНО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ КЪМ КАПИТАН ДИЕГО АЛАТРИСТЕ

СОНЕТ

*Ако над притежаваното не треперя,
не искам туй, което не ценя,
тогава и капризната съдба
по-трудно слабостта ми ще намери.*

*Щом не ме радва чуждата беда,
успехът светски ако не ме блазни,
освободен от всякакви съблазни
ще срещна смело даже и смъртта.*

*А ти, свободен от онез вериги,
духа пленили в този тъмен век,
стреми се пътят ти да бъде лек*

*от радости и мъки опази го.
Помни, че ако сам останеш ти,
смъртта ти няма никого да наскърби.*

[1] Хакара (исп.) — шеговит романс. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.